संरक्षक
कृष्णप्रसाद बस्याल
अध्यक्ष
बगनासकाली गाउँपालिका

प्रमुख सल्लाहकार
सरस्वती दर्लामी (चिदी)
रामचन्द्र अर्याल
गोबिन्दप्रसाद भट्टराई
शालिकराम पहारी

सम्पादक
मणिराम अधिकारी
स्वास्थ्य संयोजक
बगनासकाली गाउँपालिका

सम्पादन विशेष सहयोगी
सन्तोष जि.सी.
ध्रुव पराजुली
विनिता पौडेल
नारायण प्रसाद गैरे

प्रकाशक
बगनासकाली गाउँपालिका
चिर्तुङ्गधारा पाल्पा

मुद्रक
रानीमहल अफसेट प्रेस
तानसेन, पाल्पा ९८५७०६०८५८

सम्पादकीय

गाउँपालिकाको पहिलो पाइला

जनताको सरकारको रुपमा बगनासकाली गाउँपालिकाले एक वर्ष आ.व. २०७४।०७५ पार गरेको छ । नेपाल सरकारको संघीय शासन प्रणालीको तह मध्ये स्थानीय तहको गठन पछि कार्यरम्भ भएको गाउँपालिकामा बाटो पहिल्याउन असाध्य कठिन र चुनौतीपूर्ण रहेपनि कार्यदिशातर्फको लम्काइको पहिलो पाइला दह्रो, सुखद्पूर्ण र उत्साहपूर्ण रहेको छ । यस गाउँपालिकाको पहिलो पाइलाबाटै नमुना गाउँपालिका बनाउन हौसला मिलेको छ र आधार पनि प्रष्ट देखिएको छ । पहिलो आधारमा जनप्रतिनिधिहरुको विकासमा ऐक्यबद्धता उत्साह र अहोरात्र जनताका हितमा खटिनु रहेको छ भने कर्मचारीहरु पनि काममा १० देखि ५ नभनिकन जनताका आशा र अभिलाषालाई परिपूर्ति गर्नमा अहोरात्र खटिनु भएको छ । छोटो समयमा नै यस गाउँपालिकामा परिवर्तनका आभासहरु देखिनु र कार्यशैलीहरु उदाहरणीय हुनु जस्ता कार्यआरम्भका पाइलाहरु शुभयात्राको रुपमा रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा सवै क्षेत्रमा काम गर्न धेरै बाँकी छन्, लामो यात्रा तय गरिएको छ, यो त शुरुवात मात्र हो । परिवर्तनको सुनौलो बिहानीबाट आगामी दिनका सुनौलो भविष्यको दुष्यआकलन भएको छ । यसका लागि बगनासकाली गाउँबासी, समाजसेवी, पत्रकार तथा कर्मचारीहरुको महत्त्वपूर्ण योगदान रहेको छ । विकासका लागि, समासेवी जनप्रतिनिधि, कर्मचारीहरु र जनताको सम्बन्ध नङ र मासुको जस्तो हुनु पर्दछ । समाजमा एक्लैले सबै परिवर्तन गर्छु भनेर सम्भव हुँदैन, कामका लागि एउटा टिमको जरुरी पर्दछ साथ र सहयोगको जरुरी पर्दछ, जुन बगनासकाली गाउँपालिमा देखिएको छ जसले गर्दा कर्मचारी अतिरिक्त समय काम गर्नमा उत्साहित छन्, भने जनप्रतिनिधि पनि काममा समस्या जहाँ आउँछ, त्यहाँ गाठो फुकाउन तयार रहनुहुन्छ । बगनासकाली गाउँपालिकाको गरिमामय गाउँ पहिलो गाउँ सभाले आदेश गरे लगत्तै कार्य थालनी गरिएको र अनुभवी कुशल प्रशासन भएकाले कर्मचारी व्यवस्थापन र सञ्चालनमा तिब्रता आएको हो । जसको परिणाम स्वरुप गाउँपालिकाको विकासमा सवै क्षेत्रहरुमा केही न केही नयाँ जनमुखी काम भएका छन् र आगामी दिनमा पनि निरन्तरताको लागि उत्साह थपिएका छन् । विषयगत कार्यालयका सँतका कार्यक्रममा गाउँपालिकाले बजेट थप परि जनमुखी कार्यक्रमलाई अगाडि बढाउने उद्देश्यका साथ कार्यथालनीले सफलता पाएको हो । समाजको रुपान्तरणका लागि सबै क्षेत्रबाट सकारात्मक सोंचका साथ नीति तथा कार्यक्रम आउनु पर्दछ । जुन बगनासकालीको आ.व.२०७४।०७५ को नीति तथा कार्यक्रम राम्रा र जनमुखी थिए जसले गर्दा त्यसको कार्यन्वयनमा उत्साह आएकाले कठिनाईलाई पनि सहजै समाधान गरी गाउँपालिका अगाडि बढेको हो ।

बगनासकाली गाउँपालिकाको विकासका लागि बालबालिका, युवा समाजसेवी बुद्धिजीवि, शिक्षक, पत्रकार, कर्मचारी तथा सम्पूर्ण जनताको साथ र सहयोग चाहिन्छ । हाम्रो गाउँपालिकालाई कसरी राम्रो गाउँपालिका बनाउन सकिन्छ, भन्ने अग्रगामी सोंच र जाँगरका साथ अगाडि बढ्नका लागि बगनासकाली गाउँपालिकाकाले सबै सगँ हातेमालो गर्दै अगाडि बढने नीति अख्तियार गरेको छ । आगामी आ.व.२०७५।०७६ मा गाउँपालिकाको कार्यशैलीमा अझ सुधार गरी जनमुखी नीति तथा कार्यक्रमलाई अगाडि सारिएको छ । बिगतका कमी कमजोरीबाट सिक्दै आगामी दिनमा अग्रगामी परिवर्तनमा लाग्ने मुल उद्देश्य रहेकाले सम्पूर्ण समाजसेवी बालबालिका, युवा बुद्धिजीवि, शिक्षक, पत्रकार, कर्मचारी तथा सम्पूर्ण जनताको साथ र सहयोगका लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछौं ।

बगनासकाली गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

यस गाउँपालिका पाल्पा जिल्लाको केन्द्र तानसेन बजारबाट ७ किलोमिटर उत्तर पूर्वमा रहेको छ । नेपाल सरकारको मिति २०७३ फाल्गुन २७ गतेको निर्णय अनुसार साविकका ९ वटा गाउँविकास समितिहरुलाई समाहित गरी यो गाउँपालिका स्थापना भएको हो । यहाँ विभिन्न कला, संस्कृति, भाषा, धर्म र जातजातिहरुको समिश्रण रहेको छ । यहाँ धेरै उर्वर भूमि, सामुदायिक वन क्षेत्र, दुर्लभ वन्यजन्तु र चराचुरुङ्गीहरु रहेका छन् । यस गाउँपालिकाभित्र बोटे र कुमाल लगायत ब्राह्मण, क्षेत्री, मगर तथा दलित जातीय बाहुल्यता रहेको छ । यस गाउँपालिकालाई कृषि तथा धार्मिक पर्यटनका माध्यमबाट समाजको परिर्वतन गर्न प्रचुर सम्भावना बोकेको छ ।

भौगोलिक अवस्था:

सिमाना:

पूर्वमा - रम्भा गाउँपालिका
पश्चिममा- तानसेन नगरपालिका
उत्तरमा - कालीगण्डकी नदी
दक्षिणमा- माथागढी गाउँपालिका

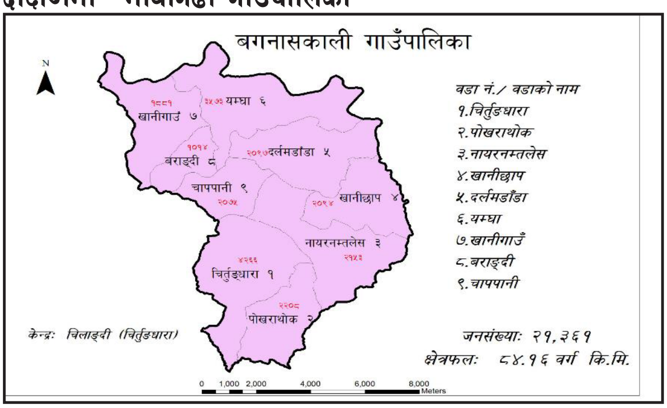

विभाजन:

जिल्ला: पाल्पा
कार्यालय रहेको स्थान: चिर्तुङ्गधारा
वडा संख्या: ९
क्षेत्रफल: ८४.१६ वर्ग किलोमिटर
जनसंख्या: ३१३६१ (राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार)
स्थानीय तहको निर्वाचन- २०७४-०३-१४ गते

साविकका गाउँ विकास समिति र हालका वडा कार्यालयहरू :

क्र.सं.	साविकका गा.वि.स.हरु	हालका वडाहरु
१.	चिर्तुङ्गधारा	वार्ड नं. १
२.	पोखराथोक	वार्ड नं. २
३.	नायरनमतलेस	वार्ड नं. ३
४.	खानीछाप	वार्ड नं. ४
५.	दर्लमडाँडा	वार्ड नं. ५
६.	यम्घा	वार्ड नं. ६
७.	खानीगाउँ	वार्ड नं. ७
८.	बराङ्दी (वार्ड नं.१,७,९)	वार्ड नं. ८
९.	चापपानी	वार्ड नं. ९

प्रमुख धार्मिक तथा ऐतिहासिक पर्यटकीय स्थान:

१. बगनास देविस्थान
२. दर्लम महाकाली
३. महामृत्युन्जय शिवासन क्षेत्र
४. बराङ्दी सिद्धबाबा
५. सुनगुफा रामनदी धाम
६. मालारानी
७. रानीमहल
८. ऋषिकेशेश्वर मन्दिर

२.२ भौगोलिक अवस्थिती र सिमाना

जैविक विविधताले भरिपूर्ण यो नगरपालिका, समुन्द्र सतहबाट न्यूनतम ५५० मिटर उचाइदेखि १२५० मिटरसम्म माथिसम्म फैलिएको छ । भौगोलिक विविधता भएको कारण यहाँको हावापानी उचाई तथा समय अनुरुप फरक फरक छन् । पहाडी भेगमा समशितोष्ण र महाभारतमा पहाडमा शितोष्ण प्रकारका हावापानी पाइन्छन् । साधारणतया जेष्ठको अन्त्यमा र असारदेखि भाद्र महिनासम्म मनसुनको प्रभावले वर्षा हुन्छ, भने पुष माघतिर उत्तरी वायुको प्रभावले फाटफुट वर्षा हुने गरे को पाइन्छ । यसको सिमानामा ‘पूर्वमा पूर्व रम्भा र माथागढी गा.पा., पश्चिममा तानसेन न.पा, उत्तरमा स्याङ्जा जिल्ला र दक्षिणमा तानसेन न.पा र माथागढी गा.पा.हरुसँग जोडिएको छ । यस क्षेत्रको तापक्रम गर्मीमा ४० डिग्रीसेल्सियससम्म रहने र जाडो मा न्यूनतम ६.५ डिग्रीसम्म अर्थात औसतमा २२ डिग्री सेल्सियस तापक्रम रहने गरेको छ । यहाँ जाडो महिनामा बाक्लो कुहिरो लाग्नुको सट्टा बिहानै घाम लागि घमाइलो हुने र गर्मीको समयमा अलि गर्मी अनुभुति हुने गदर्छ ।

यस क्षेत्रको भौगोलिक अवस्थिति २७°५१ु५१.३८ूउत्तरी

आक्षांश र ८३°३५'१४.८७° पूर्वी देशान्तरसम्म फैलिएको छ ।

२.३ भू-उपयोगको अवस्था

गाउँपालिकाको जम्मा क्षेत्रफल १६५ वर्ग किमी रहेको छ । कृषि विकास कार्यालय पाल्पाका अनुसार यस क्षेत्रको आधाभन्दा कम भूमि कृषि कार्यमा उपयोग भइरहेको छ । गाउँपालिकाको हिसावमा भन्ने हो, भने चिर्तङ्गधारा गाविस खेती योग्य जमिन धेरै हुनेमा अग्र रहेको छ, भने खानीछाप गाविस अन्तिम स्थानमा रहेका छन् । तर पाखो बारीलाई आधार मानेर हेर्ने हो भने यम्घा गाविस अग्र र चापपानी अन्तिम स्थानमा देखिन्छ ।

२.४ हावपानी तथा जलवायु

बगनासकाली गाउँपालिका जिल्लाको करीब मध्य भागमा अवस्थित छ । समुन्द्री सतहबाट २००० मिटर उचाइदेखि ४३५७ मिटरको उचाइसम्म फैलिएकोले यसको हावापानीमा पनि विविधता छ । पहाडी भागमा अवस्थित भएको हुनाले माथागढी हावापानी समशितोष्ण मनसुन प्रकारको रहेको छ । हिउँदमा अलि जाडो र गर्मी महिनामा सामान्य गर्मी हुनु यहाँको विशेषता हो । यहाँ मार्च (March) देखि अक्टोबर (October) सम्म सामान्य गर्मी रहन्छ भने नोभेम्बरदेखि फेब्रुअरीसम्म जाडो नै रहन्छ । सबैभन्दा जाडो महिना डिसेम्बर (December) मा भने सबैभन्दा गर्मी महिना मे (May) मा रहन्छ । यहाँको औषत वार्षिक वर्षा २२०० मि.लि. र वार्षिक औषत तापक्रम ३.७ डिग्री सेल्सियसदेखि ३५ डिग्री सेल्सियस रहने गरेको छ ।

२.७ सामाजिक अवस्था

जनसंख्या र जनघनत्व

२०६८ को जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकाको जनसंख्या २९४४३ रहेको छ । उक्त जनसंख्यामा १६४२६ महिला तथा १३०१७ पुरुष रहेका छन् । यस अनुसार गाउँपालिकाको जनघनत्वप्रति वर्गकिमी ११६ दशमलव ०९ जना हुन आउँछ ।

शिक्षा

गाउँ प्रोफाइल तयार गर्न सञ्चालन गरिएको घरधुरी सर्भेक्षणमा उल्लेख भई आए अनुसार गाउँपालिकाको कूल साक्षरता लगभग सतप्रतिशत देखिन्छ ।

२.८ भौतिक पूर्वाधार

सडक

बगनासकाली गाउँपालिका अन्तर्गत पर्ने सिद्धार्थ राजमार्ग बाहेक लगभग सबै गाविसहरुमा कच्ची सड्क सञ्जाल पुगिसकेको छ । कालोपत्रे अथवा पक्की सड्क संजालमा यो क्षेत्र अझैसम्म पनि पछाडि नै छ । बनिसकेको बाटो पनि कच्ची अवस्थामा भएकोले अव सडकको स्तरोन्नती गनुपर्ने कार्य यस क्षेत्रबासीको लागि प्रमुख महत्त्वपूर्ण आवश्यकता भएको देखिन्छ ।

३. गाउँपालिकाको जनसांख्यिक अवस्था

३.१ गाउँपालिकाको कूल जनसंख्या

गाउँपालिकाको विकास गर्न जनसहभागिता अति आवश्यक हुन्छ अर्थात् जनसंख्या र विकासको बीच अन्योन्याश्रित सम्बन्ध रहेको हुन्छ । गाउँपालिकाको हरेक विकास जनताको लागि हो, भने गाउँपालिकाको विकासको स्रोत पनि जनता नै हुन् । गाउँपालिकाको कुनै वडामा जनघनत्व बढी छ, भने कुनैमा कम छ । जनसंख्याको वृद्धिदरले विकास र निर्माणमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष असर पुऱ्याई रहेको हुन्छ । गाउँपालिकाको विकास योजना सुविधाहरुको विस्तार गाउँपालिकाको जनसंख्याको आकार अनुसार गर्नुपर्ने हुन्छ । वि.सं. २०६८ को जनगणना अनुसार यस गाउँपालिकाको कूल जनसंख्या २५०१७ रहेको छ । यसमा पुरुष १११११६ (४४.४३ प्रतिशत) र महिला १३९०१ (५५.५७ प्रतिशत) रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा बसोबास गरिरहेका जनसंख्याको आधारमा यस क्षेत्रको भू-भागलाई हिस्सा लगाउँदा गाउँपालिकाको जनघनत्वप्रति वर्गकिमी ११६.०९ जना हुन आउँछ ।

३.२ वडा अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

गाउँपालिकाको जनसंख्याको वडागत अवस्था हेर्दा जनसंख्याको वितरण समानुपातिक छैन । दर्लामडाँडा गाविस सबैभन्दा धेरै जनसंख्या भएको गाविसको रुपमा रहेको छ कूल जनसंख्या २५९४० रहेको जसमा पुरुष ११९८१ र महिला १३९५९ रहेको देखिन्छ । यसैगरी खानीगाउँ सबैभन्दा कम जनसंख्या भएको गाविसको रुपमा देखिन्छ । जहाँ १८८१ पुरुष र ७८१ जना महिला रहेको देखिन्छ ।

समावेश भएका गा.वि.स	घरपरिवार संख्या	पुरुष	महिला	जम्मा
चिर्तङ्गधारा	१०००	१८१५	२४५१	४२६६
पोखराथोक	५८६	९४१	१२६७	२२०८
नायरनम्तलेस	५३४	९५१	१२०२	२१५३
खानीछाप	४८६	८८४	१२१०	४५३६
दर्लामडाँडा	७६९	२१४३	२४१५	४५५८
यम्घा	९०१	१४६५	२१०८	३५७३
खानीगाउँ	४६७	१८८१	७८१	११००
बराङ्दी	५६६	१०४९	१३०२	२३५१
चापपानी	५१७	८५२	१२२३	२०७५

तालिका न. १ वडा अनुसार घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण

जनताको चाहना विकास र प्रजातन्त्र

कृष्णप्रसाद बस्याल
अध्यक्ष
बगनासकाली गाउँपालिका

नेपालमा लामो समयसम्म जहानिया राणा शासनले राज्य सञ्चालन गऱ्यो । राणाकालिन समय भन्दा अगाडिको विकास निमार्णको इतिहासलाई हेऱ्यौ भने संसार भरीमा खासै ठूलो अन्तर देखिदैन, तर नेपाल १०४ वर्षे राणशासनले, देशलाई पुरै बन्दक बनायो, यही समय नै नेपालको अन्धकारको युग बन्यो । नेपालको अन्धकारको युगलाई अन्त्य गर्न प्रजातन्त्रवादीहरुले ज्यानको आहुति दिए र सारा नेपालीको बलबाट राणाकालको अन्त्य भयो र २००७ सालमा प्रजातन्त्रको उदय भयो । राणाको अन्त्य भएपछि प्रजातन्त्रको अनुभूति जनतामा हुँदै गर्दा विकासले तिब्रता पाएको थियो ।

प्रजातन्त्रको उद्द्य हुँदा नेपालमा विद्यालय सिमित मात्र थिए, जसले गर्दा शिक्षाको स्थिती २/३ प्रतिशत मात्र थियो । देशको विकास गर्नलाई शिक्षाको विकास नभई नहुने प्रजातान्त्रिक सरकारको सोंच भएकाले देश भरी धेरै विद्यालयहरु खुले र सर्वसाधारणले अध्ययन गर्ने अवसर पाए र अन्य क्षेत्रमा पनि धेरै विकासले तिब्रता पायो । जनताको शासन सस्थागत रुपमा अगाडि बढ्दै थियो । त्यो अवस्थाबाट राजा अत्तालिएर प्रजातान्त्रिक सरकारलाई अपदस्त गरी निरङ्कुश सरकारको रुपमा पञ्चायती व्यवस्थाको शुरुवात गर्यौ र देशलाई पछाडी धकेल्ने काम भयो । त्यो नै देश पछाडि पर्नुको मूल कारण रहेको हो ।

पञ्चायती व्यवस्थाले लामो समय देशलाई एकाधिकारमा राख्यो । राजाले चाहे अनुसारको शासन भयो राजाका वरिपरी घुम्नेहरुले मात्र हालीमुहाली गरे, तर जनताको अवस्थामा परिवर्तन भएन । जतनाहरुको चाहना देशमा विकास, शिक्षा स्वास्थ्य र रोजगार भएकाले परिवर्तनकालागि जनताहरु आन्दोलनमा आए र २०४६ सालमा प्रजातन्त्र पूर्नबहाली भयो र देशमा प्रजातान्त्रिक सरकारको गठन भई विकास निमार्णमा जुट्यो तर देशमा भएका असन्तुष्टिलाई व्यवस्थापन गर्न नसकि लामो समय हिंसात्कम जनयुद्ध भयो र सोंचे जस्तो विकास निमार्ण हुन सकेन र जनताहरुका परिवर्तनको चाहना अधुरोनै रह्यो र पुनः २०६२।०६३ को जनआन्दोलनबाट राज संस्थाको अन्त्य भई गणतन्त्रको स्थापना हुन पुग्यो र जनताको संविधान निर्माण गर्ने लक्ष्यमा सफलता भयो र हाल सघीय संरचनाको ३ तहको सरकारको गठन भई कार्य थालनी भएका छन् । तीन तहको सरकार मध्ये जनताका घर दैलोमा सरकार रहने गरी स्थानीय सरकारको गठन भएको छ, जसमा गाउँपालिका नगरपालिकाहरु रहेका छन् जस अन्तर्गत बगनासकाली गाउँपालिकाको पनि २०७३ साल फागुन २७ गतेको केन्द्रीय सरकारको निर्णय अनुसार साविकको ९ वटा गा.वि.स. मिलेर गाउँपालिकाको गठन भएको हो ।

संविधानको कार्यन्वयन गर्ने क्रममा स्थानीय सरकारको गठनका लागि २०७४ को स्थानीय तहको निवार्चन सम्पन्न भई जनप्रतिनिधिको व्यवस्थापन भएको छ । लामो समय पछि जनताको प्रतिनिधिबाट कार्य थालनी गर्ने अवसर प्राप्त भएको छ, त्यसको नेतृत्व गर्ने अवसर समेत मैले पाएको छु । सिंहदरवारको अधिकारलाई गाउँमा प्रत्योजन गरिएको भनिएको परिप्रेक्षमा खासै अनुभुति दिलाउन सकिएको छैन, तर मेरो जनप्रतिधिनिहरुको टिम जनताको निम्ती सदा अहोरात्र खटिएको छ र सदा खटिइनै रहनेछ भने राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु पनि अहोरात्र खटिइनै रहनु भएको छ ।

अन्तमा, देशमा जनताले चाहे अनुसार परिवर्नन भएका छन् अब जतनाको चाहना समाजमा परिवर्तन रहेको छ प्रजातन्त्रको सही अनुभुति सहितको विकासको चाहना रहेको छ । यसलाई हामीले राम्रोसँग बुझेका छौ त्यसकारण हामी जनप्रतिनिधिहरु सबै सहयोगी संघ संस्था तथा समाजसेवी सम्पूर्ण पार्टीका प्रमुख तथा जिम्मेवार व्यक्ति, समाजेवीहरु, बालबालिकाहरु, सम्पूर्ण युवा शक्ति, महिला जनजाति, दलित, अल्पसख्यक जाति तथा सम्पूर्ण जनताहरुसगँ सुख दुःखमा सगै रही बगनासकालीको विकास निमार्णमा हातेमालो गर्दै अगाडि जाने हाम्रो चाहनामा हजुरहरुको सहयोगका लागि आह्वान गर्दछौं । हामीलाई पूर्ण विश्वास छ हजुरहरुको पूर्ण सहयोग पाउने छौं र समृद्ध बगनासकालीको लागि सफल हुनछौं । जय बगनासकाली ।

महिला समावेशीकरण आजको आवश्यकता

सरस्वती दर्लामी चिदी
उपाध्यक्ष
बगनासकाली गाउँपालिका

नेपाल बहुभाषी, बहुजाती बहु संस्कार र सस्कंति भएको देश हो । भौगोलिक विकटताले पछाडि पारेको देश नेपालमा खास गरी दलित जनजाति अल्पसख्यक समुदायहरुको अवस्था आजको एक्काईसौं शताब्दीमा पनि दयनीय र पीडादायक रहेको छ । पीडित तथा दुर्भाग्यका जीवन जस्तै बिताउन बाध्य आधा आकास ढाकेका महिलाहरु नै छन् । हिजो सति प्रथा जो श्रीमान मर्दासगै चितामा जल्नु पर्ने बाध्यताको संस्कतिबाट आएको समाजमा धेरै कुरामा परिवर्तन गर्न बाँकी नै छ । आज धेरै परिवर्तन भनिएको भएपनि महिलाहरु पुरुष सरह उपलब्ध सेवा सुविधा तथा अवसरहरु लिन सकेका छैनन्, त्यसकारण पनि देशमा परिवर्तनको आवश्यकता ठानिएको हो । हिजोका हजुरआमा, आमाहरुले धेरै कठिनाईहरु बेर्होनु भो, झेल्नु भो, दोस्रो दर्जाको नागरिक सरहको जीवन बिताउनु भो त्यही भएर नै परिवर्तनको आवश्यकता ठानिएको हो ।

देशमा भएको विभिन्न आन्दोलनको परिणामबाट भएको परिवर्तन स्वरुप मुलुकमा संघीय शासन प्रणाली लागु भएको छ । स्थानीय सरकारको रुपमा गाउँपालिका नगरपालिकाले काम गरी रहेका छन् । अव स्थानीय सरकारले विकास निमार्ण गर्ने क्रममा गरीव मैत्री, दलित मैत्री, आदीबासी मैत्री बाल मैत्री सहितको महिला मैत्री हुनु पर्ने आजको आवश्यकता रहेको छ । समाजको अग्रगामी विकासको लागि लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समाबेसी करणका सवालमा सवै विषयगत क्षेत्र, समाजसेवी तथा पत्रकारहरुको चासो र प्राथमिकता बन्नुपर्दछ । नेपालको संविधानले पनि दलित, आदिवासी, जनजाति, मधेसी र अन्य पिछडिएको समुहहरुका लागि समाजिक न्याय तथा सकारात्मक प्रवधानहरु राखेको छ, त्यसको कार्यान्वयन गर्ने गराउने जिम्मेवारी प्रत्यक सचेत नागरिकहरुको रहन्छ ।

स्थानीय सरकारको नीति नियम बनाउने तहका जिम्मेवार व्यक्तिहरुले समाजको परिवर्नमका लागि समाजको आधार बालबालिका र महिलाहरुको दीगो विकासका लागि सोच्नै पर्दछ र समाजमा बालमैत्री र महिला मैत्री हुनै पर्दछ त्यसका लागि स्पष्ट ध्येय उद्देश्य, रणनीति तथा सिद्धान्तहरुले महिलाहरुका निम्ति लैङ्गिक समानता र समाजिक समावेशीकरणमा प्राथमिकता पाउनु पर्दछ । समाजिक न्यायका लागि सोच्दै गर्दा प्रत्येक घरमा जगडिएर रहेका समस्याहरु छन् त्यसको समाधान हुने गरी दीर्घकालिन सोंचका साथ योजनाहरु बनाउनु पर्ने आजको प्रमुख काम रहेका छन् ।

बगनासकाली गाउँपालिकामा पनि महिलाका समस्याहरु रहेका छन् त्यसका समाधानका लागि नीतिगत रुपमा नै सम्बोधन गर्ने प्रयास गरिएका छन् यसका लागि महिलाहरुका सम्बोधन गर्ने प्रयास भएका छन् । लैङ्गिक समानता र महिला समावेशीकरणको कुरालाई नीतिमा मात्र राखेर परिवर्तन हुँदैन यसको परिवर्तनको लागि वास्तविक योजना अनुसार कार्यन्वयनको आवश्यकता भएको हुनाले सम्बन्धित सम्पूर्ण सरोकारवाला संघ संस्था तथा व्यक्तिहरुलाई अनुरोध गर्दछु । यसमा सम्पूर्ण महिला दिदी बहिनीहरुको साथ र सहयोगका लागि समेत अनुरोध गर्दछु ।

a/fËbL cfo'j{b cf}ifwfnoaf6 pknAw xg] ;]jfx?

१) बिरामीको निःशुल्क जाँच तथा उपचार सेवा ।

२) सुत्केरी महिलाहरुको लागि पोषणयुक्त औषधि वितरण (५ महिनासम्मका) ।

३) जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य रक्षाको लागि रोग प्रतिरोधात्मक भिटामीन युक्त औषधि वितरण ।

४) स्थानीय जडिबुटीको संरक्षण एवं औषधि उपचारमा प्रयोग गर्न चेतना फैलाउने ।

o;}cf-j: af6 ;~rfng xg]sfo{mdx?

१) स्नेहन स्वेदन कार्यक्रम : आमवाथ,वातरक्त, मेदो रोग आदी विरामीलाई राहत तुल्याउने (औषधियुक्त तेलले मालिस गरी जडिबुटी को वाफले सेकेर निको पार्ने ।)

२) शिरोधारा (मानसिक तनाव, अनिन्द्रा, टाउको दुख्ने आदी समस्या भएका विरामीहरुको लागि)

३) गाउँघर क्लिनिक (आयुर्वेदको पहुँचबाट वञ्चित स्थानमा महिनाको २ पटक १५, १५ दिनमा गाउँघर क्लिनिक सञ्चालन गरी निःशुल्क सेवा दिने)

४) स्थानीय जडिबुटीको लगत संकलन गर्ने एवं हर्वेरियम निर्माण गर्ने ।

भेटवार्ता

l9n}ePklg nf]s ;]jf tof/Ldf h6]M cof{h

kfNkfM augf;sfnL ufpkflnsfsf kd'v k|zf;sLo clws[t >L /fdrGb| cof{hsf] hGd @)$).)^.)# df aa'f zf]efsfGt cof{h / cfdf hdgf cof{hsf] sf]vaf6 hGd :yfg k'tnL ahf/ !! aufNyf]s :ofËhfdf ePsf] xf]. pxfFrf/ efO{ / bO{lbbL alxgL dWo dfOnf] ;Gtfgsf] ?kdf xg'xG5 . pxfFsf] lajfx @)^*.)#.)# df dfyfu9L @ ?K;]df ;fdflhs k/Dk/f cg';f/ sdnf cof{h;Fu ePsf] xf]. cof{hsf] >LdtL ;fydf 7'nf] 5f]/f ;Ifd cof{h / ;fgf] 5f]/f ;Tsf/ cof{h ;lxt ;fgf] pbfx/0fLo ;'vL kl/jf/ /x]sf] 5 . pxfFljleGg sfo{nodf kd'vsf] el'dsf lgjfx ul/;Sg'ePsf xfn augf;sfnL ufpkflnsfsf] k|zf;lgs kd'vsf] ?kdf /xg'ePsf] 5 . cof{h;Fu ul/Psf] s'/fsfgLnf0{oxfFk|:t't ul/Psf]5 .

/fdrGb| cof{h
kd'v k|zf;sLo clws[t

!= afNosfn s;/L laTof]<

✍ बाल्यकालमा मेरो जीवन असाध्य रमाईलो तथा आनन्दमय बातावरणमा बित्यो । साच्चै भन्नु पर्दा मेरो घर परिवार पूर्ण बालमैत्री थियो जसले गर्दा मैले बाल्यकालमानै प्रगति गर्ने अवसर पाए । बाल्यकालमा अलि चकचके स्वभावको त थिए, तर नेतृत्वदायी भूमिकामा अगाडि सर्ने स्वभाव भएकाले कहिल्यै पनि कसैसँग हेपिनु परेन र सजिलोसँग अध्ययनलाई अगाडि बढाउने अवसर पाएँ ।

@= xh'/sf]cfk|mfl/s lzIff s;/L lngeof]<

✍ शिक्षाको महत्त्वको बारेमा घर परिवारले राम्रोसँग बुझ्नु भएको ले समयमानै पढने अवसर पाएँ जसले गर्दा गाउँ नजिकमा नै रहेको श्री कालीका मा.वि. झापाकोट, हेलु–स्याङ्जाबाट एस.एल.सी.मा राम्रो अंक ल्याएर पास गरे । अध्ययनका क्रममा कहिल्यै पनि दोस्रो हुनु परेन । त्यस पछि आई.ए. त्रिभुवन आदर्श क्याम्पस स्याङ्जाबाट मुख्य अंग्रेजी विषय लिएर राम्रो अंक ल्याएर पास गरे । बि.ए.अध्ययन बुटवल बहुमुखी क्याम्पस रुपन्देहीबाट मुख्य विषय अंग्रेजी लिएर पास गरे भने एम.ए.मा पनि अंग्रेजीमा नै काठमाण्डौ युनिभर्सिटिबाट प्रथम श्रेणीमा पास गरे । स्नाकोत्तरमा थप विषयमा पनि उपाधी हासिल गर्ने इच्छा अनुसार एम.पि.ए.बाट पनि काठमाण्डौं युनिभर्सिटिबाट अध्ययन पुरा गरे ।

#= cWoog k'/f u/]kl5 hflu/sf]z'?jft s;/L eof]<

✍ मेरो सानै देखिको स्वभाव प्रष्ट बोल्ने अरुले नजानेको कुरा स्पस्ट सँग बताउन सक्ने क्षमता भएर नै होला एउटा असल शिक्षकमा हुनुपर्ने गुण मसँग रहेछ जसले गर्दा न्यू होराईजन मा.वि. बुटवलमा मा.वि. अंग्रेजी विषयको अध्यापन गर्ने अवसर प्राप्त भयो र ५ वर्ष सम्म अध्यापन गरे ।

$= lghfdtL ;]jfdf s;/L cfslif{t xg'eof]<

✍ न्यू होराइजन बोर्डिङ्ग बुटवलमा शिक्षण गर्दै गर्दा, कति समयसम्म अस्थायी जागिर खाने भन्ने मनमा लाग्थ्यो, फेरी स्याङ्जा जिल्लामा नेपालमानै निजामती सेवामा काम गर्ने धेरै व्यक्तिहरु भएको पनि थाहा थियो र घरमा जादा खेरी वल्लो घर पल्लो घर छरछिमेकका दाईहरु सरर.. अफिसको गाडीमा हिडेको देखे अनि बुबाआमाले पनि फलानाका छोरो खरदार, नासु, हाकिम भएछ, हाम्रो छोरो सधै बोर्डिङ्गमानै अल्झने भो, भन्नु भयो अनि बल्ल होस् खुल्यो र लोकसेवा आयोगको तयारीमा लागे, पहिलो पटक ना.सु.मा परीक्षा दिए नाम निस्की हाल्यो र २०६७ पौष ३० गते म्याग्दी जि.वि.स.मा हाजिर भई निजामती सेवाको शुरुवात गरे । त्यसपछि त्यहि वर्ष शाखा अधिकृत पदमा पनि परिक्षा दिए, त्यहि वर्षनै नाम निस्कियो र ना.सु पद बैकल्पिकलाई बुझाएर २०६८।०५।२८ मा शाखा अधिकृतको नियुक्ति लिई ३ महिनासम्म प्रशासनिक प्रशिक्षण केन्द्र जावलाखेल काठमाण्डौमा नेपाल सरकारले प्रदान गर्ने अफिसरहरुलाई दिने तालिममा सहभागी भए । त्यसपनि नेपाल सरकारबाट मालपोत अधिकृतको रुपमा गुल्मीका लागि जिम्मेवारी दिइयो र त्यहाँ २०७१ सालसम्म काम गरे ।

^= dfnkf]t sfof{nodf sfd ubf{sf]cg'ej s:tf]/Xof]<

✍ मालपोत कार्यालयमा सीमित क्षेत्रको मात्र काम हुन्छ र बाहिर विकास निमार्ण र जनताका विषयमा फराकिलो विचार व्यक्त गर्न अवसर हुँदैन तर मेरो काम गर्ने फरक शैली भएकाले धेरै परिवर्तनको शुरुवात गरे । कामका लागि एक रुपैयाँ पनि घुस नखाने र अरुलाई पनि त्यो वातावरण हुन नदिने कामको शूरुवात गरे । मालपोतमा कानूनी कुरालाई मिलाइदिने र घुसको बार्गेनिङ्ग गर्ने प्रचलनको म हुँदासम्म पूर्ण नियन्त्रण गरेको थिए, जसले गर्दा मसँग केही मान्छे रिसाए पनि तर मेरो लक्ष्य देशकै प्रशासनीक संयन्त्रलाई आमुल परिवर्तन गरी नयाँ ढंगबाट लिएर जाने दिन आउनेछ भन्ने दीर्घकालिन अठोटका साथ निजामती सेवामा प्रवेश गरेको हुनाले आफ्नो ठाउँ र भूमिकामा जनता र राज्यका लागि आवश्यक कामका लागि राज्यको नीति नियमलाई पालना गर्दै अगाडि बढने मेरो मूल हेराई रहन्छ जुन कुरा मालपोत कार्यालयमा गर्न अफ्ठ्यारो भनिन्थ्यो तर मैले सजिलै सकारात्मक परिवर्तनको काम गरे । त्यसपछि नेपाल सरकारले स्थानीय निकाय चित्रवन नगरपालिका चितवनमा कार्यकारी प्रमुखको रुपमा जिम्मेवारी दिइ पठाईयो ।

&= xh'/n] :yfgLo txdf lrqjg gu/kflnsfdf sfo{sf/L kd'vsf]xl};otn]sfd ubf{sf]cg'ej <

✍ म गुल्मीबाट चित्रवन नगरपालिका चितवनमा २०७१ देखि ०७३।१२।०५ सम्म काम गरे त्यस समय मेरो लागि अविस्मरणियनै छ किन कि त्यहाँ काम गर्न ज्यादै अस्थिर रहेछ । एकाथरी दादागिरी शैलीका मानिसहरु थिए । नगरपालिकाको कामलाई दबावमा पारेर आफैले भने जस्तो गर्नेलाई मात्र त्यहाँ टिक्न दिने प्रचलन रहेछ त्यसको अपरेशन तथा उपचार मैले त्यहाँ गरे । कार्यकारीको पूर्ण अधिकार भएतापनि कतिपय कामहरुलाई जनसहभागिता र पारदर्शितालाई ध्यान दिंए जसले गर्दा त्यहाँमा मानिसहरु पनि मसँग प्रभावित भए

र नयाँ काम र विचारलाई त्यहाँ बिजारोपण गरे, विकासको स्पस्ट खाका कोरे जस्तै शुसासन, भौतिक विकास र स्थानीय बालमैत्री अवधारणाको काम मैले चित्रवन नगरपालिकामा नै शुरु गरेको थिए र वातावरणिय सरसफाइमा काम गर्ने सस्थाको सहकार्यमा सरसफाईमा पनि धेरै परिवर्तन गरे तर त्यहाँ कामको पूर्णता हुन पाएन तर त्यही अवधारणालाई बगनासकाली गाउँपालिकामा पुरा हुने अपेक्षा गरेको छु यद्यपी सवैको सहयोग अपरिहार्य छ ।

*: xh'/n] :yfgLo lgsfodf hgk|ltlglw gxbf klg sfd ug{ eof] clxn] xbf klg sfd ug{ ePsf] 5 s] km/s kfpg' ePsf] 5 <

✍ जनप्रतिनिधि नहुँदा नगरपालिकाको प्रमुखको हैसियतमा काम गर्दा धेरै अफ्ठ्यारा कामहरुमा एक्लै निणर्य गर्नु पर्ने, जिम्मेवारी र जफादेहिता आफैले लिनु पर्ने, गह्रो काम थियो भने हाल जनप्रतिनिधि भएको बेला एउटा अभिभावक साथमा भएको महशुस भएको छ, कठिनाइपूर्ण कामहरुमा पनि सहजता आएको छ, जनप्रतिनिधिहरुले गरेको निणर्यलाई कार्यान्वयनमा मात्र ध्यान लिए पुग्ने हुँदा हल्का महशुस भएको छ । जनप्रतिनिधिहरु र कर्मचारीहरुको सम्बन्ध नङ्ग र मासुको जस्तो भएकोले सोही अनुसार काममा प्रभावकारिता पनि आएको छ ।

(: augf;sfnL ufpkflnsfdf ljsf; lgdf0f{sf] tf/tDosf s:tf] 5 <

✍ बगनासकाली गाउँपालिकाको विकास निमार्णका लागि जनताबाट चुनिएर आउनु भएका जनप्रतिनिधिहरु ४८ जना रहनु भएको छन् । उहाँहरुको विकास प्रतिको चाहना र प्रतिबद्धतालाई गाउँपालिको नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गरी कार्यान्वयनमा लिएर जाने मेरो जिम्मेवारी हो तर प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले सवै काम गर्ने त होइन त्यसकारण कर्यक्रमको कार्यान्वयनकालागि गाउँपालिकामा रहने ९ जना कार्मचारी, वडामा रहने ३/३ जना कर्मचारी तथा विषयगत कार्यालय र मातहतका कार्यालयहरुमा रहने कर्मचारीहरुले सक्रिय रुपमा काममा खटिनु भएका कारणबाट यस गाउँपालिकामा कामको तिब्रता र प्रभाकारीता आएको हो, जसका कारण आ.व.२०७४।०७५ मा ९५ प्रतिशत कार्यप्रगति गर्न सफल भएका हौं ।

!): lghfdtL ;]jfdf kj]z u/fpgsf nflu xh'/ s'zn k|zlfs klg xgxG5, cj elglbgxf];\sL a]/f]huf/ o'jfx?nfO{ lghfdtL ;]jfdf hfgsf nflu s]ugkb5 <

✍ आज दिन दिनै बेरोजगार समस्या बढिरहेको छ । धेरै साथीहरु घरमानै बसेर सजिलै जागिर खोज्नु हुन्छ कसरी जागिर पाउनु ? जागिर खान्छु भन्ने मनमा छ भने परिक्षामा सवैले भन्दा राम्रो अंक ल्याउँछु भनेर प्रतिबद्ध हुनुपर्दछ । मनबाटै लोकसेवा आयोग पास गर्छु भन्ने उत्साहका साथ केही कुराहरुलाई ध्यान दिएर अध्ययन गर्नु पर्दछ । खास गरेर लोक सेवा आयोग पास गर्छु भन्ने साथीले के को लोक सेवा आयोग दिने हो त्यसको कोर्श अफ स्टडीलाई राम्रोसँग बुझ्नु पर्दछ र त्यही अनुसारको सामाग्रीहरु जम्मा गर्नुपर्दछ । अध्ययन गर्दा विषय वस्तुलाई चिरा पारेर पढ्नु पर्दछ । पढ्दा लेख्दै पढ्ने र पढ्ने लेख्दै गर्नु पर्दछ । पढदा विषयवस्तुलाई टाई अप गरेर पढनु पर्दछ । निजामती सेवामा प्रवेश गर्ने व्यक्तिले सर्व प्रथम त निजामति ऐन २०४९ र नियामावलि २०५० लाई छर्लङ्ग बनाउनै पर्दछ, भने नयाँ संविधान र कानूनमा पनि अपडेट हुनुपर्दछ । समसामुहिक राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रिय विषय वस्तुमा दख्ल नै राख्नु पर्दछ जसका लागि गोरखापत्र लगायतका मुख्य पत्रिकाहरु हेर्ने पनि गर्न पर्दछ । लोकेवा आयोगलाई साथी बनाएर त्यस को फलो गर्नुपर्दछ, आज भोली इन्टरनेटको माध्यमबाटै साथी गराई अध्ययनलाई प्रभावकारी बनाउन सकिन्छ । पढ्दा मन लगाएर पढनु पर्दछ । जवरजस्ती अध्ययन गर्नाले फाइदा गर्दैन । त्यसकारण बुझेर उत्साहका साथ अध्ययन गर्नुहोस्, आटँ गर्नुहोस् र अध्ययनमा समय र महत्त्वलाई व्यवस्थापन गर्नुहोस् तपाई अवश्य सफल बन्नुहुनेछ ।

!!: cGtodf s]xL eGg'xG5 <

✍ यस गाउँपालिकालाई नमुना गाउँपालिका बनाउनका लागि प्रशस्त सम्भावानाहरु छन्, सर्वप्रथम त यहाँका जनप्रतिनिधिहरुको विकासका लागि असाध्य राम्रो इच्छा शक्ति रहेको छ, सकारात्मक सोच रहेको छ जसले गर्दा कर्मचारीहरुलाई एउटा उर्जा मिलेको छ । यहाँको भु-बनोट चिटिक्क मिलेको छ । सदरमुकामसँग नजिक र विकासका धेरै पूर्वाधारहरुको सम्भावनाहरु रहेका छन । यहाँ विकासका खाका कोरिएको छ । स्थानीय सरकारको दीगो विकास र समृद्धितर्फ अगाडि बढ्ने आधार तयार भएको छ । कर्मचारी र जनप्रतिनिधिको सम्वन्ध नङ्ग र मासुको जस्तो छ त्यसकारण अव बगनासकाली गाउँपालिकामा विकासले तिब्रता पाउनेछ र अवश्य पनि नमूना गाउँपालिका बन्नेछ ।

नायर स्वास्थ्य चौकीमा निःशुल्क सुरक्षित गर्भपतन सेवा ।

गर्भवती महिला र परिवार बीच अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सहभागि ।

afndq}qL :yfgLo zf;g, o;sf ;"rsx? / canDag ljlw

zflnuf|d kf08]

अवधारणा :

गैर विभेदीकरण, बालबालिकाको सर्वोत्तम हित, सर्वाङ्गिण विकास र बालसहभागिताको सिद्धान्तमा आधारित भै बालअधिकारको सम्मान, संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्न राज्यको तर्फबाट गरिने समष्टिगत पद्धति र प्रयास हो । बाल बचाउ, बाल संरक्षण, बाल विकास र सार्थक बाल सहभागिता जस्ता बालअधिकारका सवालहरुलाई स्थानीय स्तरको नीति, योजना, संरचना, प्रणाली र कार्य प्रक्रियामा स्थानीयस्तरमा संस्थागत गर्ने पद्धतिलाई हो । नेपालमा बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय रणनीति तथा कार्यान्वयन कार्यविधि २०६८ ले बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धनका लागि नीतिगत आधारका रुपमा काम गरेका छन् ।

उद्देश्य :

स्थानीय तहहरुलाई बालमैत्री स्थानीय सरकारको अवधारणा लागु गर्न दिशानिर्देश गर्ने, स्थानीयस्तरको सेवा प्रवाहमा संलग्न सरकारी तथा गैर सरकारी सघ संस्थाहरुलाई बालमैत्री स्थानीय सरकारको अवधारणा अनुरुप समन्वयात्मक ढंगले कार्य गर्न सघाउने, बाल अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धिमा प्रतिवद्धता व्यक्त गरिरएको बुँदाहरुलाई स्थानीयकरण गरी कार्यान्वयनको तहमा पुर्‍याउन सघाउने, बालअधिकार सम्बन्धी सेवा प्रवाहका न्यूनतम सूचक प्राप्तिको लागि सहयोग गर्ने तथा समग्र शासकीय प्रक्रियामा वालवालिकाका सवालहरुलाई आवद्ध गरी स्थानीय तहहरुलाई शुसासनतर्फ अभिप्रेरित गर्न सघाउने यसको उद्देश्य हो ।

कार्यनीति :

बालबालिकाको सवाललाई विकास प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण गर्ने, नीतिगत वकालत, पैरवी र सचेतना बढाउने, स्थानीयस्तरमा सरकार, संघ संस्थाहरुको क्षमता विकास गरी क्षमता विकास गर्ने सहकार्य र साझेदारी प्रवर्द्धन गर्ने, सामुदायिक परिचालन गर्दै सामाजिक जवाफदेही र पारदर्शिताको अभ्यास गर्ने र सामाजिक समावेशीकरण, सूचना, शिक्षा र संचारको माध्यमबाट बाल अनुकूल व्यवहार परिवर्तन गर्ने तथा यसको अनुगमन र मूल्याङ्कन समेत गर्ने बालमैत्री स्थानीय शासनका कार्यनीतिहरु हुन् ।

तात्कालिक अपेक्षित प्रतिफल

बालमैत्री स्थानीय शासन अवलम्वन भएपछि बालबालिका सम्बन्धी स्थानीय विकास योजना निर्माण हुनेछ । बालबालिका सम्बन्धी स्थानीय लगानी योजना बन्नेछ । स्थानीय सरकारले बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी नीतिहरु तर्जुमा एवं परिमार्जन गर्नेछन् र बालबालिकाको स्थितिपत्र तयारी एवं प्रकाशन हुनेछ ।

सूचकहरु

बालमैत्री स्थानीय शासनका सेवा प्रवाह सम्बन्धी २७ तथा संस्थागत १२ गरी ३९ वटा सूचकहरु रहेका छन्, जो निम्न छन् :

क) बाल बचाउ सम्बन्धी सूचकहरु :(१० वटा)

- ६ महिनासम्मको शिशुलाई आमाले पूर्ण स्तनपान गराएको (आमाको दूध मात्रै खुवाउने) ।
- १ वर्षभित्रका बालबालिकाले पूर्ण रुपमा खोप (बि.सि.जि., डिपिटी, हेपटाइटिस बि, हिब ३, पोलियो, दादुरा, मात्रा) पाएको ।
- ६ महिनादेखि ५ वर्षमुनिका सबै बालबालिकालाई वर्षको २ पटक भिटामिन ए क्याप्सुल खुवाएको ।
- गर्भवती आमाको दक्ष स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी गराइएको ।
- गर्भवती महिलाहरुले कम्तिमा प्रसुति पूर्व ४ पटक र प्रसुति पश्चात आमा र नवजात शिशुको कम्तिमा ३ पटक स्वास्थ्य जाँच गराएको ।
- गर्भवती महिलाले टिटानस विरुद्धको २ वटा खोप लगाएको ।
- एच्.आई.भी संक्रमित आमाबाट जन्मिएका सबै बालबालिकाहरुले ARV Prophylaxis पाएका
- गर्भवती तथा सुत्केरी आमाहरुले आईरन चक्की (जम्मा २२५ वटा) खाएको ।
- सबै घरधुरीमा स्वच्छ खानेपानीको सुविधा भएको ।
- साबुन पानीले हात धुने परिपाटीको विकास भएको (चर्पी गएपछि, खाना खानु अगाडि र बालबालिकाको दिसा धोएपछि) ।

(ख) बाल संरक्षण सम्बन्धी सूचकहरु (६ वटा)

- ५ वर्ष मुनिका सबै बालबालिकाको जन्म दर्ता भएको ।
- बाल विवाहको संख्यामा कमी आएको ।
- निकृष्ट प्रकारको बालश्रम दर घटेको ।
- घरपरिवार र समुदायवाट बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसा, वेचविखन, शोषण, दुर्व्यवहार जस्ता घरेलु हिंसा कम गर्न पहल भएको ।
- बाल संरक्षण सम्बन्धी समुदायमा आधारित बाल संरक्षण प्रणाली सक्रिय भएको ।

(ग) बाल विकास सम्बन्धी सूचकहरु :(६ वटा)

- ३ देखि ४ वर्ष उमेर पुगेका बालबालिकाहरु प्रारम्भिक बालविकास कक्षामा भर्ना भएका ।
- ५ देखि १२ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाले आधारभूत शिक्षा (१ देखि कक्षा ८ सम्म) पुरा गरेको
- कक्षा १ को लागि विद्यालय जाने उमेर समूहका सत्प्रतिशत बालबालिकाहरु विद्यालय भर्ना भएका ।
- विद्यालय जान नपाएका बालबालिकाहरुले अनौपचारिक शिक्षा प्राप्त गरेको ।
- प्रत्येक विद्यालयमा छात्र छात्राको लागि अलग-अलग शौचालयको व्यवस्था भएको ।
- प्रत्येक विद्यालयमा अतिरिक्त क्रियाकलाप सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन भएको ।

(घ) बाल सहभागिता सम्बन्धी सूचकहरु (६ वटा)

- स्थानीय तहको निर्णय प्रक्रियामा १२ देखि १८ वर्षसम्मका बालबालिकाहरुको संस्थागत सहभागिताको संयन्त्र विकास गरी सहभागी गराएको ।
- स्थानीय तहले संचालन गर्ने योजनामा बालबालिकाको आवाज समेटिएको ।
- विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा संस्थागत तवरवाट बालबालिकाको आवाज सुनिने व्यवस्था सुनिश्चित भएको ।

- स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिमा बाल क्लवको प्रतिनिधित्व भएको ।
- हरेक गाउँपालिका तथा नगरपालिकास्तरमा सञ्जालहरु तयार भएको ।
- वडातहमा बाल समूह गठन भै क्रियाशील रहेको ।

संस्थागत सूचकहरू :

१) स्थानीय तहको परिषद् बैठक नियमित रुपमा संचालन भएको हुनेछ ।
२) स्थानीय तहले आफ्नो लागि बालमैत्री व्यवहार, आचार संहिता तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएका हुनेछन् ।
३) स्थानीय तहमा बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन समिति गठन भएको हुनेछ ।
४) स्थानीय विद्यालयहरुमा विद्यालय व्यवस्थापन समिति क्रियाशील र हनेछन् ।
५) स्थानीय स्वास्थ्य संस्थाहरुमा स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति क्रियाशील रहनेछन् ।
६) स्थानीयस्तरमा बालविकास केन्द्र, बालकक्षा तथा पूर्व प्राथमिक कक्षाहरु संचालन भएका हुनेछन् ।
७) स्थानीयस्तरमा बालक्लवहरुको सक्रियता रहनेछ ।
८) स्थानीयस्तरमा बालअधिकार समितिहरु बालअधिकार संरक्षण र सम्वर्द्धनमा क्रियाशील रहनेछन् ।
९) स्थानीयस्तरमा बाल संजाल विकास भएको र जिल्लास्तरसम्म उनीहरुको प्रतिनिधित्व रहनेछ ।
१०) बालबालिकाका लागि स्थानीय विकास र लगानी योजना तर्जुमा भै कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।
११) जिल्ला, नगर तथा गाँउ विकास योजनामा बालबालिकाकासंग सम्बन्धित योजना तथा कार्यक्रम समेटी एकीकृत नीति, योजना, कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।
१२) बालबालिका सम्बन्धी स्थितिपत्र तयारी तथा प्रकाशन र अद्यावधिक भएको हुनेछ ।

अवलम्वन विधि/प्रक्रिया :

(१) बालमैत्री स्थानीय शासनको अवधारणाको अभिमुखीकरण, विकास तथा विस्तार ।
(२) बालमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धनका लागि नगर/गाउँ तथा वडा समितिको गठन ।
(३) बालमैत्री नीति, रणनीति तयारीको लागि कार्ययोजना तर्जुमा ।
(४) स्थानीय तहमा बालमैत्री स्थानीय शासन सम्पर्क इकाई वा शाखाको संस्थागत प्रवन्ध ।
(५) निश्चित सूचक/मापदण्डका आधारमा नगरपालिकाको वडा र गाँउ विकास समितिको छनौट ।
(६) बालबालिकाको वस्तुगत विवरण तयारी ।
(७) बालकोषको स्थापना ।
(८) बालक्लव तथा सामुदायिक संस्थाहरुको गठन, विकास र परिचालन ।
(९) सरोकारवालाहरुको पहिचान, समन्वय र संजाल निर्माण ।
(१०) सरोकारबालाहरुबाट बालमैत्री स्थानीय शासन संचालनको प्रतिबद्धता घोषणा ।
(११) आवधिक र वार्षिक योजना तर्जुमा, लगानीको सुनिश्चितता र योजना कार्यान्वयन ।
(१२) बालबालिकाको स्थितिपत्र (Status Paper) तर्जुमा र सार्वजनिकीकरण ।
(१३) अनुगमन, समीक्षा र मूल्याङ्कन ।
(१४) स्थानीय तहको परिषद्बाट आफ्नो कुल पूंजीगत बजेटको कम्तिमा १५ प्रतिशत रकम बालबालिकाको क्षेत्रमा खर्च गर्ने प्रतिवद्धता सहितको परिषदको निर्णय ।
(१५) बालमैत्री स्थानीय शासनको न्यूनतम सेवा सूचकको निर्धारण ।
(१६) बालमैत्री गाउँ, नगर र जिल्लाको घोषणा र यसको निरन्तरता ।

---

rfkkfgLdf !% z}ofsf]c:ktfn agf];\

मोहनलाल घिमिरे
चापपानी स्वास्थ्य चौकी

तानसेनदेखि राम्दी जाने मोटरबाटो छोएर जाने बगनासकाली गा.पा. वडा नं. ९ चापपानीमा रहेको यो चापपानी स्वास्थ्य चौकी निरन्तर सेवा दिँदै आइरहेको सवैलाई जानकारी नै छ । यस स्वास्थ्य चौकीमा दैनिक ३०/४० जना विरामीहरुले OPD सेवा लिन गरेको यदाँ २४ घण्टे वर्थिङ्ग सेन्टर तथा सुरक्षित गर्भपतन सेवा पनि निरन्तर सञ्चालनमा छ । यस स्वास्थ्य चौकीले बगनासकाली वडा नं ९ वडा ५ को केही भाग वडा नं. ६ को पुरै माथिल्लो भाग वडा ८ को केही भागमा बसोबास गर्ने जनसमुदायलाई स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्दै आइरहेको छ ।

यस स्वास्थ्य चौकीमा आगामी दिनमा छिट्टै प्रयोगशाला पनि संचालन हुने व्यहोरा बगनासकाली गाउँकार्यपालिकाबाट जानकारी आएको सबैलाई जानकारी गराउन चाहन्छु । भौगोलिक बनावट, जनसंख्या र सेवा लिने सेवा ग्राहीको हिसावले यस स्वास्थ्य चौकीलाई विस्तार गरी १५ शैयाको अस्पतालको रुपमा विस्तार गरी सेवा दिन सकेमा यस क्षेत्रका जनसमुदायलाई निकै सुविधा हुने मैले देखेको छु ।

त्यस कारण यस स्वास्थ्य चौकीलाई अस्पतालको रुपमा विस्तार गर्दा जनमासलाई सेवा पुग्ने भएको हुँदा सबैको ध्यानाकर्षण होस् ।

अध्ययन अवलोकन भ्रमण र यसले दिने सन्देश

emk]b| vgfn
j8f ;b:o
augf; sfnL ^ oD3f kfNkf

८४.१६ वर्ग किलोमिटरको क्षेत्रफल र करिव २१५०० जनसख्या बसोबास गर्ने बगनासकाली गाउँपालिका तानसेनको निकट मै रहेर फैलिएको छ । यस बगनासकालीबाटै सुरम्य पर्यटकीय नगरी तानसेनलाई नियाल्न सकिन्छ । माडी फाँटदेखि राम्दी हुँदै दर्पुक अनि दैलातुङ्गसम्म यो गाउँपालिका फैलिएको छ । सिमान्तकृत बोटे र कुमाल जातीहरुको समेत बसोबास गर्ने यस गाउँपालिकामा जातीय विविधताको अपूर्व संगम रहेको छ । विशेष गरी बाहुन, क्षेत्री, नेवार, मगर, कामी, दमाई, सार्की, कुमाल र बोटे यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने जातीय समुदायहरु हुन् । जातीय विविधतासगै यहाँ रहेका मौलिक संस्कृति र परम्परहरु हाम्रा पहिचानहरु हुन् । यम्घा टेक्रेको परम्परागत तामा भाडा उद्योग, भुटूके र टोक्सेको कृषि ज्यावल उद्योग, बगनासको साँचो, कुमाल जातीको परम्परागत माटाका भाडा उद्योगहरु हाम्रा बिगतका पहिचानहरु हुन भने यम्घेली र खानीगाउँले बाजा, बोटे जातीमा गरिने अर्घो परम्पराका साथै भजन, किर्तन, राइला र सालैजो भाका हाम्रा संस्कृति र जिजिविषा हुन् ।

जातीय विविधतासगै सांस्कृतिक र भौगोलिक विविधता बगनासकालीको आफ्नो पहिचान पनि हो । दाङ्गसिगा, बगनास, नायर यस गाउँपालिकाभित्र रहेका उचाईका बस्तीहरु हुन भने केही भाग माडी फाँट, दरपुक र दैलातुङ्ग फाँट यहाँका उर्वर र समथर क्षेत्रहरु हुन् । हामीसँग सम्भावानाहरु धेरै छन् । ती सम्भावनाहरुको खोज र पहिचान गर्नुका साथै अन्य ठाउँमा मानिसहरुले विविधताबाट कसरी समृद्ध बन्ने सम्भावना खोजेका छन् । यसको अध्ययन अवलोकन गर्नु पनि आवश्यक छ । यसै अनुरुप बगनासकाली गाउँपालिकाले निर्वाचित कार्यकालको प्रथम वर्षमै फरक फरक तीन वटा टोलीलाई अध्ययन अवलोकन भ्रमण गराएर कार्य दक्षता र अनुभवलाई कसिलो बनाउने यात्रा तय गऱ्यो । जसमा बगनासकालीका जनप्रतिनिधिहरुका यात्रा भ्रमण, कर्मचारीहरुको भ्रमण र बगनासकाली गाउँपालिकाभित्र रहेका विद्यालयका प्रधानध्यापकहरुको भ्रमण गरी ३ चरणका भ्रमणहरु बगनासकालीले सम्पन्न गरायो । ती तीन वटै भ्रमणका गनतब्यहरु र उद्देश्यहरु फरक फरक थिए, किन फरक थिए त भन्दा ती तीन वटै भ्रमण दलमा सहभागी र समाविष्ट टीमको कामको पाटो पनि फरक फरक थियो ।

कर्मचारीहरुको भ्रमणको उद्देश्य चुस्त दुरुस्त प्रशासनीक कार्यक्षमताको विकास कसरी गर्ने र गराउने, छिटो र छरितो सेवा प्रणाली कसरी अपनाउने र जनतालाई सरल र सहज ढंगबाट सेवा प्रदान कसरी गर्ने भन्ने थियो होला भने विद्यालयका प्रधानध्यापकहरुको भ्रमणको उद्देश्य विद्यालयहरुको शैक्षिक गुणस्तर बृद्धि गर्न अन्य क्षेत्रहरुमा के कस्ता गतिविधिहरु सञ्चालन गरिएका छन् । अन्य क्षेत्रमा लागु गरिएका नमुना कार्यक्रमहरु आ–आफ्ना विद्यालयहरुमा लागु गर्दै के कसरी अगाडि बढाउन सकिन्छ, भन्ने मुल ध्यय रहेको हुनु पर्दछ । जनप्रतिनिधिहरुको भ्रमणको उद्देश्य भने अलि भिन्न प्रकृतिको थियो । भिन्न यस मानेमा कि जनप्रतिनिधिहरु मूलत जनताबाट चुनिएर आएका हुनाले विकासका मुद्धा र जनमुखी गतिविधिलाई जनताको घर दैलो मा के कसरी पुऱ्याउने र अन्य क्षेत्रमा भए गरेका विकासको अवलोकन गरी त्यसको सिको गर्दै सडक, कृषि वन, पर्यटन, शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा उद्योग धन्धा लगायत समग्र क्षेत्रमा विकासको पहुँच कसरी स्थापित गर्न सकिन्छ, भन्ने भ्रमणको मूल उद्देश्य समेत रहेको थियो । यात्राको क्रममा ती विषय वस्तहरु प्रति जनप्रतिनिधिहरुको ध्यान पुग्यो कि पुगेन ? ती विषय बस्तुहरु माथि गहन अध्ययन अवलोकन भयो कि भएन ? अध्ययन अवलोकन पश्चात कार्यक्रम कार्यक्रमहरु लागु गर्नेतर्फ पहल हुन्छ कि हुँदैन ? आगामी दिनले बताउनेछ । त्यसको समिक्षा हुनु जरुरी पनि छ ।

बगनासकालीलाई नमुना योग्य बनाउनेतर्फ गाउँपालिकाको लक्ष्य उद्देश्य र क्रियाशीलता त्यसतर्फ उन्मूख र हन्छ वा रहन्न त्यसबेलामा आगामी दिनमा आम जनता र सरोकार वाला पक्षले लेखाजोखा र मूल्याङ्गन अवश्य गर्नेछन् । यात्रालाई रोमान्स मन बहलाउने क्षणको रुपमा मात्र लिनु हुँदैन । चेतना र ज्ञान आर्जनको अर्न्तदृष्टिको गहिराईसम्म पुग्नु पर्दछ । बगनासकालीले शिक्षकहरुलाई, कर्मचारीहरुलाई र जनप्रतिनिधिहरुलाई मज्जाले घुमाएको छ । आउने दिनहरुमा ती घुमाईहरु सार्थकतामा परिणत हुनु पर्छ । ती यात्राले परिणाम देखाउन सक्नु पर्दछ । कर्मचारीहरुको कार्यकुशलतामा, जनप्रतिनिधिहरुको क्षमतामा र शिक्षकहरुको मेहनतमा । ती परिणमहरु देखिन्छन् कि देखिन्न वा परिणाम देखाउनेतर्फ हामी केन्द्रित हुन्छौं कि

हुँदैनौ त्यो कुरा आगामी दिनले अवश्य बताउनेछ र समीक्षाको विषय बन्नेछ । हामीले बगनासकालीको रुप फेर्नु छ त्यति मात्र होइन समग्र राष्ट्रको भाग्य रेखा कोर्नुछ । त्यसको शुरुवाती अगुवाई एउटा गाउँपालिका वा नगरपालिकाले गर्न सक्छ । समृद्ध बगनासकाली बनाउने ती नेतृत्वदायी हातहरु कर्मशील बनेर उदाउँदो बगनासकालीलाई उज्यालो र हसिलो बनाउने संकल्प बोकेर अध्ययन अवलोकन भ्रमणमा निश्किएको थियो ।

हामी भित्र केही गरौं भन्ने जोस जाँगर र उत्साह जाग्न र जगाउन सके आगामी पाँच वर्षमा एउटा नमुना गाउँपालिका बनाउने सपना बुन्न सकिन्छ । बगनासकालीभित्र रहे का पर्यटकीय र सांस्कृतिक सम्पदाहरु लगायत समग्र विकासको लागि छुट्टै पहिचानका आधार स्तम्भहरु खडा गर्न सकिन्छ । हामीमा सिजनसिलता चाहिन्छ, काम गर्ने योजनाबद्ध सोच हुनु जरुरी छ, खर्चिनु पर्छ श्रम र पसिना सिंजना फुलाउन । हामीले एउटा सुन्दर खाका कोर्न सक्नुपर्छ बगनासकालीको । जनताको जीवनस्तर सुधार हुने र जन जनले राहतको अनुभव गर्ने खालका कार्यक्रहरुनै बास्तवमा जनमुखी कार्यक्रम हुन सक्छन् । केवल परम्परावादी विकासको सोचले जनतालाई आशावादी बनाउन सकिन्न । नेतृत्वले जन जनमा विश्वास र भरोसा दिलाउन सक्नु पर्दछ । नेतृत्व हुनुको आभाष दिन सक्नु पर्दछ । हरेक क्षेत्रको विकासको लागि पानीको आवश्यकता पर्दछ । हामीसँग पर्याप्त शुद्ध पिउने पानी सम्म छैन । पिउने शुद्ध पानी उपलब्ध गराउनु आजको बगनासकालीको तड्कारो आवश्यक्ता हो । कृषिको लागि होस् वा प्रर्यटनको लागि व्यवसाय फस्टाउनको लागि प्रयाप्त पानी चाहिन्छ । सुख्खा बगनासकालीलाई हराफरा बनाउन पानीको स्रोतको पहिचान गरी योजना अगाडि बढाउन जरुरी छ । कुरा अवलोकन यात्रा हो । जीवन आफैमा पनि एउटा यात्रा न हो । यात्राले केही नया सिकाई र अनुभुति दिलाउँछ । नेपालका स्थानीय निकायहरुमा आ–आफ्नै मौलिक विशेषताहरु छन्, फरक–फरक छन हरेक भुगोलमा स्रोत र साधनहरु । हामी आफ्नै भुगोलको पौरख र गौरवमा रमाउनु पर्दछ ।

सीप सिर्जना पोख्नु पर्छ, सजाउनु पर्छ माटो श्रम अनि मेहनतले पहिचान गर्न सक्नु पर्छ । हाम्रा आफ्नै साधन र स्रोतहरुको । कोर्नुपर्छ मार्गचित्र स्थायी र दीगो विकासको पथको । अटाउनुपर्छ सबैको मन यही भुगोलको रमणीयतामा । प्रगतिको पथमा लम्कन सिर्जजनात्मकताले भुगोल सजाउनु पर्छ । गरिवी र विकासलाई समृद्धि र सुगमता अनि सुखमा बदल्ने कार्यक्रमहरु चयन गर्न सक्नु पर्छ । आफ्नै गाउँ बस्तीभित्र सुख समृद्धि र सौन्दर्य खोज्नु पर्छ । आगामी ५ वर्षमा स्वच्छ हराभरा समृद्ध र सुखी बगनासकाली हस्तान्तरण गर्न सक्नु पर्छ । नेतृत्वको सक्षमता र सफलताको मापन त्यहीबाट शुरु हुन्छ अनि मात्र साकार बन्छ सपना बगनासकालीको । जय बगनासकाली ।

augf;sfnLdf @)&%÷)&^ sf]ahf6 lgdf0f ;Gbe{

जनसमूदायको चाहना अनुसार नेपाल सरकाको मिति २०७३ चैत्र २७ गतेको निर्णय अनुसार पाल्पा जिल्लाका नौ वटा गा.वि.स.हरु चिर्तुङ्गधारा, पोखराथोक, नायरनमतलेस, खानीछाप, दर्लमडाँडा, यम्घा, खानीगाउँ, बराङ्दी र चापपानी समाहित भई बगनासकाली गाउँपालिका गठन गरिएको व्यहोरा यहाँहरु जानकार नै हुनुहुन्छ । 'सुन्दर, शान्त, समृद्ध, सभ्य, बगनासकाली गाउँको सार, आर्थिक, सामाजिक, पर्यटन र पूर्वाधार विकासको दीगो आधार' भन्ने प्रमुख नीति एवं मूलमन्त्र सहित प्रथम गरिमामय गाउँसभा सम्पन्न गरी दीगो विकास, सु–साशन र जनसेवाका लागि शुरु गरिएको यात्रा पनि करिब १ वर्ष व्यवस्थित हुन लागि सकेको छ । यस अवधिमा सुचाङ्कमा देखिने गरी नै विकास गर्न नसकिएतापनि हामी समृद्धिको दिशातर्फ उन्मूख हुन जग बसाल्ने प्रयास गरिरहेका छौं । उज्यालो बगनासकाली अभियान, फुसरहित घर अभियान, बगनासकाली आवाज पत्रिका प्रकाशन, ऐन कानून निमार्ण, न्यायिक समिति गठन र निरन्तरता, बालमैत्री स्थानीय शासन अभियान, कृषि क्रान्ति, आधुनिकिकरण र यान्त्रिकरणको शुरुवात, जन स्वास्थ्य अधिकार सुरक्षित, पशुपंक्षि विकास एवं शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिका यावत प्रयासहरु उदाहरणका रुपमा लिन सकिन्छ ।

हाम्रो गाउँपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक विविधता एवं भौगोलिक अवस्थाका आधारमा हाम्रा विकासका पूर्वाधारहरु तय गर्दै जानु पर्ने अवस्था रहेको छ । स्थानीय तहमा क्रियाशील राजनैतिक दलहरु, स्थानीय समुदाय र गाउँपालिकाको संयुक्त प्रयासमा स्थानीय स्रोत, साधन र क्षमतालाई महत्त्व परिचालन गरी सामाजिक, आर्थिक क्षेत्रमा परिवर्तन ल्याउन पूर्वाधार विकास एवं क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु मार्फत विकासलाई अगाडि बढाउन उपयुक्त देख्दछु । गाउँपालिकाभित्रका आर्थिक सामाजिक अवस्था कमजोर भएका आम जनताको भावनालाई समेटेर हामी जनसमूदायमा सन्तुलित विकासका लागि स्रोत परिचालन गर्नु पर्ने हाम्रा सामु चुनौती रहेको छ । सिमित स्रोत साधन, न्यून आन्तरिक स्रोत, आम जनतालाई दैनिक सेवा प्रवाह गर्नुपर्ने हाम्रा कार्यालय भवन अस्थायी रहेको, वडा कार्यालय भवनहरु जीर्ण एवं अपुरा रहेका, प्रायः गाउँपालिकाका सबै भेगमा सहज आवागमनका लागि बाह्रै महिना चल्ने सडक नभएको अवस्था हामी सामु छ । उल्लेखित समस्या, चुनौतीहरुको सामना गर्न सबै गाउँबासीको सहयोग, सहभागिता, सहमति र समभ्रूदारीबाट मात्र सम्भव रहन्छ ।

यस गाउँपालिकाको पूर्वमा रम्भा गाउँपालिका, पश्चिममा तानसेन नगरपालिका, उत्तरमा कालीगण्डकी नदी र दक्षिणमा माथागढी गाउँपालिका रहेका छन् । यिनै चारकिल्लाको बीचमा रहेको यस बगनासकाली गाउँपालिका बजार उन्मूख बस्तीको रुपमा स्थापित हुन गैरहेको छ । यस गाउँपालिकामा सडक, खाने पानी, विद्युत, शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता आधारभूत सेवा सुविधाको गुणस्तरमा वृद्धि गर्दै गाउँको छुट्टै पहिचान कायम गर्न ढिलो गर्न नहुनेतर्फ सम्पूर्ण जनसमूदायहरु चनाखो हुनुपर्ने देखिन्छ । यस बगनासकाली गाउँपालिका क्षेत्रका महत्त्वपूर्ण योजनाहरुलाई यहाँका क्रियाशील राजनैतिक दल, सामाजिक संघ संस्था, समाजसेवी, उद्योगी, व्यवसायी, संचारकर्मी एवं आम जनताहरुको सहयोग र सहभागितामा अघि बढाउँदै दीगो विकासलाई व्यवस्थित र स्थापित गराउन पर्यत्नशील रहेका छौं ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४, बगनासकाली गाउँकार्यपालिकाबाट पारित गाउँ सभा संचालन कार्यविधि, २०७४ लगायत यसमा आवश्यक पर्ने अन्य ऐन, नियमहरुलाई आधार मानी नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गरिएको छ ।

नीति तथा कार्यक्रमहरु तयारीको क्रममा विभिन्न राजनैतिक दल, वडा समितिहरु, विषयगत समितिहरु, विषयगत शाखाहरु, विभिन्न सामाजिक संघ संस्थाहरु, विषयगत कार्यालयहरु, पत्रकार वन्धुहरु र कर्मचारी साथीहरुको सक्रिय सहभागितामा नीति तथा कार्यक्रमहरु तयार गरिएको हो । नीति तथा कार्यक्रमहरु सिंगो गाउँपालिकालाई समृद्धतर्फ डोऱ्याउने आधारशीला हुन् । नीति तथा कार्यक्रम बनाउने क्रममा प्राप्त राय सुभ्राव तथा अब प्राप्त हुने राय सुभ्रावहरुलाई समेत आवश्यकता र औचित्यका आधारमा आसन्न कार्यपालिका बैठकबाट थपघट एवं संशोधन गरी दोस्रो गरिमामय गाउँसभाबाट पारित गराई कार्यान्वयनमा लान सकिन्छ ।

आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को प्रस्तावित उद्देश्य, नीति, कार्यक्रम तथा बजेट तर्जुमा गर्दा निम्न विषयलाई मार्गदर्शनको रुपमा लिइएको छ ।

- नेपालको संविधान –२०७२
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४
- संघीय तथा प्रदेशको नीति,कार्यक्रम तथा बजेट सिलिङ्ग
- स्थानीय तहको नीति, कार्यक्रम तथा बजेट निर्माण र सार्वजनिक सम्पत्ति हस्तान्तरण कार्यविधि, २०७४
- बगनासकाली गाउँ कार्यपालिकाबाट पारित कार्यविभाजन नियमावली, २०७४
- बगनासकाली गाउँ कार्यपालिकाबाट पारित कार्यसम्पादन नियमावली, २०७४
- चालु त्रिवर्षिय योजनाले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्य र उद्देश्यहरु,

- गाउँ क्षेत्रभित्रका सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्था एवं प्रवुद्ध व्यक्तिहरुबाट प्राप्त राय सुझाव र परामर्श,

(१) प्रमुख नीति : गाउँको दीगो विकासका लागि 'सुन्दर शान्त, समृद्ध, सभ्य बगनासकाली गाउँको सार आर्थिक, सामाजिक, पर्यटन र पूर्वाधार विकासको दीगो आधार'

(२) दीर्घकालीन नीति :

- एकीकृत र दीर्घकालीन विकासको लागि आवधिक पञ्चवर्षिय योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
- गाउँ क्षेत्रको समग्र विकासको लागि बृहत एकिकृत गाउँविकास योजना (Coprehensive integrated town Development Plan) तयार गर्ने ।
- गाउँको भू-उपयोग र आवास नीति तर्जुमा गरी समुन्नत गाउँको रुपमा विकास गर्ने ।
- गाउँ-चक्रपथको पहिचान गरी विकास र विस्तार गर्ने ।
- पर्यटन विकास विस्तार र प्रवर्द्धनका लागि गाउँस्तरीय पर्यटन गुरुयोजना तयार गर्ने ।
- गाउँ क्षेत्रभित्रका सम्भावित करका क्षेत्रहरुको पहिचान गरी दायरा बिस्तार गर्ने ।
- औद्योगिक विकास र कृषिलाई व्यवसायीकीकरण गरी रोजगारी मार्फत गरिवी न्यूनीकरणमा टेवा पुऱ्याउने ।
- सार्वजनिक सम्पत्तिको पहिचान गरी संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्ने ।
- सार्वजनिक, निजी, साझेदारी नीति कार्यान्वयन गर्न जोड दिने ।
- शिक्षा, स्वास्थ्य, भाषा, साहित्य र खेलकुदको विकास गर्ने ।
- सूचना प्रविधिको विकास र विस्तार गरी सेवा प्रवाहमा छरितो तुल्याउने ।
- सरसफाई र वातावरण संरक्षणमा अग्रणी नमूना गाउँपालिकाको रुपमा स्थापित गर्ने ।
- स्वदेशी गाउँपालिका, नगरपालिका वा कुनै एक अन्तर्राष्ट्रिय नगरसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गर्ने ।

(३) उद्देश्य :

- विकासका पूर्वाधारहरुको विस्तार पहुँच बस्तीस्तरसम्म वृद्धि गरी विकासका अवसरहरुलाई पर्याप्त उपयोग गर्ने अवस्थाको सुनिश्चितता गर्ने ।
- समावेशी र समन्यायिक विकासको अवधारणा मार्फत विभिन्न वर्ग, क्षेत्र, लिङ्ग, सम्प्रदाय, जातजातीको स्रोत साधनमा पहुँच अभिवृद्धि गर्ने ।
- उत्पादनमूलक क्षेत्रमा व्यवसायिकता र उद्यमशीलताको विकास एवं सामाजिक परिचालन मार्फत गरिवी न्यूनीकरण गर्ने ।
- विकासको दृष्टिले पछाडी परेका वडाहरुमा प्राथमिकताका साथ विकास कार्यक्रमहरु पुऱ्याई जनताको सामाजिक आर्थिक रुपान्तरण गर्ने ।
- सुरक्षित खानेपानी, सरसफाई र स्वास्थ्य सम्वन्धी चेतनाको स्तरोन्नती गरी दीर्घकालीन लक्ष्य प्राप्तिमा टेवा पुऱ्याउने ।
- विकास कार्यक्रम तथा आयोजनाहरु सञ्चालन गर्दा सरो कारवालाहरु बीच समन्वय गर्दै जनसहभागिता, पारदर्शिता र उत्तरदायित्व बढाई सु-शासनको प्रत्याभूति दिने ।
- वातावरणमैत्री, बालमैत्री स्थानीय शासनको अनुभूति हुने गरी नीति निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने ।
- कृषि एवं पर्यटनलाई व्यवसायिकरण गरी आय आर्जन वृद्धि गर्ने ।
- सवृद्ध, समुन्नत र स्रोत सम्पन्न गाउँपालिकाको रुपमा विकास गर्ने ।

(४) क्षेत्रगत नीति :

गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा देहाय बमोजिमको क्षेत्रगत नीतिहरु अवलम्वन गरिनेछः-

क. आर्थिक नीति :

- कृषिलाई आधुनिकीकरण र व्यवसायिकरण गरी आर्थिक विकासको मेरुदण्डको रुपमा विकास गर्ने नीति लिइने छ ।
- कृषि उपज संकलन तथा विज भण्डारण (Seed Bank) स्थापना गरी गै.स.स. एवं निजी संस्थाहरुको साझेदारीलाई अभिवृद्धि गर्ने नीति लिइने छ ।
- एकवडा एक उत्पादन कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनहरुको पकेट क्षेत्र, गोठ सुधार, नश्ल सुधार जस्ता कार्यक्रमहरुलाई विशेष महत्त्व दिने नीति अवलम्वन गरिने छ ।
- यस क्षेत्रमा रहेका वित्तीय संघ संस्थाहरुसंग असल समन्वयको नीति लिइनेछ ।
- साना, मझौला तथा ठूला उद्योग स्थापना, संचालन एवं प्रवर्द्धन गर्ने विशेष नीति लिइनेछ ।
- बगनास देवीस्थान, दर्लममहाकाली, राम नदि धाम, बौद्ध विहार, शिवासन मन्दिर जस्ता धार्मिक तथा पर्यटकीय स्थानहरुलाई ग्रामीण पर्यटनको रुपमा संरक्षण र विकास गरी पर्यटन प्रवर्द्धन गरिने छ ।
- अर्थतन्त्रको एक खम्वाको रुपमा रहेको सहकारीको सञ्जाल फराकिलो र बलियो बनाई आम जनताको आर्थिक-सामाजिक जीवनस्तर उन्नतीको नीति लिइनेछ ।

ख. सामाजिक विकास नीति :

- विद्यालयहरुको भौतिक निर्माणमा सहयोग गरी शैक्षिक गुणस्तर सुधार कार्यक्रममा जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका स्तरीय शिक्षा समिति गठन गरी शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरुको समन्वय गरिने छ ।
- महिला, बालबालिका, आदिवासी/जनजाती, दलित, अपाङ्ग, जेष्ठनागरिक, पिछडा वर्ग लगायत आर्थिक सामाजिक दृष्टिकोणले पछाडि परेका सबै वर्ग समूह र समुदायका उत्कृष्ट विद्यार्थीलाई प्रोत्साहित गर्न विशेष पुरस्कार र प्रशंसाबाट सम्मान गरिने छ ।
- यस क्षेत्रमा रहेका स्वास्थ्य चौकीहरु, उप-स्वास्थ्य चौकीहरु, स्वास्थ्य क्लिनिकहरु, भौतिक निर्माण तथा गुणात्मक सेवाको विकास र विस्तारमा आवश्यक सहयोग पुऱ्याइने छ ।
- गाउँपालिकाको पायक पर्ने स्थानमा १५ शैयाको अस्पताल स्थापना गर्न पहल गरिने छ ।
- सुरक्षित मातृत्व, स्वास्थ्य वीमा, एम्बुलेन्स सेवा, स्वास्थ्य स्वयसेविका प्रोत्साहन, २४ घण्टे प्रसुति सेवा, बालबालिकाको पोषण सुधार, योग शिविर र स्वास्थ्य शिविर जस्ता स्वास्थ्य कार्यक्रमलाई विशेष महत्त्व दिइने छ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका पानीका स्रोत तथा मुहानहरुको संरक्षणगरीआमजनतालाईस्वच्छपिउनेपानीसरलरसुलभ तरिकाले उपलव्ध गराउने नीति लिइनेछ ।
- 'राष्ट्रका लागि खेल, जीवनका लागि खेलु भन्ने राष्ट्रिय नीतिलाई चरितार्थ गर्न गाउँपालिकास्तरीय र वडास्तरीय खेलकुद मैदान स्थापना गर्न पहल गर्ने नीति लिइनेछ ।
- लागु औषध दुर्व्यसनी, धुम्रपान, मद्यपान तथा सुर्तीजन्य पदार्थको सेवन जस्ता सामाजिक विकृतिहरु हटाइनेछ ।

ग. पूर्वाधार विकास नीति :

- साविक नौं वटै गा.वि.स. हरु (चिर्तुङ्गधारा, पोखराथोक, नायरनमतलेस, खानीछाप, दर्लमडाँडा, यम्घा, खानीगाऊ, चापपानी, बराङ्दी) समेटेर सहज आवागनम गर्नका लागि बाह्रै महिना सवारी साधन चल्ने (All Weather Rural Roads) बाटो बनाउने नीति लिइने छ ।
- बगनासकाली गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण सडकहरुको न्यूनतम मापदण्ड (Road Norms) तयार गरिनेछ
- गाउँपालिका भित्र सडकहरु व्यवस्थित विकास गर्न गाउँ यातायात गुरुयोजना (Rural Transport Master Plan-RTMP) तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । गाउँपालिकाले निर्माण गर्ने सडकहरुको वर्गिकरण गरी कालोपत्रे सडक, ग्राभेल र कच्ची सडकहरुको नामाकरण गरी उक्त सडकहरुमा पर्ने जग्गाको लगत कट्टा गर्न मालपोत तथा नापी कार्यालयसंग समन्वय गरिने छ ।
- गाउँपालिकको सुविधा सम्पन्न भवन निर्माण कार्य अगाडि बढाइने छ ।
- सडक योजनाहरु सर्भे, डिजाइन तथा इष्टिमेटपछि मात्र कार्यान्वयन गरिने नीति लागू गरिने छ ।
- गउँपालिकाक्षेत्रभित्रउपयुक्तस्थानमाभ्यूटावर, बसपार्क, चिल्ड्रेन पार्क, जेष्ठ नागरिक पार्क, गाउँ हल निर्माण, सडक बत्ति जडान जस्ता पूर्वाधार निर्माणमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- भू-उपयोग योजना (Land Pooling) कार्यक्रम, वैज्ञानिक गाउँ विकास (Town Planning) आवधिक वार्षिक योजना, राष्ट्रिय भवन संहिता, सडक मापदण्ड निर्धारण जस्ता कार्यक्रम तयार गरी लागू गर्न प्राथमिकता दिइने छ ।
- वातावरण संरक्षण सहितको दीगो विकासको नीति अवलम्वन गरिने छ ।

घ. वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन नीति :

- वातावरणमैत्री स्थानीय शासन अवलम्वन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको मुख्य नीति सुन्तर शान्त समृद्ध सभ्य बगनासकाली गाउँको सार, आर्थिक, सामाजिक, पर्यटन र पूर्वाधार विकासको दीगो आधारलाई मुर्तरुप दिइनेछ ।
- हरित गाउँ बनाउन सडक क्षेत्रको निर्माण/स्तरोन्नती गर्दा सडकको दाया बाँया निश्चित दूरीमा वृक्ष रोपण गरेपछि र अन्य निर्माण कार्यहरुको हकमा फरफारक गर्नु अघि कम्तिमा २ वटा रुख रोपे पछिमात्र भुक्तानी दिने व्यवस्थालाई शुरुवात गरिने छ ।
- गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाई तर्फ अगाडि बढाउने खालका कार्यक्रमहरु ल्याइनेछ ।
- फोहर मैलालाई घर-घरमा वर्गिकरण गरी आफै व्यवस्थापन गर्न उत्प्रेरित गर्ने कार्यलाई अभियानका रुपमा लिइनेछ ।
- एकवडा एक पार्क, एक वडा एक बालबालिका पार्क निर्माण गरिने छ । गाउँका सार्वजनिक जग्गाहरुको तथ्यांङ्कीकरण गरी उपयुक्त स्थानमा सार्वजनिक पार्क/बोटानिकल गार्डेन निर्माण गर्दै सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण गर्ने नीति लिइनेछ ।
- स्थानीयस्तरमा स्थानीय दैवी प्रकोप उद्धार समिति गठन एवं परिचालन गरिनेछ ।

- भू-क्षय, बाढी, पहिरो, आगलागी, डढेलो नियन्त्रणका लागि विभिन्न संघ संस्थाहरुको समन्वयमा कार्यक्रम संचालन गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उत्पादन हुने जैविक र अजैविक फोहोरहरुको वैज्ञानिक व्यवस्थान गर्न उपयुक्त स्थानमा १ ल्याण्ड फिल साइट स्थापना गरिनेछ ।

ङ. संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सु-शासन नीति :

- कार्यालय व्यवस्थापन, सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याइनेछ ।
- प्रशासनीक खर्चलाई सीमाभित्र राख्न आन्तरिक राजश्व वृद्धि एवं प्रशासनिक खर्च मितव्ययी बनाउन अधिकत्तम प्रयास गरिनेछ ।
- स्थानीय शान्ति सुरक्षा कायम गर्न एवं सामाजिक विकृति विसंगती विरुद्धका गतिविधिहरु रोक्न गाउँ प्रहरी/प्रहरी कार्यालयहरुसंग समन्वय गरिनेछ ।
- न्यायिक सेवा प्रवाहका लागि उचित कार्यक्रम तथा इजलासको व्यवस्था गरिनेछ ।
- गउँपालिकाको आम्दानी र खर्च सार्वजनिकीकरण गरिनेछ ।
- सुशासन अभिवृद्धिका लागि सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, नागरिक वडापत्र, नोडेल अफिसर, सूचना अधिकारी जस्ता विषयलाई उचित चासो दिइनेछ ।
- गाउँपालिकाको आर्थिक प्रशासनलाई पारदर्शी बनाउने, आय, लेखा, मालपोत, web protol h:tf software जडान गरिने छ ।
- विकास निर्माण र जनसेवालाई प्रभावकारी बनाउन गाउँपालिका कार्यालय र वडा कार्यालयलाई साधन र स्रोत सम्पन्न गराउन विशेष पहल गरिनेछ ।
- गाउँपालिकालाई Free Wifi Zone बनाइनेछ ।
- प्रत्येक वडा कार्यालयहरुमा इन्टरनेट जडान गरी गाउँपालिका र वडा कार्यालयबीच Networking गरिनेछ ।
- गाउँपालिकामा रिक्त रहेका पदहरुमा पूर्ति गर्दै लगिने छ ।
- सूचना मैत्री शासन लागू गरिने छ । नागरिकले पाउनु पर्ने हरेक सूचना सहज रुपमा उपलव्ध गराइनेछ । हरेक महिना मासिक प्रगतिको सार्वजनिकीकरण गरिनेछ ।
- कर्मचारीहरुलाई उत्प्रेरित गरी सीमित जनशक्तिबाट अधिकतम उपलब्धी हाँसिल गर्न उचित सम्मान, पुरस्कार र दण्डको नीति अवलम्वन गरिनेछ ।

५. विषयगत नीति :

गाउँपालिकाले आर्थिक वर्ष ०७५/७६ मा देहाय बमोजिमका विषयगत नीतिहरु अवलम्बन गर्नेछ :-

(क) राजश्वतर्फ :

- सीमित स्रोत र साधनको उच्चतम परिचालन गरिनेछ । वडा तहबाट उठेको कर/राजश्व वडा तहकै विकासमा खर्च गरिनेछ ।
- राजश्वतर्फ चालु आ.व. मा बगनासकाली गाउँपालिकाबाट लिइदै आएको विभिन्न शिर्षक अनुसारको दस्तुरमा राजश्व परामर्श समितिको सिफारिसमा यस सम्मानित गाउँसभाबाट यस आ.व.का लागि पारित भएका सबै कर, महशुल, दस्तुर, शूल्क, रोयल्टी, जरिवाना र मापदण्डहरुको कार्यान्वियन गरिनेछ ।
- राजश्वका दरहरु जनमैत्री तथा दायराहरु बढाउने कुरालाई प्राथमिकता दिइएको छ ।

(ख) कृषितर्फ :

- बगनासकाली गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण खेतीयोग्य जमिन बाँझो नराख्ने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।
- बाली बिमा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- कृषि प्रणालीलाई व्यवसायिकरण र प्रतिष्प्रर्धात्मक कृषि प्रणालीमा रुपान्तरण गरी जीवनस्तरमा क्रमिक सुधार ल्याइने छ ।
- उर्वरा कृषि भूमिलाई गैर कृषिको रुपमा प्रयोगमा ल्याउने कार्यलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
- राजमार्ग एवं सहायक राजमार्गको छेउछाउमा अदुवा, कफी, सुन्तला, मकै जस्ता बढी मूल्य पर्ने कृषि उत्पादनको पकेट क्षेत्र निर्माण गरिनेछ ।
- कृषि उत्पादनको संकलन, प्रशोधन, संचय र ढुवानी गर्ने कार्यलाई विशेष अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- हानिकारक किटनाशक औषधिको अत्यधिक प्रयोग गरी कृषि उत्पादन गर्ने वर्तमान प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गरी समूहमा आर्गनिक खेती गर्ने किसान समूह, सहकारीलाई जैविक मल बनाउने तालिम र वीऊमा अनुदान एवं आर्गनिक उत्पादनको पहिचान सहित बजारीकरणमा सहयोग गरिनेछ ।
- व्यवसायिक रुपले कृषि व्यवसाय गर्ने किसान वा किसान समूहलाई विशेष अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- स्थानीयस्तरमा निम्न आयस्रोत भएका महिला, दलित, एकल महिला, सिमान्तकृत वर्ग तथा विपन्न वर्गलाई विऊ, बेर्ना नर्सरी स्थापनामा विशेष अनुदान दिइनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा रहेका जडीबुटी, डालेघाँस एग्रो फरेष्टीका साथ उन्नत पशुपालनमा बढावा दिइनेछ ।

- गाउँपालिकाको भौगोलिक बनौटलाई दृष्टिगत गरी बेमौषमी तरकारी खेती, पुष्पखेती, पशुजन्य उत्पादनका लागि कृषकलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- कृषि उत्पादन बढाउन एवं संरक्षण गर्न बाली बिमा कार्यक्रम ल्याइनेछ । बाँदर, दुम्सी लगायतका वन्यजन्तुहरुबाट बालीनाली क्षति गर्न नदिन विषेश पहल गरिनेछ ।

(ग) पशुपालनतर्फ :

- पशुपालन व्यवसायलाई मर्यादित, आधुनिक र व्यवसायिक बनाइनेछ ।
- मासु, अण्डा र दुधमा आत्मनिर्भर हुने खालका कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- पशुजन्य पदार्थमा गुणस्तर नियमन गरी स्वास्थ्य पशुजन्य उत्पादनको उपभोग गर्न पाउने अधिकार सुनिश्चित गरिनेछ ।
- पशुपंक्षी विमा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- कृतिम गर्भाधान सेवालाई व्यवस्थित र सहज बनाइनेछ ।
- पशुमा नश्ल सुधार गरी उत्पादनमा वृद्धि गरिने छ ।
- घाँसमा आधारित पशुपालन गरी उत्पादन लागत घटाइनेछ ।
- पशुपालन व्यवसायलाई स्वरोजगारमुखी बनाई युवा स्वरोजगार सिर्जना गरी वैदेशिक पलायनलाई कमी गरिनेछ ।
- पशुजन्य उत्पादनलाई बजारीकरण र विविधिकरण गरिनेछ ।
- गुणस्तरीय तथा स्वास्थ्यकर पशुजन्य उत्पादनको बेचबिखनलाई बजारीकरण र नियमन गरिनेछ ।
- पशु रोगहरुको पहिचान गरी रोग लाग्नबाट बचाउन पशु स्वास्थ्य सेवा कृषक समक्ष पुऱ्याइने छ ।
- 'एक गाउँ एक प्राविधिक' राष्ट्रिय कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

(घ) शिक्षा तर्फ :

- गाउँपालिकाभित्रका सबै बालबालिकाहरु विद्यालय भर्ना गर्ने र कुनैपनि बालबालिका विद्यालय बाहिर नरहने नीतिलाई अवलम्बन गरिनेछ ।
- विद्यालय भर्ना नभएका प्राथमिक उमेर समूहका सम्पूर्ण बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना गराउन वडा सदस्यहरु मार्फत प्रोत्साहित गरिनेछ ।
- शिक्षकहरुको शिक्षण सिकाई क्षमता अभिवृद्धि गर्नका लागि विषयगत तथा सूचना प्रविधि तालिम दिइदै लगिनेछ ।
- शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्न शैक्षिक सामाग्री, भौतिक सामाग्री, विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशाला जस्ता विषयमा सहयोग पुऱ्याइनेछ ।
- शिक्षकहरुलाई पाठ्यपुस्तक, पाठ्यक्रम लगायत नविनतम ज्ञानको पुर्नताजगीका लागि प्रतियोगात्मक कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ ।
- संस्थागत तथा सामुदायिक विद्यालयहरुको पठन-पाठनलाई एकरुपता ल्याउन तथा गुणस्तर वृद्धि गर्न सबै विद्यालयहरुलाई सहकार्य गर्न जोड दिइनेछ ।
- बालविकास केन्द्र र विद्यालयस्तरमा गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न बालमैत्री पूर्वाधार तथा भौतिक निर्माणमा जोड दिइनेछ ।
- गाउँपालिका भित्रका सबै बालबालिक विद्यालय भर्ना गर्ने र कोही बालबालिका पनि विद्यालय बाहिर नरहने नीतिलाई अवलम्वन गरिनेछ ।
- गुणस्तरीय शिक्षा र मितब्ययीताका लागि विद्यालय मर्जको व्यवस्थालाई अवलम्वन गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्र संचालनमा रहेका संस्थागत तथा सामुदायिक विद्यालयहरुको पठन-पाठनलाई एकरुपता ल्याउन पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तकको एकरुपता गर्ने नीति अवलम्वन गरिनेछ ।
- शिक्षामा आधुनिकीकरण गर्न गाउँपालिका क्षेत्रभित्र उपयुक्त स्थानमा कम्तिमा २ वटा प्राविधिक शिक्षालय स्थापना गरिनेछ ।
- शिक्षाबाट वञ्चित बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच बढाउन गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानमा सुविधा सम्पन्न छात्राबास (Hostel) निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

(ङ) स्वास्थ्य तर्फ :

स्वास्थ्य मानिसको सबै भन्दा ठूलो सम्पत्ति हो । स्वस्थ मानिसले मात्र परिवार, समाज र राष्ट्रको विकासमा महत्त्वपूर्ण योगदान गर्न सक्छ । मुलुक संघीयताको अभ्यासमा गएको सन्दर्भमा अहिले स्थानीय तहमा अधिकार विकेन्द्रित भएको छ । स्थानीय तह स्थानीय सरकारको रुपमा स्थापित भएको छ । प्राप्त अधिकारलाई अर्थपूर्ण बनाई जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन स्थानीय सरकारको रुपमा स्थापित बगनासकाली गाउँपालिकाले स्वास्थ्य क्षेत्रलाई विशेष प्राथमिकतामा राखेको छ । गाउँपालिकाका जनताको स्वास्थ्य अवस्था सुधारका लागि तपशील बमोजिम अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन स्वास्थ्य नीतिहरु, आ.व.२०७४।०७५ को गाउँ परिषद्माबाट पारित गरिएको छ ।

तपशील :

(क) (१) स्वास्थ्य संस्थाले उपलब्ध गराउने भनी तोकिएका सबै आधारभुत स्वास्थ्य सेवाहरु सम्पुर्ण जनताहरुको पहुँचमा पुऱ्याउने छ ।

२) बगनासकाली गाउँपालिकाभित्र निर्माण कार्य बाँकी रहेका सबै स्वास्थ्य संस्थाका भवनहरु निर्माण सम्पन्न गर्न आवश्यक पहल गरिने छ ।

३) आगामी एक वर्ष भित्रमा कम्तिमा एक वटा स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुति केन्द्र स्थापना भई सेवा सञ्चालन गरिने छ ।

४) स्वास्थ्य संस्थाभन्दा टाढा रहेका स्थानमा सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ स्थापना गरी सेवा सञ्चालन गर्न पहल गरिने छ ।

५) गाउँपालिकाको पायक पर्ने स्थानमा १५ शैयाको अस्पताल स्थापना गर्न पहल गरिने छ ।

६) गाउँपालिकाका विपन्न परिवारलाई स्वास्थ्य बीमा गराई स्वास्थ्य सेवाको पहुँचमा बृद्धि गरिनेछ ।

७) घरमा सुत्केरी हुने अवस्थालाई अन्त गर्न आगामी पाँच वर्षभित्र गाउँपालिकालाई शुन्य होम डेलिभरी घोषणा गर्ने गरी यस वर्षदेखि सम्पूर्ण वडामा सुरक्षित मातृत्व कार्यक्रम लागु गरिने छ ।

८) गाउँपालिकामा कम्तिमा एक वटा एम्बुलेन्स संचालन गर्न आवश्यक प्रवन्ध गरिने छ । साथै थप एम्बुलेन्स सेवाका लागि साझेदारी कार्यक्रम मार्फत संचालन गर्न सकिनेछ ।

९) आगामी ५ वर्षभित्रमा पूर्ण सरसफाई गाउँपालिका घोषणा गर्ने गरी यस वर्षदेखि गाउँपालिकाका वडाहरुमा विशेष सरसफाई कार्यक्रम लागु गरिने छ । शुद्ध खानेपानीको व्यवस्थापन गरी पानीजन्य रोगलाई न्युनीकरण गरिनेछ ।

१०) बगनासकाली गाउँपालिकालाई बालमैत्री गाउँपालिका घोषणा गर्ने गरी आगामी वर्ष स्वास्थ्य क्षेत्रका सूचकहरु पूरा गर्न आवश्यक पहल गरिने छ । पूर्ण खोप घोषणालाई निरन्तरता दिइने छ ।

११) गाउँपालिकाभित्रका किशोरकिशोरीहरुको स्वास्थ्य सचेतना अभिबृद्धि गर्न कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

१२) गाउँपालिकाभित्र रहेका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरुलाई स्वास्थ्य चौकीस्तरको पूर्वाधारको व्यवस्थापन गरिनेछ । साथै यस्ता पूर्वाधारहरु अपाङ्गमैत्री बनाइने छ ।

१३) स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारी तथा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गरी उत्कृष्ट कार्य सम्पादन गर्ने कर्मचारी तथा महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरुलाई पुरस्कृत गरिने छ ।

१४) गाउँपालिकाभित्र रहेका सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरुको अल्पकालिन तथा दीर्घकालीन योजना (Health Institution Improvement Plan) तयार गरी कार्यान्वनमा लगिनेछ । उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने गाउँपालिकाभित्रका एक स्वास्थ्य संस्थालाई पुरस्कृत गरिने छ ।

१५) गाउँपालिकाका अशक्त, असहाय, अति विपन्न महिला, बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिकको घरदैलोमा स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराइने छ ।

१६) गाउँपालिकाभित्रका सबै विद्यालयहरुमा विद्यालय स्वास्थ्य तथा सरसफाई कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

१७) गाउँपालिकामा सर्ने र नसर्ने रोगको न्युनीकरण गर्न आवश्यक प्रवन्ध गरिने छ । गाउँपालिकामा मद्यपान तथा सूर्तिजन्य पदार्थको बिक्री वितरण कार्यलाई निरुत्साहित गर्न पहल गरिने छ ।

१८) गाउँपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको औषधि आपूर्ति आकस्मिक मौज्जात र स्वीकृत मौज्दातका आधारमा गरिनेछ ।

१९) आगामी पाँच वर्षभित्र यस गाउँपालिकालाई पूर्ण पोषणयुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्नेगरी सुनौला हजार दिनका आमा तथा तिनका बालबालिकाको पोषण सुधारका लागि यस वर्षदेखि कार्य थालनी गरिने छ ।

२०) नयाँ संरचना अनुसार प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थाको स्वास्थ्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति गठन गरी कर्मचारी तथा समितिको क्षमता विकास गरिने छ ।

२१) सुरक्षित मातृत्व सेवाको लागि प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा आकस्मिक रुपमा प्रेषणका लागि प्रेषण कोषको व्यवस्था गर्दै लगिनेछ ।

२२) स्वास्थ्य सेवाग्राहीहरुलाई सेवा लिन उत्प्रेरित गर्न, पुरस्कार तथा उत्प्रेरणाका कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ ।

२३) महामारी व्यवस्थापनका लागि आवश्यक साधनस्रोत सहित रेपिड रेस्पोन्स टिम सधै तयारी अवस्थामा रहने व्यवस्था गरिनेछ ।

२४) गाउँपालिकाभित्र स्वास्थ्य सम्बद्ध अध्ययन, अनुसन्धान तथा सेवाको नाममा गाउँपालिकाको अनुमति बेगर कुनै क्रियाकलापहरु गर्न नपाउने व्यवस्था गरिने छ ।

२५) यस गाउँपालिकामा स्वास्थ्य सम्बन्धी चेतनामुलक सन्देश प्रचार प्रसारको लागि सञ्चारका सबै माध्यमहरुको प्रयोग गर्न सकिनेछ ।

२६) गाउँपालिकाभित्र स्वस्थ जीवन शैलीको अभ्यासका लागि योग शिविर, स्वास्थ्य शिविर, प्राकृतिक चिकित्साको अवलम्बन गर्न प्रोत्साहित गरिने छ ।

२७) स्वास्थ व्यवस्थापन सूचना प्रणालीलाई प्रभावकारी र चुस्तदुरुस्त बनाउन सबै स्वास्थ्य संस्थामा कम्प्युटरसहित इन्टरनेटको प्रवन्ध गरिने छ ।

२८) गाउँपालिकाभित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरुको अनुगमन गर्न अनुगमन कार्ययोजना तयार गरी लागु गरिने छ

संसोधन : **२०७५।०७६**

(क) स्वास्थ्य नीति ०७४।०७५ को बुंदा न १७) गाउँपालिकामा सर्ने र नसर्ने रोगको न्युनिकरण गर्न आवश्यक प्रवन्ध गरिने छ । गाउँपालिकामा मद्यपान तथा सूर्तिजन्य पदार्थको बिक्री वितरण कार्यलाई निरुत्साहित गर्न पहल गरिने छ साथै नेपाल सरकारको कानून विपरित मद्यपान तथा सूर्तिजन्य पदार्थको बिक्री गर्ने गराउने दुवैलाई कानून अनुसार कावाहीका लागि सिफारिस गरिने छ ।

(ख) आगामी ५ वर्ष सम्ममा प्लाष्टिकमुक्त गाउँपालिका घोषणा गर्ने गरी कार्यक्रम तय गरिने छ ।

(ग) सेवाग्राही मैत्री परिवार नियोजन सेवा प्रदान गरिनेछ र सबै स्वास्थ्य सस्थामा ५ वटा परिवार नियोजनको अस्थायी साधन उपलब्ध गराउन पहल गरिनेछ ।

(घ) आगामी ५ बर्षमा धुँवारहित घर गाउँपालिका घोषणा गर्न पहल गरिने छ ।

(ङ) आगामी ५ वर्ष सम्ममा सवै स्वास्थ्य चौकीमा प्रयोगशाला सेवाको बिस्तार गरिनेछ । स्थानीय तह बाटै सबै स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन सबै वडा तहमा स्वास्थ्य प्रयोगशाला (Lab) स्थापना गरिदै लगिनेछ ।

(च) पर्यटनतर्फ :

- पर्यटकीय गुरुयोजना बनाई लागु गरिनेछ ।
- यस क्षेत्रका सम्भावित पर्यटकीय क्षेत्रहरुको प्रचार प्रसार गरिनेछ ।
- पर्यटनलाई आर्थिक विकासको रुपमा लिन होमस्टे र ग्रामीण पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- आन्तरिक पर्यटन र बाह्य पर्यटनलाई आकर्षण गरी उनीहरुको स्टे-दिन-दर बढाउने कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- गाउँपालिकाभित्र रहेका सम्पूर्ण धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्रहरुको संरक्षण एवं प्रवधन गरिनेछ ।

(छ) युवा तथा खेलकुदतर्फ :

- गाउँपालिकाका युवा, युवती शक्तिहरुलाई स्वदेशमै बसी योगदान गर्न सक्ने वातावरण तयार गर्न विभिन्न व्यवसाय, रोजगारी सिर्जना गर्ने तालिम, शिक्षा लगायतका विविध कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- वैदेशिक पलायन रोक्न स्वदेशमै स्वरोजगार गर्न चाहने युवा, युवती हरुलाई विशेष अनुदानको कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- सामाजिक विकृतिमा फसेका युवा/युवती शक्तिलाई त्यस्ता गतिविधिबाट टाढा राख्न पुर्नस्थापना गर्ने विभिन्न कार्यक्रम ल्याईनेछ ।

(ज) गरिवी निवारणतर्फ :

- यस क्षेत्रका गरिव, निमुखा, सुकुम्बासीहरुको तथ्याङ्क अध्यावधिक गरी उनीहरुको आर्थिक, सामाजिक विकासको लागि स्वरोजगारमूलक, सीपमूलक तालिमहरु संचालन गरिनेछ ।
- सार्वजनिक जग्गामा बसेका सुकुम्बासीहरुको वैकल्पिक व्यवस्था गर्न सबन्धित निकायसंग समन्वय गरिनेछ ।

(झ) सहकारीतर्फ :

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सहकारीहरुको सञ्जाललाई बलियो बनाइनेछ ।
- आर्थिक गर्जो टार्न र साना तिना आर्थिक समस्या सहकारी मार्फत समाधान गर्ने वातावरण मिलाइनेछ ।

(ञ) सामाजिक परिचालनतर्फ :

- गाउँपालिका स्तरीय सामाजिक परिचालन समितिको गठन गरी सामाजिक परिचालन सम्वन्धी कार्यक्रमहरु प्रभावकारी रुपमा सम्पन्न गरिनेछ ।
- गाउँपालिकाको सर्वाङ्गिण विकासमा जनप्रतिनिधिहरुलाई समाजिक सेवामा सहयोग पूऱ्याउन टोल विकास संस्था स्थापना र परिचालन गरिनेछ ।

(ट) लक्षित वर्गतर्फ :

(अ) महिलातर्फ :

- महिलाहरुको क्षमता अभिवृद्धको लागि विभिन्न सशक्तिकरणका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- महिलाहरुको लागि आयमूलक कार्यक्रमका विशेष अनुदानको व्यवस्था गरिनेछ ।
- महिला हिंसा, घरेलु हिंसा, चेलीबेटी बेचविखन जघन्य अपराध विरुद्ध विविध कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- महिला अधिकार सम्बन्धी जानकारीमूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- महिलाको प्रजनन् अधिकार सुरक्षित गरिनेछ ।

(आ) बालबालिकातर्फ :

- बालबालिका विकासका गतिविधिहरु संचालन गर्न गाउँपालिकामा गाउँपालिकास्तरीय र प्रत्येक वडामा वडास्तरीय बाल सञ्जाल गठन गरिनेछ ।
- बालमैत्री स्थानीय शासन लागू गरिनेछ ।
- बालबालिकहरुको तथ्याङ्ग संकलन र अद्यावधिक गरिनेछ ।
- विद्यालय भर्ना हुन र अध्ययन गर्न नसक्ने गरिव तथा विपन्न बालबालिकाहरुलाई गाउँपालिकाबाट विशेष छात्रवृत्ति र सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।
- बालश्रम न्यूनीकरणदेखि रोक्नसम्म विशेष पहल

गरिनेछ ।

- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका सम्पूर्ण बालबालिकाहरुलाई बाल अधिकार सम्बन्धी सु-सूचित गरिने छ ।

(इ) दलिततर्फ :

- दलित वर्गको समग्र आर्थिक सामाजिक उन्नतीको लागि परम्परागत ज्ञान र सीपलाई व्यवसायिक बनाउन विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ ।
- दलित वर्गको उत्थानका लागि मागमा आधारित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

(ई) आदिबासी/जनजातितर्फ :

- आदिवासी तथा जनजाती वर्गको समग्र आर्थिक सामाजिक विकासका लागि सीपमूलक तालिम र सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरु संचालन गर्न पहल गरिनेछ ।
- आदिबासी/जनजाती वर्गको उत्थानका लागि मागमा आधारित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

(उ) जेष्ठ नागरिकतर्फ :

- जेष्ठ नागरिकहरुका लागि आत्मसम्मान हुने गरी सम्मान गरिनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंक मार्फत वितरण हुने प्रक्रियालाई सहजीकरण गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका वृद्धाश्रमहरुको स्तरोन्नती गरिनेछ र आवश्यक ठाउँमा थप वृद्धाश्रमको स्थापना गर्न पहल गरिनेछ ।
- अनुभवका खानीका रुपमा रहेका जेष्ठ नागरिकहरुको वौद्धिक ज्ञान उपयोग गर्ने विशेष कार्यक्रम ल्याइने छ ।
- जेष्ठ नागरिकहरुको उचित स्याहार-सुसार तथा आदर गर्ने परिवार/संरक्षकलाई विषेश पुरस्कार र सम्मान गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ ।

(ऊ) अपाङ्गतर्फ :

- अपाङ्ग वर्गको वर्गिकृत तथ्याङ्ग संकलन गरी अध्यावधिक गरिनेछ ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका अपाङ्गहरुलाई आवश्यकता अनुसार ह्विलचियर, सेतोछडी जस्ता सामाग्री वितरण गरी जीवन सहज गराउन पहल गरिनेछ ।
- पूर्णरुपमा अपाङ्ग भएका व्यक्तिहरुका लागि निःशुल्क स्वास्थ्य बीमा गर्ने नीतिलाई प्राथमिकता दिइदैं लगिनेछ ।

चालु आ. व. ०७५/०७६ को अनुमानित आय-व्यय विवरण

क) आय अनुमान :

चालु आ.व.मा यस गाउँपालिकाको लागि कूल बजेट रु. ४३ करोड ४४ लाख २८ हजार रुपैयाँ मात्र प्रक्षेपण गरिएको छ । जसमध्ये सशर्त पूँजीगततर्फ १५ करोड ६८ लाख, वित्तीय समानीकरण अनुदानतर्फ ७ करोड ८० लाख, राजश्व बाँडफाँडतर्फ ५ करोड २८ लाख २८ हजार र प्रदेश शभा अनुदान, समपुरक कोष प्रक्षेपण, आन्तरिक स्रोत प्रक्षेपण, बाह्यस्रोत प्रक्षेपण र सामाजिक सुरक्षा समेतमा १४ करोड ६८ लाख रुपैयाँ अनुमान गरिएको छ ।

ख) व्यय अनुमान :

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को लागि रु. ४३ करोड ४४ लाख २८ हजार रुपैयाँ मात्र व्यय अनुमान गरिएको छ । जसमध्ये प्रशासनिक खर्चतर्फ रु. ४ करोड ६१ लाख ५० हजार विनियोजन गरिएको छ ।

बगनासकाली गाउँपालिकाको सशक्तिकरण र पूँजिगत तर्फको बजेट, योजना/कार्यक्रम आ. व. २०७५/०७६

क्र. सं.	विवरण	विनियोजित बजेट रु.	कैफियत
१	गाउँपालिकामा प्राप्त कूल बजेट	८८७६0000.00	
२	समपुरक कोष	५000000.00	
	घटाई बाँकी :	८३७६0000.00	
३	लक्षित वर्ग (बालबालिका)	१0000000	
	घटाई बाँकी :	७३७६0000.00	
४	लक्षित वर्ग (महिला)	१३५0000.00	
	घटाई बाँकी :	७२४१0000.00	
५	अन्य लक्षित वग (आ.ज.,द.,जे., युवा)	२२५0000.00	
	घटाई बाँकी :	७०१६0000.00	
६	विषयगत समिति (शि.,स्वा.,कृ., प.,आ.,म.बा.,स.)	१३000000.00	
	घटाई बाँकी :	५७१६0000.00	
७	गा.पा.स्तरीय कार्यक्रम	२४४00000.00	
	घटाई बाँकी :	३२७६0000.00	
८	वडा स्तरीय कार्यक्रम	३२७६0000.00	
		०	

वार्षिक श्रोत अनुमान र बजेट सीमा निर्धारण २०७५/०७६

क्र. सं.	शिर्षक	आय	ब्यय	कै.
	सशर्त अनुदान	१५६८००००.००	१५६८००००.००	
१	वित्तिय समानिकरण अनुदान	७८००००००.००	७८००००००.००	
२	राजश्व बाँडफाँड अनुदान	५२८२८०००.००	५२८२८०००.००	
३	समपुरक कोष अनुदान	२५०००००.००	२५०००००.००	
४	आन्तरिक स्रोत	६८०००००.००	६८०००००.००	
५	प्रदेश सभा अनुदान	१५००००००.००	१५००००००.००	
६	गै.स.स. र अन्य स्रोत	२००००००००.००	२००००००००.००	
७	सामाजिक सुरक्षा	१०००००००००.००	१०००००००००.००	
८	संचित कोष (अ.ल्या.)	२५०००००.००	२५०००००.००	
कूल जम्मा:रु.		४३,४४,२८,०००.००	४३,४४,२८,०००	

गाउँपालिका स्तरीय बजेट सिलिङ्ग तथा कार्यक्रम र योजना

रु. २,४४,००,०००।००

क्र.सं.	योजना/कार्यक्रमको विवरण	विनियोजित रकम रु.	कैफियत
१	विद्युत पोल खरिद	५००००००.००	
२	मर्मत कोष	११०००००.००	
३	दैवी प्रकोप उद्धार कोष	५०००००.००	
४	फुसरहित घर अभियान	१५०००००.००	
५	खानेपानी पाईप खरिद	५०००००.००	
६	सिंचाई पाईप खरिद	५०००००.००	
७	धार्मिक क्षेत्र संरक्षण/सहयोग	१००००००.००	
८	बांदर नियन्त्रण अध्ययन	५०००००.००	
९	विषयगत समिति	५०००००.००	
१०	तारजाली खरिद	५०००००.००	
११	फर्निचर फर्निशि	५०००००.००	
१२	मेशिनरी	५०००००.००	
१३	सवारी साधन खरिद	१५०००००.००	
१४	इन्टरनेट जडान	१००००००.००	
१५	उपभोक्ता समिति गठन/तालिम	२०००००.००	
१६	लिफ्टिङ खा.पा. महशुल अनुदान	५०००००.००	
१७	पत्रकार क्षमता विकास कार्यक्रम	५०००००.००	
१८	कालिगण्डकी लिफ्टिङ खा.पा.	२५०००००.००	
१९	यल्टा गैरा लिफ्टिङ खा.पा.	७०००००.००	
२०	झुम्सा, चरङ्गे मो.बा.,	५०००००.००	
२१	न्यायिक समिति कक्ष व्यवस्थापन र मेलमिलाप तालिम	५०००००.००	
२२	युमैखोला खा.पा.	७०००००.००	
२३	लिदिन खोला खा.पा.	७०००००.००	
२४	कुरिनढाप खा.पा.	७०००००.००	
२५	दरुङ्गा खा.पा.	४०००००.००	
२६	मरेक्टुङ् खा.पा.	३०००००.००	
२७	शिवालय लहरेपिपल मो.बा.	७०००००.००	
२८	खानीछाप बैकल्पिक बाटो	२०००००.००	
२९	सार्वजनिक सुनुवाई	२०००००.००	
	जम्मा :रु.	२४४००००.००	

प्रशासनिक खर्चतर्फ २०७५/०७६ रू. ४,६१,५०,००० ।००

क्र.सं.	बिवरण	विनियोजित रकम रु.	कै.
१	तलव (ग्रेड, संचयकोष, वीमा)	१५००००००.००	
२	पदाधिकारी पारिश्रमिक	६४०००००.००	
३	पदाधिकारी, कर्मचारी दै.भ.भ.	१००००००.००	
४	महङ्गी भत्ता	७०००००.००	
५	सरुवा भ्रमण भत्ता	२०००००.००	
६	पोशाक भत्ता	६०००००.००	
७	अन्य भत्ता	०.००	
क	पदाधिकारी वडा बैठक	२६०००००.००	
ख	पदाधिकारी गा.पा. बैठक	८५०००००.००	
८	बिजुली, पानी महशुल	५०००००.००	
९	इन्टरनेट, संचार महसुल	६०००००.००	
१०	घर भाडा	२०००००.००	
११	अन्य भाडा	५०००००.००	
१२	इन्धन पदाधिकारी, कर्मचारी	१५०००००.००	
१३	संचार(पदाधिकारी, कर्मचारी)	१५०००००.००	
१४	संचालन तथा मर्मत	१००००००.००	
१५	विमा प्रिमियम	५०००००.००	
१६	कार्यालय सम्बन्धी खर्च	०.००	
क	वडा कार्यालय संचालन	१००००००.००	
ख	गा.पा. कार्यालय संचालन	१५०००००.००	
१७	इन्धन सवारी प्रयोजन	५०००००.००	
१८	सेवा तथा परार्मश	१५०००००.००	
१९	पदाधिकारी तालिम	५०००००.००	
२०	कर्मचारी तालिम	५०००००.००	
२१	अनुगमन	७०००००.००	
२२	विविध खर्च	०.००	
क	गा.पा. कार्यालय	१००००००.००	
ख	वडा कार्यालय	१५०००००.००	
२३	पुस्तक छपाई	५०००००.००	
२४	विज्ञापनपत्रपत्रिका	८०००००.००	
२५	कर्मचारी कल्याणकोष	३०००००.००	
२६	डेलिगेशन	५०००००.००	
२७	अवलोकन भ्रमण		
क	पदाधिकारी	५०००००.००	
ख	कर्मचारी	५०००००.००	
२८	कार्यालय अन्य सामान	३०००००.००	
२९	अन्य ईन्धन	२०००००.००	
३०	भैपरी	२०००००.००	
	जम्मा : रु.	४६१५००००.००	

स्वास्थ्य सम्बन्धी अन्तरक्रियामा सहभागिहरु ।

चापपानी स्वास्थ्य चौकीमा सामाजिक परीक्षण ।

बगनासकाली गाउँकार्यपालिकाबाट पारित नीतिगत निर्णयहरु

निर्णय नं.-१

आ.व. २०७४/०७५ मा कार्यालयहरुबाट सम्पन्न भएका योजनाहरु तथा गाउँपालिका केन्द्रबाट सम्पादन भएका योजनाहरु तथा कार्यक्रमहरु जाँचपास तथा फरफारक सम्बन्धी निर्णयहरुलाई अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-२

मिति २०७४।०५।१४ गते गरिमामय प्रथम गाउँसभा सम्पन्न भए पछाडी गाउँ कार्यपालिका बैठकले गरेका सबै निर्णय सर्वसहमतिबाट अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-३

गाउँपालिकाको विकासमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएका एवं उत्कृष्ट कार्य गर्ने उत्कृष्ठ कृषक, गै.स.स., संचारकर्मी, उपभोक्ता समिति, पर्यटन व्यवसायी, उद्योगी, निर्माण व्यवसायी, कर्मचारी, आमा समूह, सहकारी संस्था, युवा क्लव, साँस्कृतिक खेलकुद टोली, स्थानीय झ्याँकी, आदीलाई कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार सम्मानित एवं पुरस्कृत गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-४

वडा कार्यालयहरुले यस आ.व. को बाँकी रहेको पेश्की फछ्र्यौट तदारुकताको साथ गर्ने साथै पेश्की माथी थप पेश्की नदिन एवं चालु आ.व. को पेश्की सोहि आ.व. मै फछ्र्यौट गराउने व्यवस्था मिलाउन गाउँकार्यपालिका र वडा कार्यालयलाई निर्देशन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. -५

आ.व.२०७४/०७५ को गाउँ सभाबाट बिनियोजन भएको मर्मत सम्भार कोष, विपद्व्यवस्थापन कोष, समपूरक कोष लगाएतका कोषहरुको खर्च अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो साथै आ.व. २०७५/०७६ मा उल्लेखित कोषहरुको रकम संचालन कानून बनाएर मात्र खर्च गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-६

गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयले पेश गरेको जिन्सी अभिलेख विवरणहरु व्यवस्थीत तरीकाले भण्डारण र लेखाङ्कन गर्न सुझाव दिइयो ।

निर्णय नं. -७

यस अगाडि वडा कार्यालयमा अस्थायी करार र ज्यालादारीमा कार्यरत तथा गाउँकार्यपालिकामा ज्यालादारीमा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई वितरण गरिएको तलव भत्ता सुविधा अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. -८

गउँपालिका र वडा कार्यालयबाट संचालित योजना र खर्चको फरफारक र अनुमोदन गर्ने अधिकार गाउँ कार्यपालिका कार्यकारी बोर्डलाई दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. -९

चालु शिर्षकको विनियोजित रकममा कुनै शिर्षकमा बढी र कुनै शिर्षकमा घटी मिलान गर्न वा संशोधन गर्ने अधिकार गाउँ कार्यपालिकालाई दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १०

गाउँ कार्यपालिका, गाउँ सभा, वडा बैठक, विभिन्न विषयगत समितिको बैठक लगायत आवश्यकता अनुसार बसेका विभिन्न जिम्मेवारीका बैठकमा सहभागि पदाधिकारी तथ आमन्त्रित सदस्य समेतलाई प्रति बैठकप्रति सदस्य रु १००० का दर ले बैठक भत्ता उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. -११

गाउँपालिकाको केन्द्र बगनासकाली वडा नं. १ को चिलाङ्दी भन्ज्याङ्मा तोक्ने निर्णय गरियो । साथै आवश्यक नि:शुल्क/सशुल्क जग्गा खोजि तथा अध्ययन गर्नका लागि गाउँ कार्यपालिकाबाट गठन गरिएको "कार्यालय भवन जग्गा व्यवस्थापन समिति"लाई उपर्युक्त र आवश्यक जग्गाको खोज गरी कार्यपालिकामा पेश गर्न जिम्मेवारी तोक्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. -१२

विषयगत कार्यालयका थप बजेट तथा कार्यक्रम हस्तान्तरण भई आएमा सम्बन्धित वियगत मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको निर्देशन समेत पालना गरी छुट्टाछुट्टै तोकिएर बाँडफाँड भई आयमा सोहि बमोजिम हुने, बाँडफाँड र नतोकि आयमा कार्यपालिका बोर्डले वडा कार्यालयबाट राय परामर्श समेत माग गरी न्यायोचित र विवेकशील निर्णयबाट तोके बमोजिम खर्च गर्ने गरी गाउँकार्यपालिका बोर्डलाई जिम्मेवारी दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-१३

यही मिति २०७५/०४/ १ गतेबाटै लागु हुने गरी गाउँपालिकाले गाउँपालिका क्षेत्रभित्र निर्माण हुने घर भवन तथा संरचनाको कानूनी प्राप्त अधिकार अन्तर्गत नै नक्शापास गर्ने कार्यलाई अनिर्वाय कार्यन्वयन गर्ने साथै नक्सापास सम्बन्धमा केन्द्रले हाल तोकेका सडक लगाएतको मापदण्डलाई हुवहु लागु गर्ने र अन्य अस्पष्ट हुने मापदण्डको

हकमा न्यायोचित र दीर्घकालिन हित हुने गरी गाउँ कार्यपालिकाले निर्णय गरे बमोजिम हुने गरी कार्यपालिका बोर्डलाई जिम्मेवारी दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.–१४

आगामी आ.व.को श्रावण १ गतेबाट अनिवार्य रुपमा सम्पत्ति कर लागु गरिने हुँदा त्यसको लागि आवश्यक पर्ने सफ्टवेयर खरिद गर्ने, कर्मचारीलाई तालिम प्रदान गर्ने, कार्यविधि तयार गर्ने लगायतका अन्य मुल्यांकनका आवश्यक मापदण्डको व्यवस्थापन गर्न गाउँ कार्यपालिका वोर्डले निर्णय गरे बमोजिम हुने गरि कार्यपालिकालाई जिम्मेवारी दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-१५

सञ्चार सुविधा अर्न्तगत गा.पा.को प्रशासनिक खर्च शिर्षकमा विनियोजित रकमबाट सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि ज्यूहरुलाई मासिक रु १,०००।– र यातायात सुविधा अन्तर्गत मासिक रु. १,०००।– का दरले उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.१६

संचार सुविधा अर्न्तगत गा.पा.को प्रशासनिक खर्च शिर्षकमा विनियोजित रकमबाट सम्पूर्ण कार्मचारीहरुलाई मासिक रु.१,०००।– र यातायात सुविधा बापत रु १०००।– का दरले उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-१७

गाउँपालिकाका पदाधिकारी ज्यूहरुबाट गाउँसभा तयारी तथा सम्पन्न गरे वापत आन्तरिक स्रोतबाट व्यय हुने गरी अध्यक्षज्यूलाई रु. १०,०००।–, उपाध्यक्षज्यूलाई रु. ९,०००।– वडाध्यक्ष र का.पा. सदस्यहरुलाई रु. ८,०००।– र गा.पा. सदस्यहरुलाई रु. ५,०००।– का दरले तथा गाउँपालिका केन्द्रका दरबन्दी भित्रका कर्मचारी तथा वडा सचिवहरुलाई १५ दिनको तलव बराबरको सुविधा खटाइएका आधारमा एकमुष्ठ उपलव्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. १८

गाउँपालिकाका नियमानुसार फिल्डमा खटिने प्राविधिक कर्मचारी इन्जिनियर र सब इन्जिनियरहरुलाई मासिक रु. ८,०००।– (आठ हजार) कन्टेन्जेन्सीबाट व्यय हुने गरी खाजा र यातायात खर्च उपलव्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-१९

गाउँपालिकाका कार्यकारी अधिकृतलाई आवास सुविधा उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-२०

गाउँपालिका केन्द्र र वडा कार्यालयहरुमा रहेका सवारी साधन तथा मेशिनरी औजारहरुको मर्मत गर्नु परेमा कार्यकारी अधिकृतबाट मर्मत आदेश स्वीकृत गराएपछि तोकिएको स्थानमात्र मर्मत गर्ने गराउनु पर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.२१

गै.स.स. लगायत अन्य निजि क्षेत्रवाट हाल गाउँ सभामा कुनै बजेट कार्यक्रम पेश हुन नआएको हुँदापछि पेश हुन अएकोमा कार्यपालिकले स्वीकृति दिई संचालन गर्ने तर त्यस्ता कार्यक्रमको अनुगमन जाँच पास फरफारक समेत कार्यपालिकाबाट गर्ने र वार्षिक प्रगति तयार गरी सार्वजानिकिकरण गर्ने गरी कार्यपालिका बोर्डलाई अधिकार दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं. -२२

गाउँपालिका केन्द्रमा कम्तिमा १ वटा सरकारी बैंक/शाखा आवश्यक परेको हुँदा सो बैंक स्थापनाको लागि नेपाल सरकार तथा राष्ट्र बैंक संग अनुरोध गर्ने साथै बैंक स्थापना सम्वन्धमा अन्य काम कारवाहीको लागि कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम हुने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.२३

प्रदेश सरकारबाट वित्तिय बाँडफाँड तथा अन्य प्रक्रियाबाट हस्तान्तरण तथा थप भई आउने बजेट तथा कार्यक्रमको विनियोजन तथा खर्च कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम हुने गरी कार्यपालिकालाई अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-२४

बगनासकाली गाउँपालिकामा सुरक्षा व्यवस्था मिलाउन प्रहरी निरीक्षकको कमाण्ड सहितको प्रहरी कर्मचारी टिम स्थाई रुपमा खटाउने व्यवस्था तथा प्रहरी भवन निर्माण योजना स्वीकृत तथा बजेट व्यवस्थापन हुन नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयमा अनुरोध गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-२५

विकासात्मक योजनाहरु कार्यान्वयन गर्दा ३ प्रतिशत कन्टेन्जेन्सी रकम योजना रकमबाट गाउँपालिकाले काट्नेछ, यस्तो रकम गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय अनुसार खर्च गरिने छ । योजना संचालन गर्दा सहभागितामूलक योजनामा अनिवार्य ५ प्रतिशत कन्ट्रीब्यूशन ईन क्यासमा काटिनेछ र यस्तो रकम सम्बन्धित योजनाको किस्ता रकम भुक्तानी दिँदा सगै भुक्तानी दिइनेछ ।

निर्णय नं. -२६

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र भवन निर्माण गर्दा सडक अधिकार क्षेत्र भन्दा ५ मिटर बढी जग्गा छाडी घर/भवन निर्माण गर्न दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-२७

उज्यालो बगनासकाली अभियानका लागि

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका जीर्ण काठका विद्युत पोलहरुलाई फलामे पोलहरुले विस्थापन गर्न प्राविधिक प्रतिवेदन र विद्युत प्राधिकरणको समन्वयमा गाउँसभाबाट गा.पा. स्तरीय कार्यक्रममा विनियोजित रु. ५० हजार नियमानुसार खर्च गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-२८

गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका खरका घरहरु आर्थिक सामाजिक कमजोरीका दृष्टिले टिन/जस्तापाताले छाउन नसक्ने विपन्न परिवारलाई आवश्यक बजेट विनियोजन गरी तोकिएको कार्यविधि अनुसार खररहित घर अभियान संचालन गर्ने निर्णय गरियो । र यो अभियान बहुवर्षिय रुपमा खर विहीन घर नहुञ्जेलसम्म लागू गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-२९

बगनासकाली गाउँपालिकालाई सूचना तथा संचार मैत्री बनाउन उपयुक्त स्थानमा एक सामुदायिक एफ.एम संचालन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-३०

बगनासकाली गा.पा.को गतिविधि, उपलब्धी, कार्यक्रम र अवस्थामा सुधार ल्याउन 'बगनासकाली आवाज' त्रैमासिक सन्देश प्रकाशन गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-३१

गाउँपालिकाका सबै घरधुरीहरुलाई स्वास्थ्य बीमाको दायरामा ल्याउन निश्चित बजेट विनियोजन गरी बीमा अभियान शुरुवात गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-३२

मातृ सुरक्षा र सुपोषणका लागि गर्भवती आमा-बच्चाको लागि स्वास्थ्य संस्थामा ४ पटक गर्भ जाँच र स्वास्थ्य संस्थामै डेलिभरी गराएमा प्रति आमा-बच्चा रु. १,०००।- उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो । साथै आ.व. २०७८ भित्र सुन्य होम डेलिभरी घोषणा गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-३३

फोहर मैला व्यवस्थापनको लागि गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानमा ल्याण्ड फिण्ड साइट/डम्पिङ्ग साइटको स्थापना गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-३४

बगनासकाली गाउँपालिका क्षेत्रभित्र प्रमुख समस्याको रुपमा रहेको बाँदर आतंक नियन्त्रणका लागि विशेष कार्यक्रम ल्याउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-३५

गाउँपालिकाको उपयुक्त स्थानमा २ प्राविधिक शिक्षालय स्थापना गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-३६

बगनासकाली गाउँ कार्यपालिकाबाट विभिन्न मितिमा पारित भएका तपशील बमोजिमका ऐन, कार्यविधि र नियमावलीहरु अनुमोदन गर्ने निर्णय गरियो ।

१. बगनासकाली गाउँपालिका गाउँकार्यपालिका (बैठक संचालन कार्यविधि), २०७४
२. बगनासकाली गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिका (कार्यविभाजन नियमावली), २०७४
३. बगनासकाली गाउँपालिका गाउँकार्यपालिका (कार्यसम्पादन नियमावली) २०७४
४. बगनासकाली गाउँपालिकाको गाउँसभा संचालन कार्यविधि, २०७४
५. बगनासकाली गाउँकार्यपालिकाको निर्णय वा आदेश र अधिकार पत्रको प्रमाणिकरण कार्यविधि, २०७४
६. बगनासकाली गाउँपालिकाका पदाधिकारीहरुको आचार संहित, २०७४
७. बगनासकाली गाउँपालिकाको शिक्षा नियमावली, २०७४
८. बगनासकाली गाउँपालिकाको एफ.एम.रेडियो संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४
९. बगनासकाली गाउँपालिकाकाबाट गरिने बजार अनुगमन कार्यविधि, २०७४
१०. बगनासकाली गाउँपालिकाको राजपत्र प्रकाशन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४
११. बगनासकाली गाउँपालिकाको न्यायिक समितिले उजुरी किनारा गर्दा अपनाउने कार्यविधि, २०७४
१२. बगनासकाली गाउँपालिकाको 'घ' वर्गका निर्माण व्यवसायीको इजाजतपत्र सम्बन्धी कार्यविधि, २०७४
१३. बगनासकाली गाउँपालिकाकास्थानीय तहका उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४
१४. बगनासकाली गाउँपालिकाको करार जनशक्ति व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४
१५. बगनासकाली गाउँपालिकाको एकिकृत सम्पत्तीकर व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७४
१६. बगनासकाली गाउँपालिकाको आर्थिक कार्यविधि नियमित तथा व्यवस्थित गर्न बनेको कानून, २०७४
१७. बगनासकाली गाउँपालिकाको सहकारी ऐन, २०७४
१८. बगनासकाली गाउँपालिकाको स्थानीय तहको प्रशासकिय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन, २०७४
१९. बगनासकाली गाउँपालिकाको आर्थिक ऐन, २०७४
२०. बगनासकाली गाउँपालिकाको विनियोजन ऐन, २०७५

निर्णय नं.-३७

बगनासकाली गाउँपालिका अन्तर्गत कृषि, स्वास्थ्य, पशु, आयुर्वेद लगायत विषयगत कार्यालयहरुमा कार्यरत अस्थायी/करार

कर्मचारीहरुको म्याद २०७६ आषाढ मसान्तसम्म थप्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-३८

बगनासकाली गाउँपालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालयमा वार्षिक विविध खर्च प्रति वडा रु. १ लाख ५० हजार मात्र सीमा निर्धारण गर्ने निर्णय गरियो । साथै उक्त रकम पेश्कीका रुपमा वडा सचिवलाई प्रथम चौमासिकमा रु. ५०,०००।-, पेश्की फछ्र्यौट भएपछि दोश्रो चौमासिकमा रु. ५०,०००।- र पे.फ. भएपछि अन्तिम चौमासिकमा रु. ५०,०००।- उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-३९

गाउँपालिका केन्द्रको दरबन्दीमा कार्यरत स्याथी कर्मचारी र वडा कार्यालयका स्थायी कर्मचारीहरुलाई कार्यालयको अतिरिक्त समयममा काम गरेको खण्डमा अतिरिक्त काम गरेवापत आन्तरिक स्रोतबाट व्यय हुने गरी प्रतिदिन २ घण्टामा नबढ्ने गरी तपसिल वमोजिमको खाना, खाजा र यातायात उपलब्ध गराउने निर्णय गरियो ।

तपशील :

क) अधिकृतस्तर	- प्रतिघण्टा	रु. १५०।-
ख) ना.सु. स्तर	- ,,	रु. ११०।-
ग) खरिदारस्तर	- ,,	रु. १०५।-
घ) का.सहयोगी	- ,,	रु. ५०।-

निर्णय नं.-४०

बगनासकाली गाउँपालिका क्षेत्रभित्र पर्ने नदी, खोलाहरुमा नदीजन्य स्रोतहरुको ठेक्का पट्टा गाउपालिका आफैले गर्ने व्यवस्थाका लागि सम्बन्धित निकायमा आवश्यक पहल गर्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-४१

आर्थिक सहयोगमा विनियोजित रकमबाट अध्यक्षले अवस्था हेरी बढीमा १० हजारसम्म आर्थिक सहयोग दिन सक्नेछ ।

निर्णय नं.-४२

आ.व. ०७४/०७५ भित्र नीतिद्वारा सम्बोधन गर्नुपर्ने विषयहरु छुट भएको भए समावेश गराउने अधिकार कार्यकारी बोर्डलाई दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-४३

पूर्वाधार निर्माण (सडक) को रकम विनियोजित रकम लगत, इष्टिमेट तयार गर्दा ढल, बाल तथा नाला सहितको बनाउने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-४४

५ लाख वा सो भन्दा माथिका योजनाहरुमा पारदर्शिताका लागि अनिवार्यरुपमा होडिङ्ग बोर्ड राख्ने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-४५

उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा २० लाख भन्दा माथिका योजनाहरुमा ०.५ प्रतिशत र सो भन्दा कमका योजनाहरुमा १ प्रतिशत व्यवस्थापन खर्च दिने निर्णय गरियो ।

निर्णय नं.-४६

जनप्रतिनिधिहरु तथा गा.पा./वडा कार्यालयहरुलाई विकास निर्माण र जनसेवामा सहयोग पुऱ्याउन प्रत्येक वडामा आवश्यक संख्यामा टोल विकास संख्था गठन र परिचालन गर्ने निर्णय गरियो ।

गाउँपालिकामा शैक्षिक सत्र २०७४ मा सम्पादन गरिएका महत्त्वपूर्ण शैक्षिक गतिविधिहरू:

मणिप्रसाद खनाल
शिक्षा अधिकृत

बगनासकाली गाउँपालिकाबाट जनताको लागि सेवा प्रवाह गर्ने क्रममा शिक्षा शाखाको व्यवस्था भएको छ । यस शाखाले शिक्षासंग सबन्धित कार्यलयबाट सम्पादन गर्ने कार्यक्रमहरुमा आ.व. २०७४/०७५ भित्र तपशील बमोजिम रहेका छन् ।

- शैक्षिक क्यालेण्डर प्रकाशन । (सबै घरमा पुऱ्याउने गरी)
- शिक्षक हाजिरजवाफ प्रतियोगिता संचालन ।
- शैक्षिक सामाग्री निर्माण कार्यशाला संचालन र प्रयोग ।
- शिक्षकहरुको क्षमता वृद्धि गर्न नमूना कक्षा संचालन ।
- सम्पूर्ण विद्यालयमा पाठ्यपुस्तकमा एकरुपता ।
- विद्यालयका छात्राहरुका लागि सेनेटरी प्याड वितरण ।
- सम्पूर्ण माध्यमिक विद्यालयलाई खेलकुद सामग्री वितरण ।
- सम्पूर्ण बाल विकास केन्द्रलाई शैक्षिक तथा खेलकुद सामाग्री वितरण ।

विद्यालयको विवरण:

किसिम	बालविकास केन्द्र	प्रा.वि.	नि.मा.	मा.वि.	उ.मा.	क्याम्पस	प्राविधिक शिक्षालय	जम्मा
सामुदायिक	३१	११	९	३	७	०	०	६१
संस्थागत (कम्पनी)	३	३	१	०	०	०	०	१०
संस्थागत (गुठी)	५	२	२	०	०	०	०	६
जम्मा	३९	१६	१२	३	७	०	०	७७

शिक्षकहरूको विवरण:

तह	दरवन्दी		राहत	नीजि	संस्थागत	महिला	पुरुष	जम्मा शिक्षक	वाल विकास
	स्थायी	अस्थायी							
प्राथमिक	१०४	२२	८	४७	५९	१२८	११२	२४०	३१
नि.माध्यमिक	२८	४	२१	१३	१७	३२	५१	८३	
माध्यमिक	१९	३	१६	४	०	६	३६	४२	
उच्च माध्यमिक	०	४	१०	१	०	२	१३	१५	
जम्मा शिक्षक	१५१	३३	५५	६५	७६	१६८	२१२	३८०	३१

शैक्षिकसत्र २०७५ को कक्षागत विद्यार्थी विवरण:

बालविकास			कक्षा १			कक्षा २			कक्षा ३			कक्षा ४			कक्षा ५			कक्षा १-५		
छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
३५७	४२३	७८०	१४१	१९०	३३१	१४२	१५६	२९८	१३४	१४१	२७५	१४३	१६१	३०४	१३६	१५१	२८७	६९६	७९९	१४९५

कक्षा ६			कक्षा ७			कक्षा ८			कक्षा ६-८			कक्षा ९			कक्षा १०			कक्षा ९-१०			कुल जम्मा
छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	
१४०	१५३	२९३	१३७	१६८	३०५	१५३	१६८	३२१	४३०	४८९	९१९	१६४	१५३	३१७	१४३	१६७	३१०	३०७	३२०	६२७	३०४१

शैक्षिक शत्र २०७४ को सिकाई उपलब्धी :

कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३	कक्षा ४	कक्षा ५	कक्षा ६	कक्षा ७	कक्षा ८	कक्षा ९	कक्षा १०	कक्षा ११	कक्षा १२
७३.७४	७२.५३	६९.१८	५८.३२	५६.५९	६१.५	६०.८२	६४.६८	५४.६०	५०.६३	४२.५०	३९.५०

प्राथमिक	नि.माध्यमिक	माध्यमिक	उ.माध्यमिक
६६.०७	६२.३३	५२.६	४१

SEE नतिजा २०७४

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	जि.पि.ए. ३.२ देखी माथि ३.६ संम ल्याउने विद्यार्थी संख्या	जि.पि.ए. २.८ देखी माथि ३.२संम ल्याउने विद्यार्थी संख्या	जि.पि.ए. २.४ देखी माथि २.८ संम ल्याउने विद्यार्थी संख्या	जि.पि.ए. २ देखी माथि २.४ संम ल्याउने विद्यार्थी संख्या	जि.पि.ए. १.६ देखी माथि २ संम ल्याउने विद्यार्थी संख्या	जि.पि.ए. १.२ देखी माथि १.६ संम ल्याउने विद्यार्थी संख्या	जम्मा विद्यार्थी संख्या
१	वेद मा.वि.	१	१०	११	४	३	३	३२
२	दर्लमडाँडा मा.वि.	३	२	८	११	८	१	३३
३	सीता मा.वि.	२	४	३	११	५	०	२५
४	चन्द्र मा.वि.	१	९	७	२	०	०	१९
५	गुँगा मा.वि.	१	७	४	०	१	०	१३

६	खानीगाउँ मा.वि.	०	२	२	७	५	१	१७
७	राम मा.वि.	४	७	१३	२१	१	१	४७
८	सिद्धि मा.वि.	१	३	६	२०	७	०	३७
९	विष्णु मा.वि.	१	७	८	११	१२	७	४६
१०	ग्राम्य मा.वि.	४	२	७	८	३	०	२४
	जम्मा	१८	५३	६९	९५	४५	१३	२९३

नोटः जि.पि.ए. ३.६ भन्दा माथी र जि.पि.ए. १.२. भन्दा तल अंक ल्याउने विद्यार्थी नभएको ।

गतिविधिका झलकहरु:

:jf:Yo zfvfsf]Ps jif{

मानिस स्वस्थ हुनका लागि शारीरिक मानसिक सामाजिक र संवेगात्कम रुपमा पूर्ण स्वस्थ हुनु पर्दछ ठयाक्कै यही कुरालाई सामाजिक सघं सस्थंमा पनि तुलना गरेर हेर्न सकिन्छ जब कुनै सस्थाले सफलता पाउनका लागि उसको सांगठनिक संरचना, सामाजिक विश्वास र सकारात्कम दुर दृष्टिको योजना वैज्ञानिक भएमा सस्थाले सफलता हासिल गर्न सक्छ, भने जनताले पनि सोंचे अनुसारको सेवा उपभोग गर्न पाउँछन् । यहाँनेर यही कुरालाई नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रलाई हेर्ने हो भने हालसम्मको अंगिकार गरिएका कुरालाई अध्ययन गर्दा निराशाजनक अवस्था रहेको छ । गाउँपालिकामा स्वास्थ्य शाखाको कल्पना गरिएको छैन मानिसको जीवनसँग जोडिएको खोप सेवा, क्षयरोग, कुष्ठरोग लगायतका कार्यक्रमहरुको नियमितता कसरी गरिने हो, केही टुङ्गो लागेकै देखिन्न, संसारमा असाध्य महत्त्व राखेको खोप सेवा अवरुद्ध गर्न मिल्दैन तर गाउँपालिकामा खोपको लागि भ्याक्सिन सप्लाई सेन्टर तथा कोल्ड चेन स्टोरको व्यवस्थापन हुन सक्ने अवस्था छैन त्यसका लागि WHO को मापदण्डको फ्रिज भण्डार कक्ष अनि २४से घण्टा हेर्ने कर्मचारीको ब्यवस्थापन अनि नियमित रे कर्ड राख्नु पर्ने संवेदनशीलतालाई स्वास्थ्य क्षेत्रका माथिल्ला स्तरका कर्मचारीहरुले प्रशासनिक संयन्त्रलाई कुरा बुझाउन नसकेको प्रष्ट बुझिन्छ तर के गर्नु मन्त्रालयले गर्ने कामलाई गाउँपालिकामा बस्ने कर्मचारीले सोच्नु भनेको भ्यागुतो खाल्डा भित्र उफ्रनु जस्तै रहेछ ।

बगनासकाली गाउँपालिकाले सबै विषयगत शाखाहरुले काम गर्ने क्रममा स्वास्थ्य शाखाले तिब्रताका साथ काम गरेको छ । स्थानीय तहमा स्वास्थ्यको कार्यक्रम कार्यान्वयनको थालनी असाध्य चुनौतीपूर्ण रहेपनि स्वास्थ्य सस्थाका कर्मचारीहरु, म.स्वा.स्वयम सेविकाहरुको सकयृता जनप्रतिनिधिहरुको उत्साहजनक सहयोग, पत्रकार तथा समाजसेवीहरुको रचनात्मक सुझाव र प्रेरणाले स्वास्थ्य क्षेत्रको सुधारका लागि आधारभूत परिवर्तनका थालनी भने अवश्य भएका छन् । स्वास्थ्य नै मानिसको सवै भन्दा ठूलो सम्पत्ति भएको र स्वस्थ व्यक्तिले मात्र समाजमा विकास गर्न सक्ने कुरालाई मध्यनजर गरी धेरै राम्रा कामहरु भएका छन् । बगनासकाली गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखाले पनि थुप्रै समस्याका बावजुत पनि स्वास्थ्यका कार्यक्रमहरुलाई तिब्रताका साथ अगाडि बढाइरहेको छ । नेपाल सरकारले तोकेका नियमित कामका अलावा समुदायका जनताहरुका आवश्यकतामा आधारीत कार्यक्रमहरु तय गरी कार्यान्वयन गरिएका छन् । मुख्य गरेर बगनासकाली गाउँपालिकाको स्वास्थ्य शाखाको उपलब्धीहरुलाई छोटकरीमा प्रस्तुत गरेको छु ।

तपशील :

१. बगनासकाली गाउँपालिकाको सबै स्वास्थ्य सस्थाहरुमा औषधि, (१०) नयाँ औजार तथा उपकरणहरु वितरण गरीएको छ जस्तै डेलिभरी सेट, अटोक्लभ, डपलर, अटोस्कोप ड्रेसिङ्ग सेट आदि ।

२. बगनासकालि गाउँपालिकाका सवै स्वास्थ्य सस्थंमा बर्थिङ्ग सेन्टर स्थापना गर्ने गरी कार्यनीति तयार भई खानीछाप स्वास्थ्य चौकीबाट कार्यन्वयन शुरु भएको छ ।

३. यस गा.पा.को स्वास्थ्य सेवाको पहुँचबाट टाढा रहेको स्थान यम्घाको दरपुकमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई स्थापना गरी सेवा शुरु गरिएको छ ।

४. यस गा.पा.मा स्त्रीरोग तथा पाठेघरको जाचँ सेवा स्त्रीरोग विशेषज्ञ तथा अनुभवि तालिम प्राप्त डाक्टर तथा नर्सिङ्ग अफिसर हरुबाट स्वास्थ्य परिक्षण गराई हालसम्म १४०० जना भन्दा बढिको जाचँ उपचार तथा परामर्श दिईएको छ जसमा १० जनालाई क्यान्सर पोजेटिभ देखिएकाले थप जाचँ र उपचारका लागि प्रेषण गरीएको छ ।

५. स्वास्थ्य शिक्षालाई आफ्नै बुलेटिनबाट गाउँमा पुर्याउने प्रयास गरिएको छ ।

६. यस गा.पा.का सवै स्वास्थ्य सस्थामा पर्याप्त औषधि पुर्याइएको छ ।

७. पलाष्टिकमुक्त अभियानको थालनी स्वरुप स्वास्थ्य संस्थामा प्लाष्कि मुक्त गराउँदै विरामीलाई औषधि दिदा कागजको झोला दिईएको छ ।

८. सवै स्वास्थ्य सस्थामा नयाँ व्यवस्थापन समिति बनाई, सबै सदस्यलाई तालिम प्रदान गरिएको छ ।

९. यस गा.पा.का दीर्घ रोगीहरु करिव २०० जनालाई उपचारका लागि यातायात खर्च स्वरुप राहत रकम वितरण गरीएको छ ।

१०. स्वास्थ्य सम्वन्धी सहयोगी सघं सस्थाहरु सगँ असल सम्वन्ध र समन्वयबाट धेरै खर्च लाग्ने कार्यहरु निशुल्क गर्न सफल भएको जस्तै बिभिन्न अस्पतालबाट डाक्टर उपलब्ध तथा लाखौको औषधि निःशुल्क प्राप्त भएको छ, भने विभिन्न सस्था परिवार नियोजन सघं, सुहाहारा, बेस नेपाल, सामुदायिक विकास स्रोत केन्द्र आदि ।

११. गा.पा.मा पोषण प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई अभियानको रुपमा सञ्चालन गरिएका छ । अति कुपोषित बच्चालाई रिफर गरिएको छ, भने ६०० भन्दा धेरै बच्चालाई सर्वोत्तम पिठो वितरण गरिएको छ ।

१२. गा.पा भरीका बिद्यालयहरुमा प्राथमिक उपचारको तालिम सहित सामान उपलब्ध गराइएको छ ।

१३. शुन्य होम डेलिभरी गाउँपालिका भरीको अभियानको शुरुवात भएको छ । शुन्यहोम डेलिभरी वडाको घोषणको तयारी भइरहेको छ

१४. विद्यालयहरुमा स्वास्थ्य सस्थाहरुबाट स्वास्थ्य शिक्षा दिने कार्यक्रमलाई बृद्धि गरिएको छ

१५. बगनासकाली गाउँपालिका भरीका २१६ जनालाई सुत्केरी पोषण प्रोत्साहन रकम प्रति व्यक्ति रु १००० एक हजार वितरण गरिएको छ ।

कृषि विकास शाखातर्फको एक वर्ष

सन्तोष जिसी
कृषि शाखा प्रमुख

बगनासकाली गाउँपालिकाको कृषि शाखाले आ.व. २०७४/०७५ मा सम्पादन गरेका कार्यहरुको विवरणहरु यस प्रकार छन् ।

१. व्यवसायिक खुर्सानी कार्यक्रममा बगनासकाली गाउँपालिका वडा न १ र २ पाल्पा को कार्यक्रम सहयोगबाट ५ हेक्टरमा उत्पादन गर्ने गरी रु. ७००००। को उन्नत वीऊ वितरण तथा तालिम संचालन भएको । करिब ३५ लाख बराबरको आम्दानी लक्ष्य राखिएको ।
- हालसम्म रु १२ लाख आम्दानि ।

२. कृषि प्रविधि विषयक घुम्ति स्थलगत तालिम-३ तथा वडा स्तरीय तालिम ७ वटा संचालन गरिएको ।

४. प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना मकै वीऊ उत्पादन ब्लकतर्फ ९० थान त्रिपाल वितरण गरिएको जम्मा अनुदान रकम रु ४५०००।

५. बगनासकाली गाउँपालिकाका सबै वडाहरुमा माग भै आएका उन्नत गहुँको -(गौतम, भृकुटि) वितरण ५० प्रतिशत अनुदानमा ६.५ मे.टन वितरण गरिएको ।
- ५० हेबाट करिव १२५ मे.टन उत्पादनबाट रु. २० लाख ।

६. व्यवसायिक कुरीलो खेती विस्तारका लागि ०.५ हे.वडा नं ८ वीऊ विषादी तथा तालिम गरिएको ।
- रु १ लाखको बिक्री

७. टि.पि.एस आलु वीऊमा अनुदान सहयोग गरिएको वडा कार्यालय वडा नं १ मा जम्मा १ हे. जग्गामा ।
- रु. ४५०,०००।

८. सुर्यमुखी तेल खेती विस्तारका लागि उन्नत वीऊ वितरण गरी १६० रोपनी जगगामा खेती बिस्तार । १००० के.जी. वीऊ उत्पादन ।
- रु. १५०,०००।

९. व्यवसायिक तरकारी खेतीका लागि सहयोग गरी गोलभेडा र काउली ८ हेक्टरमा खेती विस्तार भएको । ५० टनबाट
- २० लाखको आम्दानी ।

१०. व्यवसायिक तरकारी प्रदर्शन ब्लक १०० रोपनीमा सबै वडाहरुमा संचालन ।
- १५ लाख आम्दानी ।

११. उननत मकै वीऊ उत्पादनको वीऊ ४० मे.टन उत्पादन भएको ।
- रु. १२ लाखको बिक्री ।

१२. च्याउ खेतीको व्यवसायिक प्रवद्धनका लागि ४ वटा घर निमार्णमा सहयोग गरिएको र ७०० प्याकेट वीऊ सहयोगबाट
- रु. ३००००० लाख आमदानी भएको उत्पादनमा आधारित लगानी ।

१३. गाँजर खेतीलाई व्यवसायिक बनाउन सहयोग गरी ७ रोपनी क्षेत्रफलमा खेती विस्तार गरिएको बगनासकाली वडा नं ५ मा । ७०० के.जी.को
- रु ४० हजार

१४. तोरी खेती व्यवसायिक पकेट कार्यक्रम बगनासकालि.. ६ यम्घा गरी ५० हेक्टरमा खेती विस्तार भएको ।
- रु. ३००००।

१५. कृषिलाई आधुनिकिकरणका लागि ५० प्रतिशतको अनुदानमा ११ वटा मिनि टिलर वितरण गरिएको । ५० प्रतिशत अनुदानमा वितरण प्रति ट्याक्टर रु ४२५००। कृषिमा आधुनिकिकरण भएको । करिव ५० हे जग्गामा खेती विस्तार । २०० घण्टासम्म संचालन गरि सकेका लगानी उठि सकेको ।

१६. मिनिकिट तरकारीको वीऊ वितरण सवै वडामा नि:शुल्क जम्मा ५७५० घरधुरी प्याकेट नि:शुल्क वितरण गरिएको ।
- खाध सुरक्षा बोटे कुमाल अन्य । इन्सेकको ध्यान आकर्षण अनुसार ।

१७. कृषिमा विषादि तथा रासायनिक मलको प्रयोगमा निरुत्साहित गरी प्राङ्गारिक मलका प्रर्द्धधन गर्न ६ मे.टन प्राङ्गगारिक मल वितरण गरिएको । प्रति के.जि. रु १५

अनुदान । बगनासकाली–१ र २ वडाहरुमा पाल्पा ।

२०. मौरीपालनलाई व्यवसायिक बनाई कृषकलाई आत्मनिर्भर गराउने उद्देश्यले ४५ घार मौरी सहितको घार र ८० खाली घार वितरणको अन्तिम चरणमा रहेको छ । गोलामा ५० प्रतिशत र खालि घारमा २५ प्रतिशत अनुदानमा ।
- ५० मौरी गोला विस्तार मौरी गाउँ निर्माण भएको ।
- आम्दानी रु. १०००००।

२२. सिमी खेतीलाई विस्तार गर्ने उद्देश्यले १५ रोपनीमा वडा नं १ मा विस्तार गरिएको छ ।
- रु ५० हजार आम्दानी ।

२३. करेसाबारी विस्तार तथा सुधारमा सहयोग गरिएको । बगनासकाली–६ बोटे गाउँमा ।

२४. टमाटर खेतीबाट आत्मनिर्भर गराउने उद्देश्यले वडा नं १ र ६ मा २० वटा आधुनिक प्लाष्ट्रिक घर निर्माणमा सहयोग गरिएको ।
- रु. ७ लाख ।

२५. बेमौषमी तरकारी खेतीका लागि ५० प्रतिशत अनुदानमा २० थान प्लाष्टिक वितरण सम्पन्न ।
- व्यवसायिक वर्षे टमाटर रोपण भएको ।

२६. प्लाष्टिक पोखरी निर्माणमा जम्मा ७ थान प्लाष्टिक अनुदान वडा नं १ को कार्यक्रमबाट प्रति पोखरी ५०००। अनुदान ।
- हाल ३ बाली लिन सफल ।

२७. ५० प्रतिशत अनुदानमा १० थान स्प्रेयर वितरण ।

२८. साना फार्म मेसिनरी तालिम संचालन दिन १ रु. १५०००।
- मिनिटिलर सञ्चालन गर्न सक्षम २५ जना कृषकहरु

२९. खालिमौरी घार वितरण संख्याः ९०

३०. तीनतले खेतीमा आधुनिक खेतीमा विस्तार सफल ।

३१. नयाँ बाली तरभुजा खेती परीक्षण सफलता ।

३२. ९००० सुन्तलाजात फलफूल विरुवाबाट ३० हे. क्षेत्रफल विस्तार ।

३३. भूकम्प पीडितका लागि पक्की पोखरीः २ स्थायी घर :१ थोपा सिंचाई : १

३४. बेद युवा समूहबाट सामुहिक अदुवा खेती विस्तार : ४ रोपनी ।

३५. व्यवसायिक केरा बगैंचा स्थापना ।

➢ बगनासकाली गाउँपालिकामा यसै आ.व.मा भन्नु पर्दा
- ❖ ३ वटा व्यवसायिक कृषि फर्म संचालन तथा दर्ता गरी रु १२ लाखको आम्दानी लिन सफल ।
- ❖ कृषक समूह दर्ता संख्याः १०
- ❖ सवै वडाहरुमा कृषि सन्जाल गठन तथा परिचालन ।
- ❖ व्यवसायिक कृषि पकेट क्षेत्र विस्तार संख्याः १५
- ❖ उत्कृष्ट कृषक सम्मान संख्याः ८० जना ।
- ❖ आन्तरिक तथा बाह्य कृषि अवलोकन भ्रमण संख्याः १२ टिम सहभागी संख्याः ६५० जना ।
- ❖ १२ औं व्यापार मेलामा उत्कृष्ट कृषि स्टल ।
- ❖ ४० जना युवा कृषकहरु निर्माण सफलता ।
- ❖ वडा स्तर कृषक भ्रमण संख्याः २
- ❖ वार्षिक कृषि विकास तथ्याङ्क पुस्तिका तयारी ।
- ❖ सामुहिक अदुवा खेती विस्तार बेद यूवा समूह ।
- ❖ कृषिमा यान्त्रीकरणः १६ थान मिनिटिलर ।
- ❖ मौरी पकेट क्षेत्र निर्माण संख्याः ३ चापपानी, बराङ्दी र खानीछाप ।
- ❖ गाँजर तथा स्थायी तरकारी घर निर्माण संख्याः १० वटा ।

➢ जम्मा आम्दानी वार्षिक रु १ करोड २६ लाख ।

➢ गाउँ पालिकावाट लगानिः रु ३४ लाख मात्र ।

➢ वडा कार्यालयवाट रु १० लाख मात्र ।

s[if lf]qsf] cj:yf nf0{ ;'wfg]{ el'dsfdf :yfgLo ;/sf/

s'nk|;fb ;'j]bL
;]f lgj[Q jl/i7 s[if clws[t
xfn, ;'cfxf/f sfo{qmd kfNkf

खेती योग्य जमिनहरुमा प्लटिङ्गसगै खेतीबाली रुपान्तरण भएपछि अन्नवाली लगाउने उर्वर जमिनमा पक्की घरहरु ठडिन थालेका छन् । कतिपय खेती योग्य जमिनहरु बाढिपहिरो भूक्षयको कारणले गर्दा खेती कार्यको लागि अयोग्य भए । त्यसैगरी रोजगारीको लागि विवाहित युवाहरु विदेश जाने लहर चलेसँगै बुहारी तथा छोरीहरु बालबच्चा पढाउनको लागि शहर छिर्ने क्रम शुरु भयो । अनि गाउँ घरका खेती गरिने जग्गा जमिन बाँझो रहने शीलशीला शुरु भयो ।

हालको अवस्थामा खेती कर्म यति महङ्गो भएको छ की रकम खर्च गरेर खेती गऱ्यो लगानी गरे को पैसा पनि उठ्न गाह्रो भै जान्छ । पहाड तथा तराईका गाउँबस्तीबाट मानिसहरु शहरतिर सर्दैगर्दा पनि गाउँका निकै उब्जाउ हुने खेत तथा बारीपाखा बाँझिन थालेका छन् । अनि त देशको कृषि उत्पादन घट्ने भयो नै । कृषि पेशा त्यति सजिलो पेशा पनि होइन धुलो, हिलो, माटो, फोहर मैलासंग सधै नजिक भएर काम गर्नुपर्ने । पढेलेखेका शिक्षित व्यक्तिले अन्य विकल्प भेटाउँदासम्म कृषि पेशामा हात हाल्न चाहदैनन् । हिजो परम्परागत कृषि गर्दै आइरहेका परिवारका सन्ततिहरुले त्यही कृषि पेशालाई अगाडि बढाउने कल्पना पनि गरेको हुँदैन । त्यसैले कृषिमा आकर्षक कार्यक्रमको माध्यमबाट युवा तथा कृषि पेशामा आवद्ध जनशक्तिलाई टिकाई राख्न आवश्यक देखिन्छ । कृषि क्षेत्रका सेवा निवृत्त (कृषि प्राविधिक, अनुसन्धान विज्ञ, कृषि विश्व विद्यालयका प्राद्यापक) जनशक्तिलाई प्रस्तावनामा आधरित आवश्यक अनुदानको व्यवस्था गरेर पनि व्यवसायिक कृषिलाई बढाउन सकिन्छ ।

आ.व. २०७४/७५ को कृषि तथ्याङ्कलाई हेर्दा सबै सरोकारवाला निकायले गम्भिर भएर ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ । नेपाललाई कृषि प्रधान मुलुक भनियता पनि परनिर्भरता बढ्दै गएको र वार्षिक रुपमा २० लाख टन खाद्य वस्तु अपुग भएको तथ्याङ्क सार्वजनिक भएको छ । मन्त्रालयका अनुसार खाद्यान्न बाली धान, मकै, गहुँ, आलुको वार्षिक माग करिव १ करोड ३९ लाख १२ हजार ३०० टन छ, भने उत्पादन जम्मा १ करोड २१ लाख १४ हजार २०० टन भएको छ । यी खाद्यान्न वालीमा मात्र १७ लाख ९८ हजार १ सय टन अपुग हुने देखिन्छ । त्यसैगरि प्याज ७१ हजार ६ सय ९१ टन अपुग, स्याउ ८२ हजार ९ सय ७२ टन अपुग, सुन्तला २१ हजार ५ सय १९ टन अपुग, केरा २५ हजार ७ सय २० टन अपुग छ । यसरी हेर्दा नेपालमा वार्षिक रुपमा ३९ अर्व २ करोड ५९ लाख रुपैयाँको खाद्यान्न, १७ अर्व ९५ करोड ८१ लाखको तरकारी, १० अर्व ८१ करोडको फलफूल आयात भएको अवस्था छ । खाद्यान्न, तरकारी तथा फलफूलको आयतित तथ्याङ्क हेर्ने हो भने ६७ अर्व, ७८ करोड ४० लाख हुन आउँछ । यति ठूलो रकम खाद्यन्न आपुर्तिको निम्ति देश बाहिर गइरहेको सन्दर्भमा संघीय सरकार, प्रादेशिक सरकार तथा स्थानीय सरकारले प्राथमिकताको साथ कृषि सम्बन्धी कार्यक्रम बनाएर लैजान नसके यो नेपाल भन्ने देश प्रकृतिले सम्पनता हुँदाहुँदै पनि छिमेकी देशको बजार मात्र बन्नेछ यसमा कुनै दुई मत छैन । लगभग ६८ अर्वको कृषि वस्तु आयात गर्नूको साटो त्यहि ६८ अर्व रकम कृषि क्षेत्रमा लगानी गरेत यहाँ रोजगारीको अवसर पनि सिर्जना हुने, देश आत्म निर्भर पनि हुदैन र ? हामीसंग कृषि उत्पादनको (खेतीपाती) लागि उपयुक्त हावापानी, माटो, श्रम शक्ति सबै छ । तथापि किन कृषि उत्पादन बृद्धिका लागि उपयुक्त प्रविधि उपयोग गरेर उत्पादकत्व बृद्धी गर्न सक्दैनौ त ? कँहा छ कमिकमजोरी ? नीति निर्माणमा या नीति कार्यान्वयनमा । माथिल्लो तहमा वा तल्लो तहमा यी सबै कुराको लेखाजोखा गरेर खाद्यन्न, तरकारी, मसला बाली, फलफूलको क्षेत्रफल विस्तारको साथसाथै उत्पादकत्व वृद्धिका कार्यक्रम संचालन गर्न ढिलो गर्न हुँदै न । संघीय सरकारले बजेट वक्तव्य मार्फत आगामि आर्थिक वर्षको लागि सतह सिंचाई, भूमिगत सिंचाई, डिपट्युवेल, स्यालोट्युबेल, सोलार सिंचाई कार्यक्रम मार्फत सिंचाई क्षेत्रफल बढाउने कृषि यान्त्रीकरणमा जोड दिने, सितभण्डारको निर्माण आदिमा जोड दिने कुरा उल्लेख गरेको छ । जल, जमिन, जडिवुडी, जंगल जस्ता प्राकृतिक स्रोतको साथै जनशक्तिको परिचालन, उपयोग तथा व्यवस्थापनबाट आ–आफ्नो क्षेत्रलाई आत्म निर्भरको बाटोमा लैजान स्थानीय सर कारको महत्त्वपूर्ण भूमिका भएकोमा कुनै दुई मत नहोला । त्यसैगरी स्थानीय सरकारले भौगोलिक सम्भाव्यताको आधारमा किसानको मागमा आधारित कार्यक्रम बनाएर आफ्नो गाउँपालिका क्षेत्रलाई कृषिमा आत्म बनाउन आवश्यक छ । भौगोलिक सम्भाव्यताको आधारमा विभिन्न कृषि बालीहरु जस्तो फापर, जुनेलो, कोदो, काउनो, मास मस्याङ, सिल्टुङ, गहत तथा खाद्यन्न बालीका लोपउन्मुख स्थानीय जातहरुको अनुवंशिक संरक्षण (जातिय संर क्षण) मा पनि स्थानीय सरकारका प्रतिनिधिहरुले विशेष ध्यान दिनु आवश्यक देखिन्छ । यो जातिय अनुवंश भनेको कुनैपनि राष्ट्रको सम्पत्ति हो । जसरी हामी मानिसका जातजातिको भाषिक, भेशभुषा, संस्कृतिको संरक्षणको कुरा गर्छौ त्यसैगरेर बाली विरुवाको अनुवंशिक संरक्षणको पनि त्यतिकै महत्त्व भएको कुरालाई संघीय तथा स्थानीय सरकारका नीति निर्माण तहमा बस्नेले भुल्न हुँदैन ।

:jf:Yo syf

पोषणको नतिजा

;Ltf uf]td
l;=c=g=dL=
खानीगाउँ स्वास्थ्य चौकी, पाल्पा)

हिजो आज उर्मिलाको आँखाको डिल प्रायः ओभानो हुँदैन । घरको धन्दा होस् वा घर बाहिरको काम गर्दा उनी प्रायः एकोहोरिए जस्तो देखिन्छिन् । सधैं हँसिलो मुहार र मिठो बोल्ने उर्मिलामा आएको परिवर्तनले उनका छोरीहरू मात्र होइन परिवार र टोल छिमेक पनि दुःखी छ । उनको यो उदासीपनमा उनकै कमजोरी देखाउँछन् सबैले । २ छोरी मुनि छोरो जन्मिदाको खुशीको क्षण आजकल फिका हुँदै गएको छ । जन्मिदा स्वस्थ्य नै थियो । तौल पनि राम्रो, राम्ररी दूध चुस्ने, समयमै खोप पनि लगाएको हो । जति हुर्किंदै गयो त्यति नै पातलिदै गयो । पास्नी गरे देखि त झनै दुब्लाउँदै गएको छ । लामो पर्खाइपछि जन्मिएको छोरो यसरी बिरामी परिरहने र दुब्लाउने क्रम बढिरहेपछि उर्मिलाको मन निकै पोल्न थालेको छ । उनको मनमा कुरा खेल्यो– '६ महिनासम्म पूर्ण र २ वर्षसम्म थप आहारसहित स्तनपान गराएकै हुँ तर पनि किन होला बच्चा राम्ररी हुर्किन नसकेको ?' मनमा यस्तै कुरा खेलाउँदै गर्दा आफ्नै वडाकी महिला स्वास्थ्य स्वयंमसेवीका दिदीको आवाजले झस्किन्– 'उर्मिला ! के गर्दै छौ ? छोराछोरी खोई त ? सन्चै छौ ?' उर्मिलाले उही व्यथा दोहोराइन् । यो त अति नै भयो उर्मिला, तिमी आजै बाल पोषण स्याहार केन्द्रमा छोरो लिएर गै हाल । बच्चा बद्दै जाला भनेको त झन सुक्दै पो गा छ त ? स्वयंसेविका दिदीको कुरा सुनेपछि उर्मिलाले छोरालाई लाने निधो गरिन् ।

छोरालाई लिटो खुवाउँदै गरेकी उर्मिला फोनको घण्टी बजेको सुनेर झसंग भइन् । 'हेलो उर्मिला के छ आमा छोराको खबर, सन्चै छौ ?' स्वयम्‌सेविका दिदीको आवाज सुनेर उर्मिलाको आँखा रसायो । बोलिन्– 'ठिकै छ दिदी । धन्न तपाईंको कुरा मानेर म यहाँ आएछुँ । एक सातामै बाबुको तौल आधा किलो बढिसकेको छ । मैलै थप आहार खुवाउने समय र तरिका नमिलाएर पो यस्तो भएको रहेछ । सरसफाईमा समेत मैले राम्रो ध्यान नपुऱ्याएको महसुस गरेकी छुँ । पोषणबारे धेरै कुरा सिकिरहेकी छु । अब त बाबु केही दिनमा राम्रो हुन्छ भन्नु भएको छ यहाँका स्वास्थ्यकर्मी दिदीहरूले ।' यति भन्दै उनी फोनमा बिदा भई पुनः छोराको रेखदेखमा लागिन् । २ वर्षसम्म प्रत्येक महिना बच्चाको तौल लिन स्वास्थ्य चौकी लैजानुस है भनेर छरछिमेकमा अरुलाई समेत सल्लाह दिन थालेकी छन् उनले । कहीं तपाइको बच्चा पनि उमेर अनुसार वृद्धि विकासमा तल परेको त छैन ? समयमै ध्यान दिनुहोस् है ।

lg/f]μLsf]aGg]pkfo ;'o{gd:sf/

अमृत भण्डारी
वैद्य निरीक्षक

- सूर्य नमस्कार एक सम्पूर्ण व्यायाम हो । यसले शरीका सबै अंग-प्रत्यङ्गलाई निरोगी बनाएर शरीरलाई स्वस्थावस्थामा राख्छ ।
- मेरुदण्ड र कम्मरलाई लचिलो बनाई त्यसका विकार हटाउँछ ।
- शरीरको सम्पूर्ण रक्त परिभ्रमणलाई सुचारु गरी शुद्ध अक्सिजनयुक्त रक्त पुऱ्याउँछ । साथै चर्मरोगको नाश गर्दछ ।
- मांशपेशीहरुलाई मजबुत गरी शरीर सुडोल बनाउँछ ।
- मानसिक शान्ति, बल, ओजको वृद्धि गर्दछ ।

Kff]fOf l:ylt ;j]{fOf / kj4{g sfo{qmd

युवराज थापा
प्रमुख
सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई
दर्पुक, यम्घा

पाल्पा जिल्लाको बगनासकाली गाउँपालिका वडा नं. ६ यम्घाको अत्यन्तै महत्त्वपूर्ण रमणीय स्थान साविक यम्घा गाउँ विकास समितिको वडा नं. १,२ र आंसिक वडा नं. ३ मा पर्ने दर्पुक, माईचौर र मझ्फेटामा झण्डै १६७ घरधुरीमा ६९२ जना मानिसहरु बसोबास गर्दछन् । यस क्षेत्रमा ब्राह्मण, क्षेत्री र बोटे जातीहरुको बसोबास गर्ने अधिकांस जनताहरु कृषि पेशाको अलवा माछा मार्ने, व्यापार, व्यवसाय, पशुपालन तथा जागिर जस्ता पेशाहरुमा आवद्ध छन् । विश्व स्वास्थ्य संघको सन् १९७७ को निर्णय अनुसार सन् २००० बाट सबैका लागि स्वास्थ्य (Health for all by the year 2000 AD) सबैका लागि आधारभूत स्वास्थ्य सेवा पुर्‍याउने घोषणा गरेता पनि बिचरा दर्पुक बासी जनताहरु सामान्य भन्दा अति सामान्य आधारभुत सेवाका लागि महिनामा एक पटक यम्घा स्वास्थ्य चौकीले दिने गाउँघर क्लिनिक सेवा बाहेकका दिनहरुमा प्रायः जनताहरु घण्टौ हिडेर कि त स्याङ्जाको मालुङ्गा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र कि त झण्डै ६ कि.मि. हिडेर यम्घा स्वास्थ्य चौकी धाउनुको विकल्प थिएन । साप्ताहिक रुपमा करुणा सेवा समाजले विभिन्न स्वास्थ्य जाँचसगै औषधीको सेवा दिएको भएपनि पछि भौगोलिक विकट र वर्षायाममा बाटोको कारण देखाउँदै उक्त संस्थाले पनि सेवा बन्द गरेको छ ।

२००७ सालपछि नेपालमा जहानीय राणा सासन ढलेपछि प्रजातन्त्र, बहुदल, लोकतन्त्र र गणतन्त्र पनि आयो । मुलुकमा विभिन्न दसकहरुमा महत्त्वपूर्ण ऐतिहासिक, राजनैतिक तथा सामाजिक रुपमा आमुल परिवर्तन भएपनि यस क्षेत्रका जनताहरुलाई कागलाई बेल पाक्यो हर्ष न विस्मात भने जस्तै नेपालमा जुन तन्त्र आएपनि आफूहरुको घरदै लोमा आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको नाममा उही झारफुक र तन्त्र मन्त्र बाहेक केही भएन र देखिने गरी जनताले अनुभूति गर्ने गरी स्वास्थ्य सेवाको क्षेत्रमा नत सुधार नै भयो न त सहज र सरल ढङ्गले स्वास्थ्य सेवा नै पाए । १२ वर्षमा त खोला पनि फर्कन्छ भन्छन् तर विश्व स्वास्थ्य संगठन घोषणा गरेको सन् २००० बाट सबैका लागि स्वास्थ्य पाउन र आधारभुत स्वास्थ्य सेवा उपभोग गर्न झण्डै १८ वर्ष पर्खिनु पर्‍यो । सन् २००० बाट दिने भनेको आधारभुत स्वास्थ्य सेवा दर्पुक बासीलाई सन् २०१८ मा बल्ल सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईलाई नेपाल सरकारले स्वीकृत गर्‍यो । आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको दर्पुक बासीहरुको यो विरासत र समस्याले मडारिएको कालो बादललाई सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईले चिरेको छ । २०७४ साल पौष १४ गतेबाट यस स्वास्थ्य इकाईले आफ्नो सेवा सुचारु गरेको थियो । यस सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईको स्थापना पछि दर्पुक, माईचौर र मझ्फेटा बासी जनताहरुको मुहारमा खुसी छाउनुको साथै आफ्नै घर दैलोमा आधारभुत स्वास्थ्य सेवा पाउँदा उत्साहित पनि देखिन्छन् । सामुदायिक स्वस्थ्य इकाईबाट स्वास्थ्य सेवा दिँदै गर्दा सतही रुपमा ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको पोषण स्थिति नाजुक देखियो, भविष्यमा यो मुलुक हाक्ने युवाहरु भनेको अहिले का बालबालिकाहरु हुन् । यिनै बालबालिकाहरु कुपोषणले ग्रसित भएर बाँचिरहदा विचरा कुपोषित र रोगी बालक भोली यही वातावरणमा बढ्दै हुर्कदै भए भने रोगी र कमजोर नै युवाको विकास हुने कुरामा २ मत छैन । रोगी र कमजोर युवाले देश कसरी हाक्छन् ? रोगी र कमजोर युवाले देशलाई के दिन सक्छ ? जस्ता प्रश्नहरुले हामीलाई झस्काई रह्यो र बगनासबाली गाउँ कार्यपालिकाको आर्थिक सहयोगमा कुपोषित बालबालिकाहरुको वर्गिकरण गरी तिनीहरुको समुचित व्यवस्थापन तथा उपचार गराई स्वस्थ र तन्दुरुस्थ बालबालिकाहरुको विकास गर्ने मुल उद्देश्यका साथ साविक यम्घा गा.वि.स को वडा नं. १, २ र आंसिक ३ नं. वडाभित्रका १–५ वर्षसम्मका बालबालिकाहरुको पोषणस्थिति बारे सर्वेक्षण कार्य सम्पन्न गरियो ।

नेपालमा हरेक वर्ष झण्डै ४० हजार बालबालिकाहरु कुपोषणको कारणले मृत्युवरण गरेको विभिन्न अध्ययनहरुले देखाएको छ । Nepal Demographic Health Status (NDHS) का अनुसार अहिले पनि नेपालमा ४१५ पुड्को र २९५ कम तौल र ११५ कडा कुपोषणले ग्रसित छन् । त्यसैगरी जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय पाल्पाको गत वर्षको तथ्याङ्क प्रतिवेदन अनुसार पाल्पा जिल्लामा ४५ बालबालिकाहरु कुपोषित रहेको जनाएको छ । हामीले गरेको सर्वेक्षणमा संलग्न ४४ जना बालबालिकाहरु मध्ये ९ जना २०.४५५ अति जोखिम, ८ जना १८.१८५ जोखिम र २७ जना ६१.३७५ सामान्य पाइयो । पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाहरुको पोषण स्थिति सर्वेक्षणको प्रतिवेदन प्रस्तुतिकरण कार्यक्रम बगनासकाली गाउँपालिका वार्ड नं. ६ का अध्यक्ष एवं दर्पुक सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईका अध्यक्ष श्री लक्ष्मीप्रसाद अधिकारी ज्यूको अध्यक्षतामा गाउँपालिका अध्यक्ष श्री कृष्णप्रसाद बस्यालज्यूको प्रमुख अतिथ्यामा सम्पन्न गरियो ।

प्रतिवेदन प्रस्तुतिकरण कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि कृष्णप्रसाद बस्याल ज्यूले सर्वेक्षया प्रतिवेदन विमोचन गर्दै यो सर्वेक्षण निकै नयाँ र अनुकरणीय काम भएकाले पोषण र स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित सबै खाले कार्यक्रमलाई ढुक्क भएर सञ्चालन गर्न र जनताको र समुदायको आवश्यकता र समय सापेक्ष स्वास्थ्यका कार्यक्रमका लागि गाउँपालिका सधै सकारात्मक भएको उदृत गर्दै यस खालका कार्यक्रमलाई गाउँपालिकाको तर्फदेखि जस्तो सुकै सहयोग गर्न कञ्जुस नगर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्नु भयो । कार्यक्रममा बगनासकाली गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखाका संयोजक श्री मणिाम अधिकारी ज्यूले पोषण सम्बन्धित नितान्त नयाँ र सकारात्मक काम भएको भन्दै यस खालको कार्यक्रम दर्पुकमा मात्र नभई सम्पूर्ण गाउँपालिकाको ९ वटै वडा भरि गर्नुपर्ने धारण व्यक्त गर्दै दर्पुक सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइको स्वास्थ्य सेवा र स्वास्थ्य शिक्षासंग सम्बन्धित हरेक कार्यक्रमलाई स्वास्थ्य शाखाले सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नुभएको थियो । वडा अध्यक्ष तथा कार्यक्रमका सभापति श्री लक्ष्मीप्रसाद अधिकारी ज्यूले नयाँ स्थापना गरिएको सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइले विभिन्न अभावको बावजुद पनि दैनिक दिने स्वास्थ्य सेवा तथा परामर्श बाहेक यस क्षेत्र कै अत्यन्तै नयाँ र उदाहरणीय र जनताहरुले प्रत्यक्ष रुपमा परिवर्तनको अनुभुति हुने गरी र कुपोषित बालबालिकाहरुले राहात र उपचार पाउने गरी सर्वेक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन तयार गरेको भन्दै आगामी दिनमा यस क्षेत्रका जनताहरुको स्वास्थ्य सेवा स्वास्थ्य शिक्षा तथा पोषण प्रवर्द्धन गर्ने कार्यमा दिलो ज्यानले सहयोग गर्ने बताउँदै कर्मचारीहरुलाई वडा र गाउँपालिकाबाट पाउनुपर्ने सेवा सुविधा र सहयोगमा रती भर कञ्जुस नगर्ने प्रविद्धता व्याक्त गर्नु भयो । यसका साथै वेश नेपालका कृषि तथा पोषण अधिकृत श्री कुलप्रसाद सुबेदी, बगनासकाली स्वास्थ्य शाखा उप–संयोजक ठानेश्वर बस्याल ज्यूले शुभकामना सुभेच्छा सहित आफ्नो ठाउँ बाट सहयोग गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्नु भएको थियो । उल्लेखित व्यक्तित्वहरुको साथै स्थानीय, राजनीतिक दलका प्रतिनिधि र अविभावकहरुको बाक्लो उपस्थितिमा भएको प्रतिवेदन प्रस्तुतिकरण कार्यक्रममा व्यवस्थापन समिति सदस्य तथा साविक यम्घा गा.वि.स. १ की महिला स्वास्थ्य सेविका सरस्वती भट्टराईले स्वागत गर्नुको साथै प्रतिवेदन प्रस्तुतिकरणमा यम्घा स्वास्थ्य चौकीका इन्चार्ज अमरजित कोहार तथा अ.हे.व. वैजनाथ शाहाले सहजिकरण गर्नुभएको थियो । कार्यक्रममा बगनासकाली गाउँपालिका स्वास्थ्य शाखाको आर्थिक सहयोगमा २ वर्षमुनिका बालबालिकाहरुलाई पोषण प्रवर्द्धनको लागि पोषण सामाग्री सर्वोत्तम लिटो वितरण गरिएको थियो । जम्मा ४४ जना पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाहरुमा गरिएको सर्वेक्षणमा ९ जना बालबालीका २०.४५% अति जोखिम अवस्थामा रहेकाले उनीहरुलाई पोषण पून:स्थापना केन्द्रमा राखेर उपचार तथा पोषण प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने भएकोले गरिव तथा विपन्न जनताहरुको कम्जोर आर्थिक अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै पोषण पुन:स्थापना केन्द्रमा नि:शुल्क व्यावस्थापन गरी आउन जान यातायात खर्च समेत वितरण गरियो । त्यसैगरी जोखिम तथा अति जोखिममा परेका ३८% कुपाषित बालबालिका हरुलाई अण्डा वितरण गर्नुको साथै सर्वेक्षणमा संलग्न बालबालिकाहरुको अविभावकहरुलाई १ दिने पोषण प्रवर्द्धन स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम समेत सम्पन्न गरियो । दर्पुक सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईले गरेको सर्वेक्षण एउटा प्रयास मात्र हो । हाम्रो सानो प्रयासले पनि प्रत्यक्ष रुपमा समुदाय र जनताहरु स्वस्थ्य जिवनमा सकारात्मक परिवर्तन आउनुको साथै राहत पनि पाएको हामीले महशुस गरेका छौ । त्यसैले हामी समुदायस्तरमा बसेर काम गर्ने सम्पूर्ण स्वास्थ्यकर्मीहरुले नेपालको समुदाय र त्यो समुदायमा बसोबास गर्ने जनताहरुको स्वास्थ्य सम्बन्धि ज्ञान, धारण र व्यवहार कस्तो छ ? त्यस बारे तथ्य पत्ता लगाएर त्यस सम्बन्धी सकारात्मक परिवर्तनको बाटोमा डोऱ्याउन नयाँ सोंच, नयाँ तरिका र नयाँ उपाय अनुसरण गर्न अपरिहार्य देखिन्छ । शिक्षाविद थ्रण्डाइकले भनेका छन् “Every people can't learn same thing by same method.” एउटै कुरा सबै व्यक्तिहरुले उस्तै तरिकाबाट सिक्न र बुझ्न सक्दैनन् । त्यसैले हामीले दिने सेवा, परामर्श र हामीले दिने स्वास्थ्य शिक्षामा पनि केहि नयाँ सोंच नयाँ अभ्यास नयाँ प्रयास खाँचो छ । ताकी आम जनसमुदायलाई नेपाल सरकारले व्यवस्था गरेको र हामीले हाम्रो कार्य क्षेत्रभित्र राखेको लक्ष्य प्राप्त गर्न सकियोस् र जनताहरुले पनि प्रत्यक्ष रुपमा महशुस गर्ने गरी उनीहरुको स्वास्थ्य व्यवहारमा परिवर्तन ल्याउन सकियोस् । नेपालको पछिल्लो तथ्याङ्क हेर्ने हो भने ६०% जनताको मृत्यु नसर्ने रोग मुटु तथा रक्तनली, क्यान्सर, मधुमेह, पुरानो श्वास प्रश्वास जस्ता रोगहरुको कारण मृत्यु भइरहेको छ । विशेष गरी हामीले हाम्रो समुदायमा विद्यमान रहेका उच्च रक्तचापका विरामीहरुलाई उपचारको दायराभित्र ल्याउन सकिएको छैन । जस्ले हाम्रा आँखा अगाडि अल्प आयु र अचानक मृत्युवरण गरिरहेका छन् । हामीले स्वास्थ्य शिक्षा र परामर्श गरिरहेका छौ तैपनि यस्ता घटनाहरु दिन दिनै बढिरहेको छ । यो त एउटा उदाहरण मात्र हो, यस्ता घटनाहरु हाम्रो समाजमा प्रसस्तै छन् । त्यसैले अब हामीले परामर्श र स्वास्थ्य शिक्षाको तरिका पनि एउटा बेग्लै नयाँ धार र नयाँ शिराबाट जनताहरुको रोग, उपचार र औषधि प्रयोगबारे उनीहरुको सोंच र धारणमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन अपरिहार्य छ । त्यसैले अब हामीले यतातिर ध्यान दिने की ?

kfgLhGo /f]uaf6 s;/L hf]ug]<

uf]laxfb'/ lf]qL
a/fËbL :jf:Yorf}sL, kfNkf

दैनिक जीवनमा पानी पिउन जत्तिकै शरीरलाई स्वस्थ्य राख्न लगायत विविध घरायसी कामकाजहरुका लागि जस्तो पकाउन, सरसफाई अन्य यावत कामहरुका लागि अत्यावश्यक पर्दछ । हाम्रो शरीरको बनावटमा पानी सबै भन्दा धेरै अंश पानीको भएको हुँदा शरिरलाई स्वस्थ्य, सन्तुलित र तन्दुरुस्त बनाइराख्न पानीको जरुरी छ, भन्ने कुरा छर्लङ्ग हुन्छ ।

जलवायु तथा वातावरणीय प्रदुषणले, कृषि पर्यटन, उद्योग, खनिज फोहरमैला बिर्सजन आदिको बढ्दो प्रकोपका कारण पानी अझ दुषित र असुरक्षित बन्दै गइएरहेको छ । दुषित पानीकै कारण व्यक्ति, जनावर हुँदै समुदायलाई समस्या सिर्जना गर्दै जान्छन् फलस्वरुप खाना, पानी र पानीका कारण हुने विभिन्न रोगहरु जस्तैः– झाडापखाला, आउँ आन्द्रा र मृगौलाहरु समस्याहरु त्यो पनि महिला तथा बालबालिकाहरुमा बढी देखा पर्ने हुन्छ ।

पानीजन्य रोगहरू लाग्ने कारण

खासगरी पानीमा ब्याक्टेरिया भाइरस प्रोटोजोवा, इकोली, कोतितर्फ लगायतका रोगका कारक तत्त्वहरु मिसिन पुग्नाले पानी दुषित हुन्छ । यसको लागि पानीका श्रोतहरु असुरक्षित हुनु, सतही मुल, जमिन मुनिको पानी इनार, ट्यूव बेल आदिमा मानिस र जनावरहरुको मलमुत्र, दल आदि मिसिन पुग्दा तथा गर्मीमा भण्डारण गरिएका विषाक्त कुराहरु तथा फुउ खाइजतिङ्ग आदि कारणहरुले पानीजन्य रोगहरुको प्रकोप बढ्न जान्छ । उपयुक्त हो सियार नपुगेका कारण व्यक्ति, परिवार हुँदै पुरै समुदायलाई पानी जन्य रोगहरुले सताउने हुन्छ ।

पानी जन्य रोगका लक्षणहरू

विभिन्न खालका रोगहरु र तिनको प्रकृति अनुसार बिरामीमा लक्षण र चिन्हहरु देखिने हुन्छ । धेरै जसो रो गहरुमा झाडापखाला हुने हुनाले लगातार पातलो दिशा आउने, ज्वरो, कपाल दुख्ने, जाडो हुने, आन्द्रा बटारिने, बिरामी शक्तिहिन वा कमजोर र निस्तेज हुने हुन्छ ।

उपचार र जोगिने उपायहरू

पानीजन्य रोगहरुले महामारीको रुप लिन नसकोस् भन्ने बारे व्यक्ति, समुदाय र अवस्था हेरि राज्यले समेत उपर्युक्त सतर्कता अपनाउनु पर्ने हुन्छ । खानेपानीको श्रोतहरु खासगरी, कुवा, इनार पानी ट्याङ्कीलाई सुरक्षित राख्ने, क्लोरिन पियुष छर्किने आवश्यक प्रबन्ध मिलाउने र पानीको श्रोतलाई तारवार, जाली इत्यादिले गाहवस्तु, फिटकिरी र अन्य कुराले असरबाट जोगाउन पर्दछ । कहिलेकाही खानीपानीको मूल र ढलको निकास एकैतिर हुन पुगेमा पनि समस्या उत्पन्न हुन सक्छ । पानीको मूल ठूलो र धेरैलाई वितरण गरिने खालको भएमा त्यसको लागि आवश्यक प्रबन्ध राज्यबाट गरिनु पनि पर्ने हुन्छ । घर वरिपरी तथा अन्य वातावरणीय सरसफाइमा विशेष होसियारी अपनाउनु पदर्छ । खानीपानीको मूल वरिपरी वृक्षारोपण र तार वार गर्दा दीर्घकालिन फाइदा पुग्दछ । मानिसले पिउने र जनावरले पिउने आहाल खेल्ने ठाउँ अलग–अलग हुनुपर्दछ ।

खाना खानु, बनाउनु, दिसा, पिसाव फोहोर चिज छोएपछि अथवा अन्य अवस्थामा राम्रोसँग सावुनपानीले हात मिची–मिची धुनुका फाइदाहरु बारे समुदायलाई सचेत गराइनु पर्दछ । खानेकुराहरुलाई अवस्था हेरी ढाकेर पकाएर तथा राम्ररी पखालेर सफाइलाई व्यवस्थित गर्नुपर्दछ । बजारमा बहुराष्ट्रिय कम्पनीहरुले वितरण गरेका बोतलका पानी पनि सुरक्षित नहुन सक्छ । किनकी मिनरल बोतलका पानीमा पनि विभिन्न विकारजन्य कुराहरु भेटिएका छन् ।

वर्षाको पानीलाई विभिन्न प्रविधिहरु अपनाएर जस्तै फिल्टर गर्ने सोडिस विधि, पियुस राख्ने तथा उमाल्ने जस्ता विधिबाट शुद्ध गरेर प्रयोग गनुपर्दछ । सबैतिर उपर्युक्त र सजिलो चाही पानी उमालेर पिउनु नै लाभदायक हुन्छ । आर्सेनिक मिसिएको पानी प्रयोग नगर्ने शुद्ध पानीको वैकल्पिक उपार्य खोजिनुपर्दछ । केटाकेटीहरुलाई फोहर पानीमा खेल्न, पौडिन र नुहाउन दिनु हुँदैन । झाडापखाला भए सोही अनुसार झोलिला, पोषिला र तागतिला चिजहरु तथा पुनर्जलीय झोल दिन सकिन्छ । खासगरी शरीरबाट खेर गएको पानीको मात्रा हेरी सो भन्दा बढी कम्तिमा २–३ लिटर पानी दैनिक दिने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ ।

स्थानीय सरकार संचालनमा सूचना प्रविधि

wj k/fhhL
;'rgf clwsf[t

नेपाल सरकारले स्थानीय तहहरुको निर्वाचन सम्पन्न गरी नयाँ संरचना अनुसार कार्य संचालन भएपछि गाउँपालिका विभिन्न शाखा तथा विषयगत कार्यालयहरु मार्फत कामकाज हुँदै आएको छ । स्थानीय तहहरुले आफ्नो क्षेत्रलाई फरक र अलग तरिकाले पहिचान गराउने प्रतिस्पर्धा जस्तो देखिदा कृषि पुशविकास, स्वास्थ्य र शिक्षाका शाखाका कार्य तथा गतिविधिहरु मार्फत पहिचान दिने कार्य गरिरहेका छन् । गाउँपालिकामा प्रशासनिक कार्य तथा अन्य विषयगत शाखाका कार्यक्रम र गतिविधिहरुमा परम्परागत कार्यशैलीले अपेक्षकृत उद्देश्य हासिल गर्न नसकिने हुँदा, समय अनुसारको परिर्वतन र परिमार्जन आवश्यक परेको हो । जसका लागि आधुनिक सूचना प्रविधिको भरपुर उपभोग गराई जनतालाई राहत र परिर्वतनको आभास दिने गरी काम गर्ने बगनासकालीको मूल ध्येय रहेकाले यसको विकासकोलागि लागि परेको छ ।

नेपालमा सूचना र सञ्चारको पहुँच गाउँ स्तरसम्म थिएन, इन्टरनेट भन्ने कुन चराको नाम हो थाहा नै भएन । विगतमा स्थानीय तहमा तपशीलका सेवा र समस्याका कारण पछाडी परेको हो, ती निम्न छन् :

- जडान नभएको ।
- इन्टरनेट नभएको ।
- बेबसाईटको उपलब्धता नभएको ।
- सूचना सम्प्रेषण पत्र तथा कट्वालबाट मात्र हुने ।
- कर्मचारीहरुमा सूचना प्रविधि सम्बन्धी ज्ञान वा रुची नभएको ।
- सूचना प्रविधि मैत्री बनाउन बजेट अभाव वा आवश्यकता महशुस नभएको ।

समयको परिवर्तनसँगै स्थानीय तहहरुलाई आधुनिक र सूचना प्रविधि मैत्री बनाउने पहल भैरहेको छ । जस अनुसार सबै स्थानीय तहहरुको आ–आफ्नो website नेपाल सरकारले उपलब्ध गराइदिएको छ । साथै सूचना प्रविधिमैत्री बनाउन सूचना प्रविधि अधिकृत नियुक्ति गरी कामकाज गराउन निर्देशन पनि दिएको छ । यस बगनासकाली गाउँपालिकाभित्र पनि सूचना प्रविधिमैत्री नीति तथा कार्यक्रम तयार भई कार्यक्रमहरु तिब्रताका साथ अगाडि बढी रहेको छ, जुन तपसिल बमोजिम रहेका छन् ।

- व्यवस्थापन (गाउँपालिका कार्यालय) मा भएको छ, भने यस आ.व.मा सबै वडा कार्यालयमा समेत विस्तार गरिने योजना रहेको छ ।
- हाजिरी जडान (गाउँपालिका कार्यालयमा)–यस आ.व.मा सबै वडा कार्यालयमा र वडा कार्यालयमा रहेका विद्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा विस्तार गरिदै लैजाने लक्ष्य रहेको छ ।
- सिस्टम प्रकृया अगाडि बढाउन पहल गरिने छ ।
- मोवाईल एप्स (प्रकृयामा) लागु गरिने छ ।
- Server को स्थापना गरिने छ।
- VERSP-MIS को सुरुवात गरिने छ।
- Web-based हाजिरिको व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ ।
- SUTRA सफ्टवेयरको सुरुवात गरिने छ ।
- फ्री WIFI जोनको सुरुवात गरिनेछ
- सडकहरुमा CCTV को जडान

सूचना प्रविधिमा भएका विभिन्न काम तथा क्रियाकलापले यस गाउँपालिकामा भएको उपलब्धीहरु :

- डिजिटल नागरिक वडापत्र तयार तयार गरिएको ।
- बेबसाईड अपडेट गरिएको छ ।
- द्रुत गतीको इन्टरनेट (सबै वडा कार्यालय) पुर्‍याउने लक्षका साथ कार्य अगाडि बढिरहेको छ ।
- गा.पा.मा पावर ब्याकअप सिस्टमको व्यवस्थापन गरिएको छ ।
- सामाजिक सञ्जालमा बगनासकाली गतिविधिहरुलाई समावेश गरिएको छ
- विषयगत शाखाहरुलाई सूचना प्रविधिहरुको बारेमा सहजिकरण गरिएको छ ।

सूचना मैत्री सेवाले पार्ने प्रभावहरु :

- सुरक्षामा बृद्धि हुन्छ ।
- सामुहिक बैठक बोलाउन सजिलो हुन्छ ।
- इन्टरनेटको पँहुच, नागरिक वडापत्रको सञ्चालनले पारदर्शितामा सहयोग गर्दछ ।
- सरकारी निकायहरुमा कर्मचारीको समयमा उपस्थिती हुन्छ ।
- सूचना प्रबाहमा छिटो छरितो सेवाले कार्य प्रभावकारी हुन्छ ।
- नागरिकले पाउने सेवामा छिटो छरितो र सेवा प्रभावकारी हुन्छ ।

अन्तमा यस गाउँपालिकामा सूचना प्रविधिको सही सदुपयोग गरी समृद्ध गाउँपालिका बनाउनमा सबै जनसमुदायहरुको सहयोग र साथ रहनेछ भन्ने अपेक्षा गरेको छु ।

ufpk+flnsfdf k'glgdf0f{k|lws/0f

;lzn cR5fdL
k|fljlws

सम्झदा नै मन भसङ्ग हुन्छ, त्यो महाभूकम्प २०७२ वैशाख १२ को, मैले इन्जिनियरिङ्गमा कन्स्ट्रक्सन पढ्दै गर्दा भूकम्प प्रतिरोधात्कमको महत्वलाई अध्ययन गरेको थिए, आज महशुस भएको छ, हामीले भूकम्प प्रतिरोधात्मक भौतिक संरचना तथा घरहरु निमार्णका लागि जनस्तरमा भूकम्प प्रतिरोधात्मक घर निमार्णको महत्त्वको बारेमा सर्वप्रथम जानकारी दिनु पर्ने रहेछ, त्यो महा–भूकम्पले मानिसको ज्यान लिएको होइन ज्यान त आफैले बनाएको भौतिक संरचनाले लिएको हो । यस्तै दुर्घटना नेपाल भरीनै भयो अझ बढी काठमाण्डै भक्तपुरमा धेरैको ज्यान लियो ।

प्राकृतिक प्रकोप भूकम्पबाट बचाउनु एक मात्र उपाय सुरक्षित उपायहरु अवलम्वन गर्नु नै हो, जस मध्ये हाम्रा घरहरु, भवनहरु भूकम्प प्रतिरोधि हुनु पर्दछ, जसका लागि नेपाल सरकार पुन निमार्ण प्रधिकरणले देशै भरी चेतनामूलक सन्देशका साथमा तालिम प्राप्त प्राविधिकहरुलाई भूकम्प प्रतिरोधात्मक घरहरु निर्माणका लागि खटाएको छ, जस अन्तर्गत यस बगनासकाली गाउँपालिकामा पनि म लगायत ३ जना साथीहरु २०७४।०७।२७ गते देखि देखि खटिएका छौं । यस गाउँपालिकाको प्रशासकीय प्रमुख र जनप्रतिनिधिहरुको प्रत्यक्ष निगरानीमा काम गरिरहेका छौ । हालसम्मका प्रगतिहरुलाई संक्षिप्त रुपमा यहाँ प्रस्तुत गरेको छु । यस बगनासकाली गाउँपालिकामा ५५४ वटा घरहरु पूनर्निमाण परेको छ भने ५ वटा घर Retrofitting मा चापपानीको ५ वटा घर परेको छ । पहिलो चरणमा हामीले यस बगनासकाली गाउँपालिकाको प्रत्यक वडमा गएर लाभग्राहीहरु सगँ अभिमुखिकरणका साथै अन्तर्क्रिया कार्यक्रम गऱ्यो र लाभग्राहीहरुको गुनासोका साथै सल्लाह सुझाव लियौ । त्यसपछि प्रत्येक लाभग्राहीहरुको घरमा गएर भूकम्प प्रतिरोध घर बनाउन सल्लाह सुझाव दिइयो भने घरहरुको नक्सा दिने र बनिसकेको घरहरुको मापदण्ड हेर्ने कार्य गरियो । हामीले पहिलो, दोस्रो किस्ताको फर्म २०७४ साल फागुन देखि भर्न शुरु गरियो भने पहिलो लटमानै ४० वटा घरहरुको शिफारिस भयो । जुन पाल्पा जिल्लाको सवै भन्दा बढि सिफारिस भएका घरहरु थिए । आजको दिन सम्ममा २०० वटा घरहरुको भुक्तानीका लागि सिफारिस भएका छन । वडा नं १ बाट ३५ घर, वडा नं २ बाट २५ घर, वडा न.३ बाट २ घर, वडा नं ४ बाट २० घर, वडा नं ५ बाट ३० घर, वडा नं ६ बाट ४० घर, वडा नं ७ बाट १० घर, वडा नं ८ बाट १ घर र वडा नं ९ बाट २ घरको सिफारिस भएका छन् । यस गाउँपालिकामा भूकम्प पीडितहरुले गुनासो गरे अनुसार ३२६ जनाको गुनासोलाई सम्बन्धित निकायमा पठाइएको छ आशा छ सरकारले निकट भविष्यमा सम्बोधन गर्नेछ ।

augf;sfnL ufpk+flnsfdf g;g{/f]u ;DaGwL uf]i7L

बगनासकाली गाउँपालिका चिंतुङ्गधारामा नसर्ने रोग सम्बन्धी गोष्ठी सम्पन्न भएको छ । जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय पाल्पाको आयोजना र बगनासकाली गाउँपालिकाको व्यवस्थापनमा सञ्चालनमा भएको छ । कार्यक्रममा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयका क्षयकुष्ठ सुपरभाइजर तथा नसर्ने रोगका फोकल व्यक्ति विश्वनाथ न्यौपानेले स्वागत सहित नसर्ने रोगका बारेमा जानकारी दिनु भएको थियो ।

जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय पाल्पाका निमित्त प्रमुख डा.पुष्पराज ज्ञवालीले नसर्ने रोगको प्रकार, चिन्ह तथा लक्षण र रोकथामका बारेमा बिस्तृत रुपमा जानकारी दिनु भएको थियो । नसर्ने रोगलाई कम गर्नकालागि स्वास्थ्य र खानपानको महत्त्वको बारेमा जानकारी दिंदै जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयका सूचना अधिकृतले सुर्तिजन्य पदार्थको नियमनका लागि नीति नियमको जानकारी दिनु भएको थियो ।

बगनासकाली गाउँपालिकाको सभाहलमा भएको कार्यक्रममा कार्यपालिकाका सम्पूर्ण सदस्य समाजसेवी, विषयगत कार्यालयका कर्मचारी, पत्रकार सहित ३८ जना सहभागी रहेको थियो । अध्यक्ष कृष्ण प्रसाद बस्यालले बगनासकाली गाउँपालिकाले स्वास्थ्यलाई पहिलो प्राथमिकता दिएकाले अव दीर्घरोगीका लागि आवश्यक औषधिका व्यवस्थापन गर्ने गरी योजना पेश गर्न स्वास्थ्य शाखालाई निर्देशन दिनु भयो । गाउँपालिका उपाध्यक्ष सरस्वती चिदीले नसर्ने रोगीहरुलाइ गाउँपालिकाबाट राहत रकम दिएपनि नपुग भएकाले आगाडि दिनमा रोग नै कम गराउनका लागि विशेष अभियान सञ्चालन गर्ने खालको कार्यक्रम ल्याउन स्वास्थ्य शाखा तथा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयलाई आग्रह गर्नु भयो । प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामचन्द्र अर्यालले अव गाउँपालिकामा नसर्ने रोग नियन्त्रणकालागि खानपानलाई ध्यान दिनुका सार्थ सुर्तिजन्य सेवनलाई कर्मचारीहरुबाट हटाउँदै जनप्रतिनिधिले पनि नियमको पालना गरी स्वास्थ्य रक्षा गर्न आग्रह गर्नु भयो ।

स्वास्थ्य संयोजक मणिराम अधिकारीले जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय र जनप्रतिनिधलाई कार्यक्रम सफल गराउन सक्रिय भूमिका खेल्नु भएकोमा धन्यवाद ज्ञापन गर्दै आगामी वर्षमा नसर्ने रोग न्युनिकरण अधियानमा सम्पूर्ण कर्मचारी तथा महिला स्वास्थ्य स्वयम सेविकाहरु खटेर लाग्ने विचार व्यक्त गर्नुभयो । बगनासकाली गाउँपालिकाका अध्यक्ष कृष्णप्रसाद बस्यालको अध्यक्षतामा जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयका सूचना अधिकृत माधव ज्ञावलीले सञ्चालनमा कार्यक्रम सम्पन्न भएको हो ।

महिला, किशोरी र बालबालिका हेरचाह सम्बन्धी कार्यक्रम

बगनासकाली गाउँपालिका महिला समन्वय समितिकाको आयोजनामा लक्षित महिला कार्यक्रम अन्तर्गत महिला, किशोरी र बालबालिकाको हेरचाह सम्बन्धी कार्यक्रम वडा नं ६ यम्घामा भएको छ ।

गाउँपालिका महिला समन्वय समितिकी अध्यक्ष सरस्वती चिदीको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रमको प्रमुख अतिथिमा गाउँपालिकाका अध्यक्ष कृष्णप्रसाद बस्याल रहनु भएको थियो । वडा नं ६ की महिला सदस्य सीता वि.क.को स्वागत पछि सञ्चालन भएको कार्यक्रममा विशिष्ट अतिथिमा वडा नं ३ का अध्यक्ष टिकाबहादुर थापा र गा.पा.का प्रवक्ता लक्ष्मीप्रसाद अधिकारी रहनु भएको थियो । शुभकामना मन्तब्य दिँदै वडा अध्यक्ष टिकाबहादुर थापाले महिलाहरुले घर समाज सुधारका क्रियाकलापमा महत्त्वपूर्ण योगदान गर्नु भएकोले खुसी व्यक्त गर्नु भयो । प्रवक्ता लक्ष्मीप्रसाद अधिकारीले महिलाहरुको स्वास्थ्य सुधारमा खानपानलाई ध्यान दिन आग्रह गर्दै, समाजमा धुम्रपान र मद्यपानको गर्ने चलनलाई हटाउन आग्रह गर्नुभयो । प्रमुख अतिथि कृष्णप्रसाद बस्यालले बगनासकालीको विकासमा महिलाहरुको विकास अपरिहार्य रहेकाले, गाउँपालिकाबाट महिलाहरुलाई बजेट विनियोजन गर्न कन्जुस्याई गर्ने छैनौ र महिलाका पोषण तथा स्वास्थ्यलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेर अगाडि बढ्ने हाम्रो नीति तथा कार्यक्रम रहने हुँदा निकट भविष्यमा समृद्ध गाउँपालिका बनाउनकालागि लागि पर्ने छौ भन्ने विचार व्यक्त गर्नु भयो । कार्यक्रमकी अध्यक्ष सरस्वती चिदीले सबै महिलाहरुको सक्रिय सहभागितालाई धन्यवाद दिँदै आगामी कार्यक्रमका लागि महिलाहरुका लागि कस्ता योजना तथा कार्यक्रम ल्याउनु पर्दछ, त्यसको माग वडा मार्फत गा.पा.मा पेश गर्न आग्रह गर्नुभयो । कार्यक्रमको चाँजो पाँजो बगनासकाली स्वास्थ्य शाखा तथा दर्पुग सामुदायिक केन्द्रका कर्मचारीहरुले गर्नु भएको कार्यक्रमको सञ्चालन सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ दरपुकका प्रमुख युवराज थापाले गर्नु भएको थियो ।

औपचारिक कार्यक्रमको समापन भई सुआहारा पाल्पाका प्रमुख कृष्ण गुरुङ्गले प्रशिक्षण गर्नुभएको थियो । यसै गरी सोही कार्यक्रम बगनासकाली १ चिर्तुङ्धाराको घोरबन्दामा मिति २०७५।०३।०३ गते सञ्चालन भएको छ । स्वास्थ्य शाखाका प्रमुख मणिराम अधिकारीको स्वागत पछि शुरु भएको कार्यक्रममा अध्यक्ष सरस्वती चिदीको अध्यक्षता र प्रमुख अतिथि वडा नं १ का अध्यक्ष सोमबहादुर रहनु भएको थियो । घोरबन्दाका कुमालका महिला, किशोरी तथा बालबालिकाहरुलाई लक्षित गरेर सञ्चालन भएको कार्यक्रममा पाल्पा सुआहाराका प्रमुख कृष्ण गुरुङ्गले प्रशिक्षण गर्नु भएको थियो । कार्यक्रमको

औपचारिक समाहरोहमा महिला सञ्जालकी सचिव उर्मिला कुवरले शुभकामना दिँदै महिलाहरुको विकासमा सबै जागरुक हुन आग्रह गर्नुभयो । प्रमुख अतिथि वडा अध्यक्ष सोमबहादुर झेंडीले महिलाहरुको क्षमता विकासमा आफू लागि पर्ने कुरा व्यक्त गर्दै आगामी आ.व.मा महिलाहरुको मागका सम्बन्धमा सुझाव दिन आग्रह गर्नुभएको थियो । अध्यक्ष सरस्वती चिदीले महिलाहरुको स्वास्थ्य र पोषणको महत्त्वलाई पिछडिएको जाति खासगरी कुमाल र बोटे समुदायमा पुऱ्याउने उद्देश्य अनुरुप सञ्चालन भएको कार्यक्रममा सबैको सक्रिय सहभागिताका लागि खुसी व्यक्त गर्नु भएको थियो । कार्यक्रम चिर्तुङ्गधारा स्वास्थ्य चौकीका प्रमुख मीनप्रसाद खनालले सञ्चालन गर्नुभएको थियो ।

गर्भवती महिलालाई अण्डा र बालबालिकालाई सर्वोत्तम पिठो वितरण ।

dµf}hf ;DaGwL hfgsf/L

हाम्रो शरीरमा मृगौलाको मुख्यकाम भनेको रगतलाई सफा गरेर शरीरमा भएका फोहरलाई फ्याक्ने र अत्याधिक पानीको मात्रालाई सन्तुलन गर्दछ ।

साथै रक्तचापको नियमित सन्तुतल गर्न, सोडियम, पोटासियम जस्ता लवणलाई सन्तुलानमा राख्नु, भिटामिन डी र रातो रक्त कोषिका वनाउनुमा मद्दत गर्नु हो । मृगौला सम्बन्धी रोगहरु भएमा मृगौलाले गर्ने कामहरु राम्रोसँग गर्न सक्दैन र पछि गएर पद्र्णर्ण रुपमा मृगौलाले काम गर्दैन ।

dµf}hf ;DaGwL /fµx? xb]sf/0fx?

- मधुमेह - मृगौलामा संक्रमण - पथ्थरी
- स्वतःप्रतिरक्षात्मक रोग - प्रोस्टेटको रोग
- उच्च रक्तचाप - औषधीहरुको अनुचित प्रयोग
- जन्म जात रोगहरु आदी

dµf}hfsf /fµsf]nIf0fx?

- वाक वाक लाग्नु - पिसावमा फिँज हुनु
- खान मन नलाग्नु - पिसावमा रगत देखिनु
- मासु वाउडिनु - पिसाव धेरै लाग्नु वा धेरै कम हुनु
- सधै थकाई लागिरहनु - आँखा वरिपरिको भाग सुन्निनु
- छाला सख्खा हुनु वा चिलाउनु -निन्द्रा नलाग्नु

dµf}hf ;DaGwL /fµ ePsf]z+sf nfu]df s]ug[<

उमा भट्टराई
अ.हे.व.
खानीगाउा स्वास्थ्य चौकी

- मृगौला सम्बन्धी रोग भएको शंका लागेमा नजिकै को स्वास्थ्य संस्थामा सम्पर्क राखी स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाह हनुसार जाँच र उपचार गर्नु पर्छ ।

dµf}hf ;DaGwL /fµaf6 s ;/L afRg]

- स्वास्थ, ताजा र पौष्टिक खाना मिलाएर दैनिक खाने अन्न, दाल, गेडागुडी, माछा मासु, अण्डा, दूध फलफूल, सागसब्जी
- नुनको प्रयोग प्रतिव्यक्ति दैनिक ५ ग्र भन्दा कम गर्ने ।
- पानी प्रशस्त मात्रामा पिउने
- धुम्रपान र मदिरा सेवन नगर्ने
- दैनिक कम्तीमा ३० मि. पसिना आउने गरी व्यायाम गर्ने (छिटो हिड्ने, दौडिने, पौडी खेल्ने, साइकल चलाउने, खेतबारीमा काम गर्ने)
- चिकित्सक सल्लाह नलिकन कुनै पनि औषधी सेवन नगर्ने ।
- नियमित स्वास्थ्य परिक्षण गराउने ।

निःशुल्क स्वास्थ्य शिविरमा अध्यक्षबाट सम्बोधन ।

विशेषज्ञ डाक्टर सहितको टोली ।